ProARME

Anul VIII ● Nr. 3–4 (25–26) ● mai–decembrie 2016

Revistă trimestrială de cultură militară şi patriotică

www.proarme.ro

pag. 3

Interviu

Scriitoarea Passionaria Stoicescu

pag. 17

In memoriam

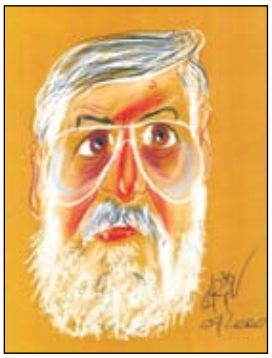
Camil Petrescu

pag. 31–33, 59–60

Covaci 75

Colonelul caricaturii româneşti

Un ecou la… *Karpatia Show*

p. 56–57

Ceea ce suntem contribuie mai mult la fericirea noastră decât ceea ce avem.

Arthur Schopenhauer

„Ordin” de scris către români

de **Zalmo de Gikos**

Români, vă ordon: *Scrieți!*

Acoperiți Prutul cu maculatură! Și Tisa, eventual, chiar și Nistrul!... Zdrobiți sub călimară orice viperă care șuieră-n altă limbă decât cea română. Și deschideți o academie valahă la Moscova, o a doua la Budapesta, la Sofia, la Istanbul și aiurea (neapărat și la Paris), unde să fie studiați exclusiv Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Horia și Cloșca, eventual Bălcescu, Avram Iancu, Eminescu, Caragiale, Enescu, Grigorescu, Traian Vuia, Brâncuși, Mircea Eliade și alți zei din aceștia cu nume neaoș românești, spre gloria lui Burebista și-a noastră, urmașii lui în linie mai mult sau mai puțin directă.

Români, vă ordon așadar: *Nu vă lăsați!*

Nu plecați urechea la cântecul tot mai disperat al jivinelor care, sub masca poleită a mondialismului de conjunctură, vă somează, auzi, *să nu mai scrieți!* Că, vezi Doamne, „se scrie prea mult și se publică și mai mult”! Mult și prost, chipurile…

Dar ce-ar vrea ei, să fie ca pe vremea nu demult apusă, când la 22 de milioane de locuitori nu existau mai mult de 10 edituri tari și mari, băsca vreo trei ziare cu acoperire națională, și acelea aspru cenzurate? Cam cum ar veni, la ora de față să rămână în joc numai Humanitasul, Poliromul și alte câteva „firme” din acestea… „alese” pe sprânceană, tabloidul „Click” și încă vreo două reviste „certificate” care să facă legea aici, la gurile Dunării, unde să ni se spună că Eminescu este „cadavrul din debara” și că mai avem un pic și, dacă nu la următoarea ediție, cel mult la a doua a *Cărții moderne a junglei*, vom ajunge să fim numiți – „cu dovezi indubitabile”, *of course* – cei mai mari criminali din istoria lumii? Că am luat scalpul la nu știu câte milioane de cimpanzei din Lumea Nouă, că am făcut negoț cu sclavi peste Atlantic și aiurea, că am turnat bombe atomice cu nemiluita peste pașnicele orașe ale nu știu cărui land și, chiar mai grav, că am incendiat până și Biblioteca din Alexandria tot noi?

Păi, tocmai de aceea și strig din răsputeri: *Scrieți!*

Cu cât vor miorlăi ei mai tare să *nu mai scrieți*, voi *să scrieți*! În limba română să scrieți, cu sau fără greșeli – preferabil fără –, numai *să scrieți*. Pentru voi și pentru tot neamul vostru să scrieți. Dar pentru voi, în primul rând, să scrieți… Pentru părinții care-au scris mai puțin sau deloc, apoi pentru copiii voștri, pentru copiii copiilor voștri și tot așa… Nu pentru amorul artei, nu pentru bani și glorie, nu pentru Premiul Nobel…, ci pentru poporul vostru, e clar? Pentru că dacă nu veți scrie voi, atunci fiți siguri că vor scrie ei, *ceilalți*, „învățătorii” de profesie care, cică, ne vor binele... Și nu cred că e cazul să vă spun ce-or să scrie fiindcă, dacă veți căsca bine ochii, au și început deja să-și plimbe-n buiestru penițele scrobite pe… hârtia noastră. Concomitent cu defrișarea pădurilor de fag, de stejar și de brad, ei scriu frenetic, nu se încurcă. Scriu de zor, cu artă, cu patimă, cu disperare... Și nu că scriu ei, dar, mult mai grav este faptul că unii copii ai durerii dintre ai noștri au pus botul deja (scuzați limbajul neacademic!), au preluat comanda din mers și, aidoma ecoului, au început să bată cu coarnele-n porțile propriei Sarmisegetuze, behăind a Occident rasat, a modernism, a neomodernism, a existențialism și tot așa, în fond și la urma-urmei a cădere în gol, în neant, în uitare…

Români, stimați compatrioți, doamnelor și domnilor…

…Am folosit imperativul „ordon”?

Îmi cer scuze, compatrioți!... Dacă ați fi fost ostași, iar eu generalul vostru, fiți siguri că v-aș fi ordonat așa ceva. Și cât se poate de ferm, sub pedeapsă aspră în caz de neexecutare… Dar, ca și voi, eu însumi sunt un românaș oarecare, simpatizat pe-o parte și blamat pe cealaltă, așa că nu-mi pot permite decât, cel mult, aidoma concitadinului Ion Heliade-Rădulescu, să vă cer, eventual să vă rog frumos: „Scrieți, băieți, numai scrieți!”

Azi, mai mult ca niciodată, avem nevoie de acest îndemn…

Azi, când analfabetismul bate tot mai insistent în poarta noastră valahă, când indicele demografic este pe tobogan în jos și țara este tot mai golită de vlagă, nu ne-a mai rămas decât o singură armă: scrisul.

Așa că, „fraților de ce neam veți fi”, vorba Vladimirescului, *scrieți!*

Scrieți acum cât încă ne este permis prin Constituție gestul acesta, dreptul acesta, minunea aceasta!... Fiindcă mâine-poimâine, cine mai poate ști? Cum au dispărut buticurile din colțul străzii ca să le facă loc mastodonților din oțel și sticlă cu vitrinele doldora de marfă neromânească, de ce n-ar dispărea într-o bună zi și editurile de buzunar și, odată cu ele, chiar și manualele de limba română? Că doar n-ar fi pentru întâia oară în istoria noastră cel puțin bimilenară când copiii ne sunt obligați să-și renege

Continuare la p. 7

ProARME
Revistă de cultură militară şi patriotică
ISSN 2065-9903
2065 9905
Preț: 10 lei

În colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovişteni

Director fondator: Bogdan DIDESCU

Colegiul editorial: George COANDĂ, Tudor CRISTEA , Victor PETRESCU, Mihai STAN
Redacţia: Karola KIM, Marius VASILE, Rheea DELFI, Dana-Irina STĂNCULEA (redactori), Puşa POPA (tehnoredactor), Octavian COVACI (grafică), Nicu TĂBĂCARU (marketing şi publicitate)

Adresa redacţiei:
Bucureşti, sector 6, strada Sibiu nr. 4, bloc OD2, sc. 1, ap. 5, cod 061541
E-mail: *pro.arme@yahoo.com*
Telefon: 0727.309.606

Katrin Khoddam-Hazrati (Austria) cu calul Flashlight, Floreşti 2016. (*Foto:* Dana-Irina Stănculea)

Se permite orice reproducere cu citarea sursei. Răspunderea juridică aparţine semnatarilor articolelor. Manuscrisele nu se înapoiază.

Scriitoarea **Passionaria Stoicescu:**

Verbul „a învăţa” a fost, este şi va rămâne valabil la toate vârstele

un interviu de **Dana-Irina Stănculea**

Passionaria Stoicescu (n. 1946) a absolvit Şcoala Pedagogică din Buzău (1965), licenţiată în filologie la Universitatea Bucureşti (1970), din 1976, membră a Uniunii Scriitorilor din România, secţia Poezie.

Passionaria Stoicescu este... Passionaria Stoicescu! O femeie deşteaptă, frumoasă, talentată, plurivalentă: poetă, prozatoare, traducătoare, pasionată de arta plastică (pictură şi sculptură), autoare de caligrame şi de epigrame „decoltate” etc. Parcurgându-i biografia, am conştientizat că există unele repere spaţio-culturale pe care le-am parcurs împreună, însă la câteva decenii distanţă: născută în Bucureşti, a copilărit la Buzău, a practicat atletismul, a profesat mulţi ani ca redactor de carte, scurt timp ca jurnalist, a cochetat dintotdeauna cu muzica şi cu arta dramatică, interpretându-şi inedit propriile roluri în întâlnirile cu micii şi marii consumatori de Poezie, creaţie căreia i-a dedicat întreaga viaţă. Umorul şi spontaneitatea – acest *modus vivendi* al Passionariei – contaminează orice interlocutor, inclusiv pe mine, uşurându-mi astfel misiunea de a dezvălui cititorilor revistei noastre harul ei divin: acela de a dărui lumii prin magia cuvintelor, pur şi simplu, bucuria de a trăi.

– Stimată doamnă, voi începe cu întrebarea care v-a fost adresată cel mai des în ultimele... şapte decenii: cum de v-au ales părinţii acest prenume deosebit, de-a dreptul predestinat – Passionaria?

– Nu „părinţii”, ci numai mama. Într-o proză publicată în cartea „Puzzle” (editura eLiteratura, Bucureşti, 2014) şi intitulată „Numele”, am încercat să „decodific” chiar pentru mine, nu doar pentru cititorii mei, rolul şi importanţa numelui în viaţa noastră. De obicei, naşii dau nume. În cazul meu, părinţii m-au „blagoslovit” fiecare cu câte un nume, reprezentând gustul, opţiunea lor pentru simboluri, iar eu l-am ales pe acela care am simţit că mă reprezintă şi „îl reprezint prin ceea ce fac”. Mă cheamă de fapt Evdochia-Passionaria, tata opinând pentru „Eudochia”, nume grafiat greşit de notar în acte, prin „Evdochia”. Chiar dacă el înseamnă „bunăvoinţă”, „bunătate”, nu îmi convine, nu mă reprezintă. Detest bunăvoinţa de dragul bunăvoinţei! Sunt tăioasă şi intransigentă şi deloc dispusă la bunătate, sau bunăvoinţă, dacă nu e cazul, dacă ceva nu îmi convine.

Ca sonoritate, acest nume dat de tatăl meu, era mai melodios în prima lui variantă, „Eudochia”, din actul de botez. „Evdochia” are acel grup consonantic „vd”, specific numelor masculine, gen „Andrei”, cu duritate în comportament, reprezentând în imaginaţia mea o femeie trufaşă, uscată, sobră, rea... Jur că nu sunt aşa. „Passionaria”, în afară de faptul că sugerează clar pasiunea, are „a”-urile deschise, trei la număr, primitoare şi calde. Oricine mă cunoaşte îmi dă dreptate. Sunt o fiinţă pătimaşă şi tot ceea ce fac, fac din suflet.

Mama era o femeie deosebită, a fost o luptătoare, din păcate înşelată în idealurile ei şi mi-a dat numele, de fapt porecla spaniolei Dolores Ibarruri, La Pasionaria, care a luptat o viaţă împotriva tiranului Franco.

Revenind la părinţii mei, nu s-au înţeles şi s-au despărţit. Eu, la 21 de ani, m-am măritat cu un lipovean din Bălţile Brăilei, fostul meu asistent de limba rusă din facultate, şi deşi n-am iubit prenumele Evdochia, el s-a combinat perfect cu numele meu de familie, Ivanov. În acte sunt „Ivanov Evdochia”, „Evdochia-Passionaria” fiind prea lung şi cedând întâietate primului prenume, întru lenea birocratică. În cărţi însă, sunt „Passionaria Stoicescu”, având numele meu de fată, unde îmi simt mai bine identitatea şi libertatea. Ideologia mea nu e alta decât Cartea. Pentru ea m-am luptat, mă lupt şi mă voi lupta cu patimă.

– V-aţi născut la Bucureşti şi, retrospectiv analizând vremurile, era imposibil să vă opuneţi mutării din Capitală pe plaiurile buzoiene. Cum apreciaţi că a contribuit viaţa de provincie la conturarea evoluţiei dumneavoastră ulterioare?

– Tata, finanţist, a fost detaşat cu serviciul la Buzău şi o scurtă perioadă a fost directorul Băncii de Stat de acolo. Apoi părinţii s-au despărţit şi mama, cu mine şi fratele meu, am plecat la Râmnicu Sărat, unde am locuit 16 ani. Copilăria mi-a fost marcată de sărăcie şi lipsa tatălui. În acest răstimp m-am reîntors la Buzău, unde am făcut Şcoala Pedagogică (1960–1965) la dorinţa expresă a mamei. În forul meu lăuntric am sperat să fiu mai aproape de tatăl meu. Dar el s-a recăsătorit şi a murit la un an după venirea mea în Buzău. Adolescenţa a fost incomparabil mai luminoasă, cu profesori excepţionali, cu un destin creionat în mai toate domeniile artistice: creaţie literară, artă plastică, muzică, dans, artă dramatică. Paralel cu Şcoala Pedagogică am făcut şi Şcoala Sportivă (atletism), olimpiadele de limba şi literatura română mă aveau concurent statornic, serbările şcolare şi concursurile de recitare sau dans, de asemenea.

Cenaclul „Alexandru Sahia” din Buzău, activând pe lângă Biblioteca Judeţeană „Vasile Voiculescu”, s-a dovedit însă mai puternic decât celelalte, prin membrii lui marcanţi, scriitori care, şi atunci, dar şi azi, îmi sunt colegi şi prieteni: Gheorghe Istrate, Nicolae Cabel, Nicolae Peneş, Florentin Popescu. Ion Gheorghe, pedagogist ca şi mine, dar mai mare, m-a ajutat să public primul grupaj de versuri la „Luceafărul”. Mai târziu, Ion Caraion, buzoian de asemenea, dar care mi-a fost şi autor, pe vremea când eu eram redactor la editura „Litera”, mi-a elogiat poezia şi m-a înrâurit să scriu proză.

– Aveţi o operă impresionantă: 68 de titluri publicate, dintre care 19 de poezie, 8 de proză, 41 de cărţi de literatură pentru copii, dar şi traduceri în volum (poezie, dramaturgie în colaborare) din limbile rusă, polonă, bulgară, cehă, belarusă, georgiană, turcă. Înainte de a aborda literatura, care respiră pare-se dintotdeauna prin toţi porii dumneavoastră, vă întreb ce destin aţi fi avut poate, dacă făceaţi performanţă în atletism? De ce nu aţi continuat acest sport?

– Am făcut sport, pentru că am fost o vitală şi o energică, şi plusul de energie fizică trebuia judicios şi util exploatat. Apoi, pentru că iubesc jocul şi regulile lui, iar sportul este şi el un joc al muşchilor şi al minţii, al forţei şi întrecerii, şi nu îmi îngăduiam să mă las mai prejos decât competitorii mei. Într-un poem de maturitate chiar afirmam, inspirându-mă din fostele întreceri, valabile pentru toate domeniile: „Râvnitul premiu-ntâi te pedepseşte/ să-l porţi doar o secundă, adoptiv.../ Păzea, că vine altul şi-nfloreşte/ din humusul mereu competitiv!/ Să nu vorbim despre curaj, păleşte...” („Domnul Optativ”).

Condiţia femeii este însă una mai specială. Ea se căsătoreşte, îşi asumă nişte obligaţii de familie, vin copiii, uneori ea se dereglează hormonal, timpul ei nu îi mai aparţine în totalitate ca odinioară, antrenamentele atât de necesare îl pot deranja pe partenerul de viaţă etc. Apoi chiar forţa pe care o aveai şi energia de altădată, constaţi că s-au redus, obosită fiind de tracasările deloc sportive din viaţa de zi cu zi... De aceea nu am mai continuat. O probă de încălzire la 17 ani era alergatul a două ture de stadion. Azi mă strădui să nu pierd un tramvai şi ajung cu anevoie la staţie. Corpul se uzează mai iute. Spiritul mai încet. Asta în cazul meu. Alţii poate se laudă altfel.

Şi, totuşi, condiţia fizică din adolescenţă şi tinereţe, acea apetenţă atletică, îşi spune cuvântul şi azi, când e vorba de dans. Sunt fericită să dansez, să mă mişc în ritmul muzicii. Mă simt uşoară oricâte kilograme aş avea, în elementul meu, amintind de alergări (100 m) şi sărituri (lungime şi înălţime), probele de odinioară de pe urma cărora am câştigat multe diplome. Dar să reţineţi: dinamica spiritului mi-a oferit mai multă satisfacţie decât cea a trupului. De aceea am optat pentru prima.

– Revenind la literatură, cum s-a născut apetenţa pentru universul infinit al prichindeilor? Ce aţi simţit, ca autoare, privind în ochii lor, la primele expuneri ori lansări de carte în mijlocul acestora?

– Profesia mea de bază e aceea de învăţătoare, continuată în cea de profesoară de limba şi literatura română, din nou continuată în cea de redactoare, adică, aşa cum le tălmăcesc copiilor pe înţelesul lor, de „un fel de învăţătoare de scriitori”. Primele mele poezii pentru copii au fost experimentele scrise la orele de practică pedagogică din şcoala urmată, iar prima carte am compus-o fiind învăţătoare practicantă într-o comună de lângă Râmnicu Sărat, pentru primii mei copii şcolari, nişte prichindei de clasa întâi. Deloc întâmplător, ea s-a numit „Lume mică, lume mare”. Lumea copiilor, lumea cea mică, pentru mine era lumea cea mare, căreia îi acordam totul: timpul, cunoştinţele, talentul meu de ilustrator, pentru că îmi făceam singură şi cu aptitudine materialul didactic, talentul de actor şi muzician, pentru că am pregătit cu prichindeii mei o scenetă, un cor, un duet vocal, un taraf. I-am adorat pe aceşti primi elevi, dar şi ei pe mine...

Apoi a venit pe lume propriul meu copil. Observându-i comportamentul şi jocurile, a urmat „Cartea jocurilor”. Şi, din nou, mergând într-o şcoală din centrul Capitalei şi auzind un mititel care răspunde senin la întrebarea: „Cu ce este acoperit corpul găinii?”, răspuns „Cu o pungă de plastic!”, pentru că sărmanul nu văzuse o găină adevărată cu fulgi şi pene în viaţa lui, am scris „Cele mai năstruşnice păţanii,/ cu-animale, păsări, flori, gânganii”.

Privind în ochii copiilor simţi sinceritatea şi naivitatea lor, dar şi dorinţa de a afla lucruri noi, pe care tu, ca dascăl şi ca scriitor, trebuie să le dirijezi pe făgaşul cunoaşterii propriu-zise, dar şi al artei, prin comparaţii şi corespondenţe subtile. La vârsta preşcolară şi cea şcolară mică, ei chiar gândesc poetic, dar nu realizează. Când fiul meu vorbea cu luna şi o întreba minunându-se cum de stă ea în cer şi nu cade, i-am mulţumit pentru începutul unei poezii pe care mi-a „pus-o pe tavă”: *„Lună dragă, poţi să-mi spui:/ tu pe cer eşti prinsă-n cui?/ Cin’te ţine să nu cazi/ peste ape, peste brazi?/ Şi-n înalturi, singurică,/ ţie cum de nu ţi-e frică?”* În faţa copiilor trebuie să fii un copil mai mare, care ştie să se joace cu şi pentru ei.

– Aţi obţinut o mulţime de distincţii literare: de la Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1996 şi 2013) şi Diploma de Onoare pentru merite literare acordată de Festivalul Internaţional de Poezie EMIA (Deva, 2001), până la Diplome şi Titlul de Cetăţean de Onoare al Municipiilor Buzău şi Râmnicu Sărat, pentru contribuţia dumneavoastră deosebită adusă în domeniul culturii etc. Care dintre recunoaşterile primite de-a lungul celor 30 de ani de creaţie v-a fost cel mai drag şi de ce?

– Premiile sunt dragi oricui, nu doar mie. Ele te justifică într-un fel în faţa celorlalţi şi-n faţa propriei conştiinţe scriitoriceşti. Dar apropo de această conştiinţă, pe care dacă nu ai avea-o, n-ai scrie, cel mai drag mi-a fost... *un premiu neconsemnat pe nici o diplomă, oferit cu nevinovăţie şi candoare, nematerializat în bani, medalii sau obiecte!* Povestea lui am scris-o într-o altă proză tipărită, care chiar aşa se numeşte – „Premiul” – şi se află tot în cartea de proză „Puzzle”, amintită mai înainte. O femeie care a venit să-mi ajute la curăţenie, după ce m-a şocat prin nişte coincidenţe tulburătoare, mi-a mărturisit că, deşi s-a retras de la şcoală de mică, fiindcă nu i-a plăcut să citească şi n-a învăţat în viaţa ei de elevă măcar o poezie, în clipa în care a făcut o fetiţă, aceea, îndrăgostită de o singură carte din multele pe care i le cumpăra, o punea să-i citească seara, la nesfârşit, doar cartea asta, pe care astfel a învăţat-o pe dinafară. Nu ţinuse minte autorul, dar bănuia că e o femeie, „nu poci să-i spun numele, că nici nu l-am mai

Ca să îmi domolească „elanul”, unii m-au „elogiat” a fi doar „mare autoare de literatură pentru copii”, neluând în seamă poezia, proza, traducerile... E dreptul fiecăruia să mă perceapă așa cum crede, iar al meu să-mi văd mai departe de scris.

auzit!”, zicea ea, iar „poveştile de acolo erau... poezii!”. Incitată să aflu cine era acea autoare, am rugat-o să-mi recite un fragment, că tot învăţase cartea pe dinafară! Mare ne-a fost mirarea, şi ei, dar şi mie, când, auzind citatul, m-am dus la bibliotecă, am scos cartea din raft şi i-am arătat-o: era a mea – „De-a poveştile”, editura Facla, Timişoara, 1989. Am bătut covoare şi am spălat geamuri recitând toată cartea pe rând: ea un fragment, eu altul, pentru că îmi ştiu compoziţiile pe dinafară!

Dacă din toate cărţile, copila ei făcuse o pasiune pentru cartea mea, iar mama, o repetentă care nu învăţase nimic în şcoală, îmi ştia pe de rost cartea de dragul fie-si, asta mi s-a părut cel mai minunat premiu dat de... hazard. Iar eu, mi l-am „oferit” încă o dată, scriind despre el!

– Cunoaşteţi cel puţin şase limbi străine, îmbogăţind literatura română cu peste 40 de traduceri din rusă, georgiană etc. Când aţi avut vreme să le aprofundaţi, având în vedere că aţi fost şi soţie, şi mamă de băiat? Şi care dintre lucrările traduse v-a marcat propria creaţie literară?

– Mă supraestimaţi şi trebuie să lămurim lucrurile: când traduci „în colaborare”, şi eu am menţionat clar asta, faptul presupune, în cazul meu, un traducător brut din limba respectivă, în calitate de cunoscător perfect al acelei limbi, şi un „tălmăcitor”, un poet cu certitudine, în calitate de cunoscător perfect al limbii poetice şi al subtilităţilor ei. Cunosc limba rusă, pe care am făcut-o în şcoală şi o perioadă în facultate. Faptul a contat mult la respectarea prozodiei, a accentelor, a măsurării silabelor, atât pentru autorii ruşi, dar oarecum şi polonezi. Cât priveşte traducerea brută, ea a fost făcută de vorbitori nativi ai acelei limbi sau de profesori universitari cu state vechi de „funcţiune” în limba respectivă. Numai că traducerea lor brută e un text „alb”, în proză, fără valenţe metaforice, dar respectând perfect sensul, fără ritm şi rimă, dar adăugând pentru mine schema picioarelor (silabelor) din acea poezie, cum cade cezura, felul rimelor (împerecheate, îmbrăţişate) şi alte detalii tehnice. Tălmăcitorul reconstituie poezia păstrând sensurile originalului, melodicitatea, respectând toate detaliile tehnice indicate şi alegând din limba lui cele mai încărcate de poezie şi muzică sinonime. E o muncă de Sisif, dar cu atât mai frumoasă, cu cât mai dificilă.

Toate lucrările traduse m-au marcat. Tălmăcitorul e un altruist, care, obosit de propria poezie, abordează un confrate pentru a se cheltui îmbogăţindu-l pe acela, prin introducerea operei lui într-o nouă limbă. Suprapunerea nu e niciodată egală. Te afli ori sub valoarea celui tradus, ori deasupra lui. Desigur că mi-au fost mai apropiate tematic două dintre poetele lucrate: rusoaica Bella Ahmadulina şi poloneza Wislawa Szymborska. Tematica abordată în cărţile lor, condiţia poetului şi a poeziei, este şi una dragă mie şi prezentă şi în cărţile mele.

Cât priveşte dificultăţile unei astfel de munci, aş aminti că puţin a fost să nu fac apoplexie de furie că nu găseam cuvântul potrivit la traducerea piesei în versuri a lui Stanislaw Wyspianski, „Nunta”. Pentru această dramă în versuri (de aproape 200 de pagini), am primit, împreună cu polonistul Constantin Geambaşu, Premiul Asociaţiei Scriitorilor, la Secţia Traduceri, în 2007.

Tot legat de dificultăţi, dar şi de surmontarea lor, am avut sentimentul că am „reabilitat” o traducere din limba rusă, a unei cărţi extrem de dragi copilăriei mele: „Din porunca ştiucii”, un volum de basme ruseşti. Traducerea titlului, conform originalului, ar fi trebuit să fie „Cum ştiuca porunceşte, cum sufletu-mi doreşte”! Ba, marea majoritate a celorlalte titluri regăsite în acea carte, în original, era în versuri, iar basmele abundau în formule introductive, mediane şi finale versificate, dar pe care traducătorul prim, nefiind poet, habar n-avusese să le facă. Am retradus cartea împreună cu soţul meu, regretatul profesor Andrei Ivanov, şi ea a apărut la editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 1993, cu titlul „Preafrumoasa Vasilisa”.

– Poezia – arta sublimă a sufletului transpus în cuvinte – pare a fi pentru dumneavoastră trăirea supremă. O redaţi de cele mai multe ori prin reflecţii „premeditate”, alteori prin caligrame, dar şi ad-hoc, prin epigrame „decoltate”. Cum se manifestă în munca dumneavoastră creatoare acest zbucium contrastant?

– Stilul e omul, constată Buffon şi, în cazul meu, nu greşeşte. „Zbuciumul contrastant” se află în fiinţa şi temperamentul meu, însumând, probabil, caracterele atât de diferite ale părinţilor mei, ale strămoşilor. Întreaga viaţă ne căutăm, şi în raport cu ceilalţi şi cu noi înşine, adaptaţi sau neadaptaţi la mediul în care trăim, ne descoperim şi ne aflăm vocaţia prin comerţ, artă, îndeletniciri casnice, tehnică, armată etc. Dar aşa cum o voce poate avea întinderea pe câteva game sau dimpotrivă, chiar pe niciuna, în cazul afoniei, şi în literatură se poate să abordezi şi poezia pentru cei mari, dar şi pentru cei mici, şi proza idem, şi genul sobru, reflexiv şi filosofic, dar şi pe cel satiric, jovial, cu condiţia să fie literatură.

Cititul–scrisul e un demers cu dus–întors. Faptul că am fost redactor de carte o viaţă, că am trudit pe manuscrisele altora ca ele să fie onorabile, mi-a ascuţit simţul autocritic prin profesarea celui critic. Verbul „a învăţa” a fost, este şi va rămâne valabil la toate vârstele, în toate condiţiile, mai vârtos când citeşti şi compari.

Editura „Litera”, unde am funcţionat mulţi ani, propovăduia eterogenitatea. Acolo am redactat poezie, proză, teatru, monografii, cărţi de istorie, geografie, dicţionare, cărţi pentru copii, culegeri de epigrame, agende şi calendare. Trecerea cu dificultate sau uşurinţă de la un teritoriu la altul, fapt ce presupunea o instruire enciclopedică, m-a ajutat apoi să scriu propriile mele cărţi şi să fiu oarecum echilibrată în diversitatea genurilor abordate. Au fost situaţii în care criticii au ripostat, reproşându-mi „o risipă” neconcludentă pentru pretenţiile lor (Marian Popa), dar şi dăţi în care această risipă a fost lăudată pentru „virtuozitatea” „prestidigitatorului” (Alex. Ştefănescu). Ca să îmi domolească „elanul”, unii m-au „elogiat” a fi doar „mare autoare de literatură pentru copii”, neluând în seamă poezia, proza, traducerile... E dreptul fiecăruia să mă perceapă aşa cum crede, iar al meu să-mi văd mai departe de scris: să fiu tristă dar profundă în poeme, veselă dar sarcastică în epigrame, autobiografică dar sinceră în proză, mirată dar fericită în literatura pentru copii, săracă dar îmbogăţită în traducerile de poezie.

– Pictura şi teatrul, două domenii în care aţi fi excelat cu siguranţă, dacă nu le-aţi fi „trădat” cu literatura. Polivalenţa dumneavoastră pare un mod de viaţă. Cum reuşiţi să le îmbinaţi atât de bine? Vă odihniţi vreodată?

– Jur că n-am trădat nimic! Pictatul pentru mine e un soi de scris cu penelul şi culoarea, mai stângaci, recunosc, decât îmi permit cuvintele şi sensurile lor. Încercările mele picturale sunt făcute în culori de apă, tocmai pentru fluiditatea şi disiparea nuanţelor care se întrepătrund, aşa cum în poem sunt relevante corespondenţele sensurilor cuvintelor. Caligrama este iarăşi un poem desenat, în care linia şi mişcarea ei creează poezia. Deci nu trădez, îmi continui patima scrisului contrăgând sensul cuvintelor în liniile, în culoarea lor. Exemplific: *„Pădure toamna.../ Suflet nebun!/ Tac verde,/ scriu galben,/ simt roşu spre brun,/ aud indigo/ în albastru înot/ şi mă tem violet –/ violent pentru tot...”* („Hohotitor”).

Teatrul? Şi la catedră, dacă aş fi rămas, eram un actor interpretându-şi rolul în faţa copiilor. Ca scriitor, discursul, dicţia, recitarea şi nu citirea poemelor, sunt roluri minunate pe care le compun, le joc, având în plus marea satisfacţie că autorul acestor roluri sunt tot eu, nu un străin care a scris piesa, textul, poemul. Viaţa însăşi e o piesă în care tragicul alternează cu comicul şi în acelaşi actor, care te strădui să fii, se ascund mii de personaje, după cum o cer situaţia, vârsta, rolul...

Şi tot viaţa, nu doar a mea, ci a tuturora, e o imensă perioadă de neodihnă. Dacă dormi, nu te odihneşti, te pregăteşti pentru a o lua de la capăt, adică pentru a nu te odihni. „Odihneascăse în pace!” e formula consacrată de altfel pentru cei morţi, nu pentru vii. Recunosc faptul că nu prea am pace şi sunt fericită pentru asta, deci nu mă odihnesc.

– Dat fiind faptul că revista noastră se adresează şi mediului militar, spuneţi-mi, vă rog, a existat vreun moment în viaţa dumneavoastră în care v-aţi intersectat cu armata?

– Pentru că iubesc rigoarea, disciplina, recompensa şi pedeapsa, credinţa şi dăruirea până la jertfă, dacă aş fi fost bărbat, m-aş fi făcut militar de carieră. Pentru aceste considerente mi-am dat însă fiul la liceul militar. Chiar dacă în final nu a optat pentru haina militară, faptul că una din specialităţile lui este limba japoneză a presupus o muncă imensă, ultradisciplinată, un efort intelectual riguros, pe care, după părerea mea, nu l-ar fi putut deprinde decât într-o şcoală militară.

În cartea mea „Soare cu dinţi”, apărută la editura „Albatros”, Bucureşti, 1989, se află proza „Permisia”, o poveste reală a unui adolescent pe care armata îl maturizează şi îi schimbă perspectiva asupra vieţii, iar în „Puzzle”, menţionată anterior, în proza „Litera H”, reapare viaţa de soldat, dar şi de medic militar, cu privaţiunile şi excesele ei. Amândouă povestirile sunt scrise în registrul „râsu’-plânsu’”, două stări antinomice prezente în viaţa soldăţească şi contaminându-i şi pe cei care intră în contact cu ea.

Apropiindu-ne de perioada actuală, mi-a apărut la editura „Detectiv literar” o carte de epigrame, intitulată „Decoltate”. Editura e condusă de poetul militar Firiţă Carp, iar cel care m-a îndemnat să public respectiva plachetă, m-a susţinut redacţional şi editorial, n-a fost altul decât criticul Radu Voinescu, scriitor militar, fost redactor la Editura Militară, preşedintele Cenaclului Scriitorilor Militari din Bucureşti, preşedintele Filialei de Critică a Uniunii Scriitorilor din România. Un interviu despre carte şi ecourile ei, publicat în revista „Detectiv cultural”, mi-a fost făcut de către un alt scriitor militar, redactorul-şef al ei, dr. Marian Nencescu.

– Vă mulţumesc pentru amabilitatea de a fi purtat acest reconfortant dialog şi, fiindcă ne apropiem de finalul lui 2016, vă urez din suflet sănătate, iubire şi condei inspirat în anii ce vor veni.

– Şi eu vă mulţumesc, pentru că mi-aţi oferit prilejul să mă „desfăşor” şi vă întorc urările. În plus, deşi au trecut ani de atunci, pot să închei împăcată, ca la Revoluţie: „Armata e cu noi!” Şi noi suntem cu ea...

La ora interviului pentru „ProARME”, „interogată” şi... interogatoare, fiecare cu „maimuţoiul” ei.

Urmare din p. 2

limba maternă, să-și scuipe frații întru românitate, să se roage la zei de-mprumut și să primească pomană din propria lor bătătură, zicând bogda-proste în limba slavonă, maghiară, avară sau mai nu știu cum?

Așa că, de aceea și zic: *Scrieți, fraților, numai scrieți!*

Scrieți pe orice suport și cu ce vi se năzare ori aveți la-ndemână: pix, pixuleț, stilou nemțesc, pană de gâscă, tastatură chinezească, taiwaneză, japoneză…, orice, numai scrieți…

Și publicați non-stop de se poate, să moară concurența de oftică! Fiindcă destul am rămas înțepeniți în istorie, de-au ajuns să mârâie unii, auzi, că abia cu Neacșu din Câmpulung am dat semn că am fi și noi pe aici... De Plăcuțele de la Tărtăria nu zice nimeni nimic, alea le-au scris papuașii… Sau englezii, cel mai probabil, dacă nu cumva yankeii sau chiar „aleșii”, că ăștia le-au inventat pe toate în lume și din ei se trage tot ce mișcă-n istorii, de la Adam și Eva la Iisus Hristos, de la mamaia Bendis la unchiul Ra, totul, de la mersul pe jos până la gâdilatul sub limbă, pe noi nu știu cine mama naibii și cu ce scop ne-o fi mânat încoace și unde?, taman aici, unde au picat din cer Sfinxul și Babele, Oltul, Siretul și Crișurile, mânăstirea Voroneț și duhul lui Iancu, totul absolut, cum am zis, totul…

Dar tocmai de aceea insist că trebuie să scrieți… Să scrieți apăsat, aidoma sculptorului care taie în piatră, să scrâșniți din dinți și să scrieți, chit că vă vor sângera gingiile și degetele, dar să nu vă opriți din scris… Iar dacă-l mai auziți pe vreun „specialist” în destinul vostru că vă sfătuiește să rămâneți muți și să luați seama cu coada ochiului, preț de încă vreun secol sau două, la alții mai bine îmbrăcați și care, chipurile, o fac la modul profesionist, cu peniță „certificate”, trageți-i un pumn în bot mameluculuiui, să se ducă să cânte pe la alte mese, eventual prin Țara de Foc sau pe planeta Marte, unde, cică, se caută mazete specializate-n transmiterea ecoului de la stânga la dreapta ori de sus în jos, pe verticala locului, în gura mare sau pe ton mieunat, scâncit, lătrat etc., sotto-voce ori cor, dar în orice caz, dând din buze. Trageți-i un pumn în bot nenorocitului și apoi scrieți despre asta. Să vedeți ce-o să mai urle presa „independentă” de pe Dâmbovița și megafoanele acreditate, acceptate, sterilizate și atent puricate de la Bruxelles. Dar voi nu vă intimidați, *scrieți*…

Comentariul ediţiei

Despre Unire

de **Dan Gîju**

Pe principiul că „gura păcătosului adevăr grăieşte”, pe finalul verii acestui an, cu ocazia sărbătoririi a fix un sfert de veac de când moldovenii de dincolo de Prut s-au desprins cu acte în regulă de colosul moscovit, declarându-şi chipurile „suveranitatea”, „independenţa” şi aşa mai departe, imperialiştii americani şi-au dat arama pe faţă prin vocea ambasadorului lor de la Chişinău care a trântit-o franc, şi îmi imaginez că şi pe deplin conştient de ceea ce spune, că una e una şi două sunt mai multe, adică moldovenii să mai stea dracului în banca lor şi să lucreze la independenţă, să nu se tot agite atâta cu Unirea, cu datul în bărci cu România (n-a zis cu moldovenii din dreapta Prutului, asta nu...) şi, mă rog, altele asemenea, nu mai insist că s-a comentat destul şi încă argumentat, cu citate în bună regulă în presa momentului, cu predilecţie pe media on-line. Tot acolo s-a şi arătat clar care ar fi consecinţele acestei „declaraţii iresponsabile” a ambasadorului în cauză, după cum a fost calificată, una dintre acestea fiind „declanşarea unei propagande antiamericane în România” (analistul Marius Diaconescu, „România Curată”), şi măcar de-ar fi numai atât…, dar amănuntul acesta nu ne interesează prea tare pe noi, nu? Acum însă, că între timp a curs atâta apă pe Dâmbovița și la Chișinău a început să se joace iar cazaciocul, noi ce să mai zicem? C-o fi, c-o păți, cert este că României i se pregăteşte o capcană. De Moldova nu mai spun, că Moldova este în capcană de mult, mare minune că mai pâlpâie! Și mai mult decât cert este că americanii nu dau doi bani pe noi pentru simplul motiv că nu ne cunosc preţul. Pentru ei, suntem o simplă colonie – una dintre cele multe – şi cam atât, care trebuie mulsă şi apoi pasată altuia mai puţin pretenţios şi, eventual, mai cu foamea-n gât. Întrebarea e: ce rămâne de făcut? Răspunsul e simplu ca bună ziua: să luptăm. Evident că nu cu coase şi seceri, cu topoare şi măciuci, ca la revoluţia lui Horea, Cloşca şi Crişan, de acum două sute de ani şi mai bine, ci în primul rând prin cuvânt, rostit și scris... Este și motivul pentru care am intersarjat în acest număr al „ProARME”-lor *comentariul ediției* de la pagina 2, al cărui loc fusese stabilit acolo de la bun început, cu „ordinul” pentru scris către români. De altminteri, așa cum se prezintă ea, modestă și mai puțin băgată în seamă, că deh, acestea sunt mijloacele luptătorului valah dintotdeauna, „ProARME” s-a vrut și-mi place să cred că reușește să fie în felul ei o tribună de luptă prin cuvânt. Aidoma ziarelor de început de drum ale lui Rosetti, Bolliac și Hasdeu, când respectivii nu-și puteau permite luxul de a tocmi pe cineva să robească pentru „afacerea” lor, după cum observa istoricul N. Iorga, așa că le scriau ei și colaboratorii lor de ocazie, oameni onești cu toții, roboteau cum ar veni „pentru minte, inimă și literatură”, mercenarii condeiului apărând cam odată cu Cazzavillan și cu ceilalți fripturiști de peste mări și țări. Că nu tocmai întâmplător, odată cu mercenarii aceștia apar și cronicile accidentelor și ale crimelor, ale faptelor de senzație și ale tuturor nenorocirilor din bătătura românului, poezia fiind scoasă cu totul din pagină, ca și vitejia și patriotismul strămoșesc, asta este o cu totul altă problemă... Ceea ce vreau să spun însă este că așa cum se prezintă ea, „ProARME” tinde să recupereze un milimetru măcar din vremea aceea de început, noi angrenându-ne benevol și totodată din instinct de supraviețuire în această luptă oricum inegală cu istoria și cu noi înșine… O luptă prin cuvânt, ținem să subliniem; nu incităm, nu provocăm şi atragem atenţia tuturor că nu există şanse de reuşită în confruntarea directă. Cum scopul nostru nu e să ieșim învingători, deocamdată, ci doar să supraviețuim, e clar că dacă am lupta altfel decât prin cuvânt, cum ne aflăm prinși între doi molohi, chiar trei, ca de atâtea ori în istorie, riscăm să fim striviţi prematur și la ce-ar folosi? Momentan, așadar, noi sădim aici ideea de rezistenţă şi de luptă. Pentru limba română, în primul rând. Cu atât mai mult cu cât unora dintre noi, mai slabi de înger, a început să le fie jenă că se trag din Traian și Decebal, susțin că se trag numai din primul… Și se găsesc destui care să-i asigure că exact așa și este de fapt! Or, așa cum moldovenilor li se bagă în cap, și asta de vreo 200 de ani încoace, că nu sunt români, ci cu totul altă specie (și uite că la Chișinău și aiurea „băgătoria” aceasta dă roade), mâine-

poimâine ardelenilor li se va pune CD-ul cu originea din neamul pitecantropilor, cu totul altul, evident, decât acela din care provin muntenii de dincoace de arcul extracarpatic și tot așa, până când nu se va mai şti ce limbă au vorbit strămoşii noştri, aşa după cum nu prea mai ştim azi din ce ne tragem, adică dacă din pecenegi, din cumani, din daci, din romani, din șobolani…, ce limbă vorbeau unii şi ce ciulama preferau alții la masa de seară etc. Momentan însă, minune mare!, vorbim şi ne înţelegem în ceea ce istoria lumii a stabilit că ar fi limba română, cu regulile şi principiile ei clare ca bună ziua, prin urmare, unii dintre noi, dacă nu marea majoritate, am înțeles perfect ce a spus ambasadorul american de la Chișinău vara trecută și, ce este și mai grav pentru șacalii care au înțepenit cu lupa pe noi, n-am uitat. Şi e la mintea cocoşului că atâta

timp cât vom vorbi şi ne-om înţelege româneşte, în primul și-n primul rând nu vom uita… Și mă refer acum nu la măgării de genul aceleia cu care am deschis materialul de față, ci chestiuni realmente profunde, în sensul că vom şti implicit de unde venim, cine suntem şi unde vrem să ajungem. Asta nu se obţine uşor şi, mai ales, nu se menţine căscând gura la telenovele, mergând în turmă pe stadioane ca să vedem cât de blegi am ajuns în materie de fotbal (de gimnastică nu mai vorbesc, că acolo, oricum, mai mult femeile ţineau frontul, în loc să stea la vatră, să nască, să crească şi să educe soldaţii de mâine), eventual să ne înjurăm şi să ne scoatem ochii, stelişti cu dinamovişti de pildă, de parcă unii sunt de pe o planetă şi ceilalţi de pe alta, câştigătorii urmând să dea iama-n tribunele adversarilor şi să le salte ghetele cu crampoane, jambierele şi, îndeosebi, cadânele, eventual anabolizantele naturiste. Deocamdată însă, fără să vrea, inamicii mai fac câte o greşeală neforţată, chit că la aşa nivel numai tata-mare crede că este fără intenţie, dar să admitem. Parcă şi văd peste câteva decenii, după ce Maica Rusie își va da întâlnire cu Unchiu' Sam unde altundeva decât în vadul Prutului, la una mică, neuitând să se mai dea duşi de acolo, cum ni se freacă ridichea așa, părintește (și nici n-ar fi pentru întâia oară!): „Păi ce, nu v-am spus atunci? Nu v-am spus să nu vă faceţi iluzii? Ei, ia mai terminaţi cu prostiile! Ce atâta smiorcăială, soro?" Asta scriam cândva, la 30 august 2016, dar cum revista noastră apare după principii ce țin de factorul aleatoriu, chit că pe frontispiciu este dată altă frecvență (bine că apare, totuși!), între timp pe apa Prutului – era să zic a Sâmbetei! – au venit alte vești, care de care mai grăitoare și îngrijorătoare… Îngrijorătoare în primul rând pentru marii iluziniști ai Unirii, care din câte văd ar cam trebui să le lase misiunea aceasta urmașilor urmașilor lor, iar ei să-și rumege în tihnă lefurile și pensiile îndulcite când și când cu zaharina tranziției picurată cu mare artă de guvernanții noștri simpatici, aleși parcă anume să ne vegheze cu ochii beliți spre Bruxelles și pipeta-ntre dinți (evident că și cu biciul în mână, dar acesta momentan nu se vede, se intuiește doar…). Apropo de Unire însă, fiindcă tot am adus vorba, cum spuneam și mai deunăzi, eu unul nu mai sunt pasionat de Unirea cu Moldova de peste Prut, cu atât mai mult cu logodna aceasta interminabilă intrată iar în crize și istericale odată cu „era Dodon", cel transformat subit din fiu al lui Ștefan cel Mare în obiala rușilor (asta din câte pot să văd și eu pe la televizor, ca nespecialiștii…). Și nici nu mă mai tem că ni se va lua (smulge, fura, cumpăra la metru pătrat de teren ș.a.m.d.) Transilvania… Păi, nu zice la Sfânta Scriptură că ce a fost va mai fi și așa mai departe? Deci, oricum va mai fi… Dar și dacă va fi să fie, eu unul nu voi mai scoate sabia să lupt pentru recuperarea ei, cum a făcut bunicul meu Mitică Fidel din Dideștii Teleormanului, pe numele real Dumitru Diaconu, acum trei sferturi de veac și mai bine, care a ajuns pe jos, cu carabina în cumpănire, până la sud de Stalingrad, dar tot degeaba (de fapt, nu chiar degeaba, că **brevetul decorației reprodus alăturat, în facsimil, semnat de însuși mareșalul Ion Antonescu**, vorbește el ceva, nu?). Nu cu orice preț vreau să zic și, mai ales, nu cu prețul unui război de genul celui din fosta Iugoslavie, să zicem, de mai acum un sfert de veac (Doamne, când a trecut tot acest timp?)... Momentan, ajunge cuvântul, cum precizam. Ceea ce nu înseamnă că militarii de profesie trebuie să-și uite săbiile în teacă până le va mânca rugina… Asta în niciun caz! Chiar dacă, deocamdată, mai trebuie să ne revenim din șoc (observ cu ochiul liber că unii încă nu și-au revenit după Decembrie 1989!), să ne întărim la teren și să ne fortificăm organismul, e clar că nu trebuie omis amănuntul cu înarmarea și instruirea recruților, a cărnii de tun din războiul de mâine. Dar nu cu fiare vechi aruncate de alții și nu cu trupe bune exclusiv pentru parade de 1 Decembrie, pe sub Arcul de Triumf! Cu ce anume arme de război și cu ce anume trupe ar trebui să ne întărim, aceasta iarăși nu e treaba mea, deși ceva idei aș avea, ca tot românul, deh!, la o adică... Până una-alta, să lăsăm măruntele noastre griji și problemele capitale ale omenirii deoparte și să fim optimiști, asta măcar acum, că a început un nou an (revista iese de sub tipar în ianuarie 2017!). Chiar dacă finele lui 2018 nu ne va găsi într-o țară la fel de rotundă și mare ca acel fabulos 1 Decembrie 1918, partea bună este că vom avea un alt măreț ideal, lupta pentru Unire fiind de o mie de ori mai dătătoare de adrenalină și mai cu sorți de izbândă decât lupta pentru apărarea Unirii, nu?, fiindcă ultima dată am fost capabili de această performanță, adică să ținem granița, doar 22 de primăveri și-o vară. De parcă am fi avut de apărat nu o pagină de istorie a neamului, ci centura de campioni la boxul continental. Ceea ce nu înseamnă că trebuie să fim indiferenți la jocul de glezne de peste Prut! Dimpotrivă…

București, 28 decembrie 2016

Destin românesc la răspântie neliniştită de milenii (2)

Eseu despre scenarii şi primejdii asasine la un veac de la izbucnirea Marelui Război şi la şapte decenii de la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial

de dr. **George Coandă**
membru al Academiei Americano-Române de Arte şi Ştiinţe din SUA,
Professor Honorificus al Universităţii „Valahia" din Târgovişte

Către sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial, România, masacrată în fatidicul an 1940, era aruncată într-o situaţie geopolitică imposibilă. **A fi sau a nu fi** era o întrebare care părea că nu are decât un singur răspuns: prăbuşirea în neant, dispariţia ca statalitate sau, în cel mai previzibil caz, includerea sa în URSS ca republică unională. Şi din nou leadershipul politic a fost prins pe picior greşit, leadeship care, de fapt, acţiona mai mult în ilegalitate, cu legături confidenţiale atât cu Casa Regală, cât şi cu Conducătorul statului, mareşalul **Ion Antonescu**, dar şi cu contacte secrete cu Marii Aliaţi occidentali. Era un joc de-a baba oarba. Iar alianţa cu cel de-a Treilea Reich era de gâtul fiecăreia dintre părţile amintite asemenea unei pietre de moară. Tratativele, mai corect, tatonările, şi ale „partidelor istorice" (cu deosebire, **Iuliu Maniu**, recunoscut ca şef al Opoziţiei democratice), cu anglo-americanii, şi ale mareşalului **Ion Antonescu** cu Moscova, via Stockholm, au fost tardive, viciate de impardonabile nehotărâri contradictorii, dublate şi de o necunoaştere a „jocurilor de interese" (sfere de influenţă) pertractate (aranjate) de „camarazii de luptă" împotriva lui Hitler: **Stalin, Churchill, Roosevelt**. Nu intru în amănunte, azi se cunosc destule lucruri despre acele momente, şi, pare paradoxal, încă nu se ştiu destul de limpezitor. Controversele continuă, aşa cum continuă şi vor mai continua şi pe seama **actului istoric** de la 23 au gust 1944 („lovitură de palat"; „trădare naţională"; „insurecţie armată antifascistă"; „revoluţie de eliberare naţională, antifascistă şi antiimperialistă"). Istoriografia românească a fost şi va mai fi tributară unor opinii obediente factorului politic dintr-un moment sau altul. Dar că, atunci, s-a produs un **act istoric** este de necontestat. Şi încă unul ce a avut loc în „ceasul al doisprezecelea" şi pe „marginea prăpastiei", şi care, de asemenea, este un fapt incontestabil, a salvat **existenţa României ca stat**, acesta refăcându-se parţial prin readucerea în frontierele sale a Ardealului de nord-vest. S-a salvat ce s-a putut salva.

Ieşirea din alianţa cu Germania nazistă şi trecerea în tabăra anglo-americano-sovietică printr-o curajoasă „întoarcere de front", şi într-o, cum apreciam, situaţie geopolitică imposibilă, pune în faţa „faptului împlinit" şi Moscova (aici surpriza a fost totală şi neplăcută şi a determinat Kremlinul să-şi revizuiască strategia pe „aliniamentul România"), şi Londra, şi Washingtonul. Pentru această „soluţie de avarie", orice ar spune antimonarhiştii, nostalgicii antonescieni, oportuniştii comunistoizi, regele **Mihai I** are **meritul său real şi care nu poate fi pus la îndoială**.

Însă şi în realizarea acestui **act istoric de salvare naţională** – chiar dacă, inevitabil, repet, inevitabil în acel moment geopolitic, a urmat însumarea României în sfera de influenţă comunistă a Kremlinului sovietic – au existat câteva erori ale căror „răsuflări otrăvite" românii le „percep" şi după şaptezeci de ani. Nu-i aşa, graba strică treaba! Să le luăm pe rând.

1. Lipsa de viziune în perspectivă, de intuire, dacă vreţi, a ce va urma, a făcut ca, într-un **moment de răscruce**, conspiratorii (Casa Regală, partidele coalizate în Blocul Naţional-Democrat: naţional ţărănist, naţional liberal, social-democrat, comunist) antihitlerişti şi anti-antonescieni să nu fi avut un plan clar de acţiune dând „lovitura de palat" („de stat") şi trecând peste noapte armata, la ordinul regelui **Mihai I**, dintr-o tabără în alta (rupere de front) în „goana calului", ceea ce lui **Stalin** i-a facilitat formularea unui fals: capitularea, deci înfrângerea Armatei Române, ceea ce în realitate nu s-a produs. Pe acest fals a mai inventat încă unul: eliberarea României de către Armata Roşie. Aliaţii anglo-americani care, totuşi, ştiau adevărul, s-au făcut că astfel au stat lucrurile. Din interese meschine: prezervarea propriilor sfere de influenţă.

În ce a constat eroarea conspiratorilor, chiar dacă se invocă presiunea evenimentelor militare pe frontul din Moldova şi insuficienţa „timpului de manevră"? O descoperim chiar în Proclamaţia către ţară a regelui **Mihai I**, transmisă de Radiodifiziunea Română spre miezul nopţii zilei de 23 august 1944.

„Un nou guvern de Uniune Naţională – se susţine în Proclamaţie – ***a fost însărcinat să aducă la îndeplinire voinţa hotărâtă a ţării de a încheia pacea cu Naţuinile Unite. România a acceptat armistiţiul oferit de Uniunea Societică, Marea Britanie şi Statele Unite ale Americii. [...] Naţiunile ne-au garantat independenţa Ţării şi neamestecul în treburile noastre interne..."***

Eroare fatală. Conspitatorii nici în al doisprezecelea ceas nu au tratat termenii unui armistiţiu cu Naţiunile Unite, dar mai ales cu Kremlinul stalinist. Ca atare, armistiţiul invocat nu a fost altceva decât o iluzie (o autoamăgire?), iar Stalin şi mareşalii săi, în lipsa unui astfel de **document esenţial**, pe care l-au eludat cu premeditare aproape trei săptămâni, au determinat Guvernul României, la 12 septembrie, să-l semneze „în genunchi", iar Londra şi Washingtonul au fost de conivenţă cu **Stalin**. Împreună măsluiseră cărţile. Anglo-americanii n-aveau nimic de pierdut, dar României Marii Aliaţi nu i-au ***„garantat independenţa Ţării şi neamestecul în treburile noastre interne [...] drepturile şi libertăţile tuturor cetăţenilor Ţării [...] dreptul nostru de a ne hotărî singuri soarta"*** (din Proclamaţie).

Nu i-au recunoscut nici cobeligeranţa, ba, dimpotrivă, încă din preambulul armistiţiului, cu asentimentul Londrei şi Washingtonului i s-a impus României statutul de stat învins.

Dacă i s-ar fi recunoscut cobeligeranţa, ar fi fost pusă pe picior de

egalitate cu învingătorii Germaniei naziste, anulându-se, pe cale de consecinţă, prevederea „pactului Ribbentrop-Molotov” cu privire la Basarabia şi Bucovina de Nord, iar **Stalin** ar fi fost nevoit să discute cu Bucureştiul apartenenţa celor două pământuri neaoş româneşti. A jucat cu infatuarea marelui învingător la cacealma, iar România n-a avut sprijinul Statelor Unite şi Marii Britanii. A fost lăsată singură în bătaia crivăţului de la Kremlin.

Iluziile din Proclamaţie au fost pierdute definitiv la Moscova în 12 septembrie 1944. Şi efectele, reiterez, le-am resimţit până la revoluţia din decembrie 1989, şi le resimţim şi în prezent. Şi le vom resimţi şi în viitorul apropiat.

(**Nota bene.** Să amintesc pentru cei mulţi care nu ştiu, poate însă că au auzit, istoricii, geopoliticienii, diplomaţii, serviciile secrete de bună seamă fiind în temă, că, în urmă cu aproape trei secole, acel ilustru reformator al societăţii ruseşti, care a fost **Petru I cel Mare**, a lăsat un celebru aşa-zis testament politic în care a previzionat „liniile directoare de forţă” ale evoluţiei imperiului ţarilor moscoviţi. Iar una din aceste „linii directoare” îi povăţuia (era o poruncă) pe urmaşii săi la conducerea uriaşului imperiu că, pentru a dicta în Europa, Rusia trebuia să realizeze această strategie împreună cu Prusia (Germania) în beneficiul reciproc, şi când aliatul i-ar fi ameninţat poziţia, să se bată cu acesta, apoi din nou să se alieze în aşa fel încât laolaltă să impună continentului, mai ales în zona sa central-estică, politica de urmat funcţie de evoluţii şi împrejurări, ameninţând nesupunerea cu şantajul. Conform acestei ecuaţii politice, **bunăvoinţă reciprocă – lovituri militare în caz de defecţiune a alianţei – bună voinţă reciprocă**, Moscova şi Berlinul au dominat spaţiul central-estic şi sud-estic european. Ecuaţia funcţionează şi astăzi, în prezent Rusia şi Germania aflându-se în momentul de **bunăvoinţă reciprocă** (secretă), niciuna nedorindu-şi denunţarea maleficului „pact Ribbentrop-Molotov”.)

2. Indecizia Conducătorului statului, mareşalul **Ion Antonescu** – rob al unui cavalerism de tip militar, al unei educaţii militare romantice care te obliga să-ţi respecţi inamicul, darămite aliatul – în a se desprinde ferm şi la timp, fără reticenţe, din dispozitivul de luptă al Wehrmacht-ului, cu atât mai mult cu cât nu era obligat să respecte condiţiile vreunui pact de alianţă cu cel de-al Treilea Reich.

România se afla în război cu URSS ca efect al notelor ultimative pe care Moscova le adresase în 26 şi 28 iunie 1940, de fapt, declaraţii de beligeranţă. Peste un an Armata Română intra în luptă alături de Wehrmacht în temeiul unei înţelegeri pe încredere: **petrol** (din partea României) **contra sprijin militar** (din partea Germaniei).

În momentul crucial din vara lui 1944, mareşalul avea, deci, mâinile legate. Şi, pe deasupra, nu mai era vreme de gesturi de cavalerism inutil. Dar mareşalul a pierdut prilejul. Astăzi ştim că **Stalin** nu a dorit să discute soarta României decât cu **Ion Antonescu**, pentru care nutrea un real respect ca, de altminteri, şi Londra şi Washingtonul. Şi cu toate că Opoziţia naţional-ţărănistă, naţional-liberală şi social-democrată îi încredinţase mandatul de a trata termenii armistiţiului, mareşalul a fost bântuit de remuşcări de conştiinţă. A plătit şi el şi ţara. Dacă într-un război, în momentul hotărâtor de care depinde destinul unei naţiuni, nu abdici de la scrupule morale, care pot deveni fatale, pierzi, inevitabil, **iniţiativa salvatoare** şi odată cu aceasta îţi pierzi şi propria viaţă şi distrugi şi naţiunea/statul. Sună cinic ce spun, dar ce i s-a întâmplat României în august 1944 mă confirmă. Iar una dintre maladiile care macină România a fost/este tocmai „bătuta pe loc” în momentele de criză destinală, factorii de decizie amanetându-i şi prezentul şi viitorul.

La 9 mai 1945 tunurile au amuţit pe frontul european al celui de-al Doilea Război Mondial. Geografia politică a continentului îşi schimba, într-o măsură semnificativă, dimensiunile. Apoi, „Cortina de fier” a căzut tranşând continentul în două mari orizonturi geopolitice: comunist în est (sfera de influenţă sovietică) şi al lumii libere (supervizor, Statele Unite ale Americii). Funcţie de această departajare s-au desfăşurat şi conciliabulele „păci de la Paris” din 1946-1947, României impunându-i-se starea de înfrângere şi vasalitatea faţă de „Big Brother” bolşevic de la răsărit. Curios rămâne până astăzi faptul că, la Paris, marii învingători au fost loviţi de o ciudată amnezie: „pactul Ribbentrop-Motolov”. Londra şi Washington-ul, grijulii cu idiosincraziile lui **Stalin**, nu s-au încumetat să-l aducă în discuţie. Aşa că n-a devenit caduc. Şi efectele sale pe orizontul comunist s-au văzut pe teren, la trasarea frontierelor: Estonia, Letonia, estul Poloniei, sud-estul Cehoslovaciei, Basarabia şi Bucovina de Nord au fost „uitate” în lăuntrul URSS. Şi s-a parafat.

România n-a fost niciodată liniştită, permanent fiind ameninţată de imperialismul bolşevic moscovit. Căci, la peste un an de la parafarea Tratatului de pace cu România, **Stalin**, considerând că insula Şerpilor, care rămăsese între graniţele Republicii Populare Române, ar face parte din Basarabia, rerăpită Patriei Mamă în 1944 (iată o urmare postbelică perversă a pactului hitleristo-stalinist), şi prin trădarea kominternistei **Ana Pauker**, ministrul de externe de la Bucureşti, este ilegal cedată URSS, astfel Moscova putând controla gurile Dunării şi spaţiul vestic şi sudic al Mării Negre din acest Gibraltar pontic. Însă, **Stalin** o arondează Kievului sovietic, fiind în linie dreaptă în apropierea periclavei sud basarabene (Bugeacul) inclusă teritorialităţii ucrainene. Aşadar, insula, şi geografic, şi istoric, este aparţinătoare spaţiului românesc transprutian, spaţiu râvnit şi însuşit prin rapt de Kremlin şi faţă de care Berlinul şi-a exprimat **„totalul désintéressment”**.

Îşi mai aminteşte cineva opinia corectată a lui **Nicolae Ceauşescu**, nu odată repetată în diferite discursuri ale sale, că mai sunt tratate care n-au fost niciodată anulate? Ei bine, el făcea trimitere la „pactul Ribbentrop-Molotov”. Or, această opinie, adusă la cunoştinţa publică, i-a scos din minţi pe toţi liderii supremi sovietici de la Brejnev la Gorbaciov, şi care nu mai ştiau cum s-o dreagă ca să-i acopere gura cu pământ.

Kremlinul viza şi mai mult: formarea unei Modove Mari până la Carpaţi. Nici azi n-a renunţat la această ţintă geopolitică. De pildă, la o întâlnire de la Kremlin a generalului **Charles de Gaulle** cu **Stalin**, din 2 decembrie 1944, iată ce s-a discutat, printre altele (din notele convorbirii publicate în „Mejdunarodnaia jizni”, nr. 4, 1959): ***„De Gaulle spune că pe viitor pentru Franţa […] Rinul trebuie să fie la est o barieră împotriva ameninţării germane... Stalin spune că la noi sunt oameni care consideră Carpaţii şi Transilvania ca frontiere naturale ale Rusiei […] Dacă s-ar crede că Munţii Carpaţi sau Rinul pot salva situaţia, iar armata poate să doarmă, aceasta ar putea să dea naştere la iluzii...”***[1]

A se lua seama! Moscova pândeşte, şi când prinde ocazia îşi aruncă uriaşa forţă militară în războaie de cucerire. Reocuparea Crimeii în 2014 şi războiul

[1] De Gaulle, *Memorii de război*, Ed. Politică, Bucureşti, 1976, pp 493–494.

de secesiune din estul Ucrainei, în desfăşurare, este un exemplu dramatic. Resuscitarea ideii strategice numită „Novorossia", reproiectată în sudul aceleiaşi Ucraine, nu este altceva decât un „cap de berbece" îndreptat spre gurile Dunării şi readucerea, în acest fel, a frontierei Rusiei pe Prut.

Astăzi, pentru nimeni nu mai este un secret că **Vladimir Putin** militează pentru refacerea fostei geografii statal-imperiale a URSS. Pentru el nu constituie un impediment apartenenţa la Uniunea Europeană a fostelor republici unionale şi a „statelor frăţeşti" socialiste din „istmul ponto-baltic". Kremlinul putinian deja a emis ideea că desfiinţarea URSS s-a produs ilegal dintr-o ambiţie bine „hidratată" cu votcă a lui **Boris Elţîn** şi a comparşilor săi.

Deocamdată, refacerea geografiei imperiale a URSS în strategia putiniană se cheamă Comunitatea Statelor Independente sau, cu bătaie mai lungă, Uniunea Euro-Asia.

Pe la mijlocul anilor '60 ai secolului XX, România, conform unei iniţiative lansată de Kremlin („planul Valev"), eufemistic acoperită sub denumirea de „complex economic al Dunării de Jos", ar fi urmat să fie, pur şi simplu, distrusă de-a binelea. Se propunea ca România să fie ciopârţită astfel: o suprafaţă de 150.000 km^2, cu o populaţie de 12.000.000 locuitori să fie „înghiţită" de regiuni transfrontaliere, câştigătorii fiind URSS şi Bulgaria. Chiar se insinuase şi sugestia ca Transilvania să formeze o regiune cu Ungaria. Dacă ar fi avut loc această criminală ciopârţire, România ar fi fost astăzi o amintire. Dar opoziţia conducerii politice de atunci a statului a fost fermă şi Bucureştiul, până în 1989, nu s-a mai supus obedient ordinelor Kremlinului. Şi este bine de ştiut că, acelaşi **Nicolae Ceauşescu**, într-o discuţie cu comandantul Garnizoanei Târgovişte şi al unităţii militare în care fusese reţinut şi executat în decembrie 1989, colonelul (actualmente general) **Andrei Kemenici**, l-a informat/avertizat pe acesta despre jocul politic extrem de grav privind soarta viitoare a statului. Generalul a deconspirat acest joc asasin într-un interviu acordat cotidianului „Dâmboviţa" în 22 decembrie 1995: ***„Cerându-mi să-l duc la IMG, ba la Malu cu Flori, mi-a atras atenţia că nu soarta lui e în joc, ci a României. Mi-a spus că s-au făcut nişte jocuri la nivelul marilor Puteri, că ţara este în pericol să dispară de pe harta Europei, că sovieticii ne vor lăsa fără Moldova, că ungurii, ajutaţi de Occident, ne vor lua Transilvania, că din România nu va mai rămâne decât Muntenia şi că va urma un adevărat haos***."[2]

Avertismentul este valabil şi acum.

Primejdia nu a trecut!

Nu vi se pare că „protocoale secrete" sale „pactului Ribbentrop-Molotov" n-au încetat să-şi facă efectul? Eu cred că încă îşi fac.

*

La început de mileniu, românii sunt neliniştiţi. Ce va urma? Ce va fi să se întâmple cu destinul lor, cu România?

Acum un sfert de secol, în zarva şi euforia a ceea ce românii au crezut că este o revoluţie care le va schimba viaţa în bine, în raiul democraţiei capitaliste, n-au sesizat nicio clipă că, de fapt, avea loc o trădare şi un diabolic joc geopolitic. Inducându-li-se – mizându-se pe nemulţumirile lor faţă de regimul ceauşist, dar nu am nici cea mai mică îndoială, şi pe credulitatea lor – „convingerea" că ei sunt făuritorii revoluţiei, sub această mişcare de acoperire, cum ar zice **vox populis**, „iuţeala de mână şi nebăgarea de seamă" – n-au văzut că manipulatorii Noii Ordinii Mondiale au operat inteligent cu un simbol al cărui mesaj adevărat nu l-au descifrat atunci: ruperea din Tricolor a stemei de stat. O stemă care înfăţişa pictural pământul patriei: sub o diademă de raze solare munţii semeţi, o pădure de brazi din care îşi înalţa turla zveltă o sondă de extracţie a petrolului, un picior de plai, totul încadrat cu o cunună de spice aurii. Un peisaj aproape bucolic. E drept că, spre identificarea caracterului statului, exista şi o stea roşie aninată prin anii '50 ai secolului trecut pe răsăritul de soare.

Acum, atenţie, iată care a fost sensul mesajului: români, vă vom lăsa fără patrie. Luaţi-vă adio de la România! Iar la Timişoara s-a strigat în acel decembrie însângerat de către maghiarii localnici, dar şi de către cei veniţi în comandouri sub acoperire de peste frontieră: **„Vrem unirea cu Ungaria!".** Şi a urmat „martie negru" din 1990 de la Târgu-Mureş.

Nu vreau să-mi înspăimânt compatrioţii, dar scenariile geopolitice de neantizare a României sunt pe „masa de lucru" a conspiratorilor, pregătindu-se execuţia. Preludiul este în plină desfăşurare: anemiere prin anomiere economică, morală şi militară premeditată, ajungându-se la starea de colonie şi de suzeranitate (prin transfer de suveranitate) impusă odată cu aderarea la NATO şi Uniunea Europeană. Dar ceea ce este o scandaloasă bizarerie ţine de ofensiva letală a Rusiei care, jubilând că nu întâmpină nicio împotrivire guvernamentală, a demolat cu sălbăticie industria siderurgică şi o parte din cea constructoare de utilaj petrolier. Şi nu numai.

Astfel, slăbită, România este o pradă uşoară pentru briganzii economico-financiaro-politici din toate punctele cardinale geopolitice, pasibilă de a fi prinsă oricând în „capcanele istoriei" contemporane şi viitoare cum sunt cele puse de **comun acord** de Budapesta şi Moscova.

Un mare patriot, sau cum el însuşi se caracterizează, un „diplomat în uniformă în focul războiului din umbră" – dispunând de temeinice surse de informaţii – atrage atenţia avertizând: ***„O problemă cu rădăcini istorice, dureroasă în esenţa ei, şi care sub o formă sau alta s-a manifestat pe întreaga perioadă a sfârşitului de mileniu II şi începutul celui de-al treilea este legătura strânsă de interese teritoriale ruso-maghiară. Pe motiv că disputele teritoriale – Basarabia pentru ruşi şi Transilvania pentru unguri – îi unesc, chestiunea este reconsiderată şi trecută în grija serviciilor secrete ale celor doi parteneri care cu însufleţirea atavică trec la treabă. Mai mult, înţelegându-se de minune pe această temă, Moscova şi Budapesta încheie, în decembrie 1991, un tratat bilateral pentru ca, în noiembrie 1992, să semneze o declaraţie comună de cooperare pentru Asigurarea drepturilor naţionale, etnice, religioase şi lingvistice ale minorităţilor. În deplină concordanţă de simpatie şi înţelegere, atât Ungaria cât şi Rusia vor considera paşii făcuţi un punct de cotitură în relaţiile dintre cele două state prietene. Încurajaţi de documentul menţionat, revizioniştii unguri reiau provocator problema autonomiei Transilvaniei, revendicare separatistă lansată de Budapesta imediat după sfârşitul Primului Război Mondial"***[3]

Şi căpătând o informaţie vitală în **timp real** de la şefii unui **serviciu de intelligence** italian, adică la momentul întâlnirii la **nivel înalt** de la începutul lunii decembrie 1989 de pe vasul

[2] George Coandă, *Clipa şi Istoria*, Ed. Bibliotheca, Târgovişte, 2000, p. 131.

[3] Victor Negulescu, *Diplomat în uniformă în focul războiului din umbră*, Ed. Bibliotheca, Târgovişte, 2014, pp 359–360.

„Gorki" la Malta, sugerează că, de la acest **tête-a-tête** a decurs şi decurge tot ce pune în pericol existenţa ca stat a României, de la revoluţie la pretenţiile revizionist horthyste ale Budapestei şi ameninţările fără perdea ale Kremlinului: ***„Contrar opiniilor unor analişti politici români, crescuţi la şcolile unor agenţii de spionaj străine, pe agenda întâlnirii din Malta, situaţia din România a făcut obiectul unor ample discuţii. Împărtăşind planul propus de Gorbaciov, preşedintele american şi-a dat deschis acordul asupra angajării Kremlinului (KGB) în normalizarea situaţiei de la Bucureşti. Aşa se ajunge ca, în decembrie 1989, românii în loc de flori şi aplauze să fie obligaţi să pună din nou mâna pe arme, plătind cu vieţile multora dintre ei gramul de democraţie ce avea să fie oferit... Astfel, se intră în acea etapă obscură – la fel ca în alte etape istorice – a unei adevărate agresiuni informative cu scop de destabilizare politico-socială şi dezmembrarea teritoriului. Atacurile concentrice, interne şi externe, au fost organizate de cele mai puternice şi versate servicii secrete, inclusiv de cele aparţinând marilor democraţii occidentale, dispuse la o nouă crucificare a ţării pe altarul marilor interese."***[4]

Operaţiunea „distrugerea României" este, pe diferite căi, în derulare şi cu ajutorul **ignobil** al ***„unei clase de politicieni uzurpatori […] singurii vinovaţi de actuala mizerie economico-socială în care se chinuie România".***[5] Este o **operaţiune** combinată, de conivenţă, de **underground** politico-economic, între puseurile imperiale ale Moscovei şi Berlinului, bufeurile revizioniste ale Budapestei, nostalgiile coloniale al Occidentului euro-atlantic. Printre metodele de distrugere a României, cu sprijinul „coloanei a cincea" alcătuită din politicieni iscariotizaţi şi din „elitiştii" societăţii civile, cu aere infatuate de „directori de opinie", se află manipularea prin intermediul „**Overton window**" („**Fereastra Overton**"), o extrem de subtilă şi nocivă „spălare de creiere" şi care îşi face efectul în societăţile tolerante, dar aduse în stare anomică, cum este şi cazul României.

Şi pe un asemenea **background** se acţionează, perseverent şi pervers, atacurile la **unitatea naţională românească** fiind implementate în varii forme, vizându-se, cu precădere, **unitatea, suveranitatea** şi **„spaţiul de securitate" carpato-pontic**, care, acum, constituie un important segment al frontierei sud-estice a NATO şi Uniunii Europene.[6]

În ceea ce priveşte arhitectura statală a României, scenariile construite în cancelariile neprietene (amintesc câteva cu un grad înalt de realizare, şi unele, poate părea neverosimil, emană suflul ucigaş al „pactului Ribbentrop-Molotov" fiind exprimate, câteva, într-un limbaj grobian) au în cătare:

** Crearea „Moldovei Mari"/Republica Federală Moldova, la teritoriul actual al Basarabiei fiind alipit teritoriul României dintre Prut, Carpaţi şi fosta graniţă cu Ţara Românească; elementul geopolitic de şantaj: autoderminarea Găgăuziei şi integrarea în Federaţia Rusă; acoperirea motivaţională în faţa opiniei publice mondiale: **„expansionismul agresiv românesc pe Prut, pe Nistru..."**; scopul: **„distrugerea statului român şi încetarea existenţei sale în graniţele actuale".***

** Decuparea Transilvaniei din harta României şi alipirea ei la reînviata stafie a „Ungariei Mari", fie pe cale militară, fie printr-un alt diktat al Marilor Puteri, dar nu oricum, ci – tupeu incalificabil – cu un rapt transcarpatic la est: judeţul Bacău. Iar unele declaraţii şi viziuni geopolitice belicoase maghiaro-americano-ruse vorbesc de la sine (săptămânalul parizian **„Le Point"** era convins încă din 1990 de existenţa a ceea ce numeşte cu sintagma „**complotul bicefal sovieto-maghiar"**).*

Astfel, geostrategicianul militar american **Trevor Nevitt Dupuy**, decedat nu demult, era încredinţat că va avea loc un război pentru Transilvania; dintr-un studiu publicat la Belgrad: ***„Ungaria s-ar putea extinde cu Transilvania românească […] În compensaţie pentru teritoriul pierdut […] România ar putea obţine reîntregirea Moldovei, dar fără Transnistria şi judeţele date de Stalin Ucrainei"***; „**Vocea Rusiei**": **„României i se pregăteşte un nou Diktat de la Viena"**; **Andrei Safonov**, analist de la Tiraspol: ***„A venit momentul ca România să dispară de pe harta lumii"***; Agenţia rusă de ştiri Regnum: ***„Este necesar un bloc antiromânesc a cărei politică să aibă ca obiectiv final distrugerea statului român şi încetarea existenţei sale în graniţele actuale...***

Dacă potaia românească va fi bolnavă, UE o va arunca afară, o va da pe mâna hingherilor sau, în cel mai bun caz, o va eutanasia"[7]

** Ameninţarea cu un diktat în favoarea Bulgariei care ar primi în dar Dobrogea românească până la gurile Dunării, Sofia râvnind-o încă de la 1878 încoace. **Vladimir Putin**, de altminteri, îi susţine această iluzie: nu demult, la un summit Rusia – Uniunea Europeană, a evocat ameninţător posibilitatea cedării Dobrogei Bulgariei „la pachet" cu satisfacerea revendicării Transilvaniei de către Budapesta.*

Românii, de bună seamă, îşi mai aduc aminte de provocările înalţilor demnitari budapestani **Semien Zsolt** şi **Orbán Viktor**, care bântuiesc prin Transilvania precum Vodă prin lobodă, Bucureştiul stând cu arma la picior, acompaniaţi de locotenenţii lor extremişti, liderii UMDR, ai Partidului Civic Maghiar, ai Consiliului Naţional Civic Maghiar, Consiliului Naţional Secuiesc şi **Tökes Laszlo**, care au ameninţat că recucerirea Ardealului s-ar putea produce cu forţă armată. România nu poate aştepta să fie asasinată fiindcă – este o naivitatea din partea ei – are în braţe **dreptatea şi adevărul istoric**. Pentru marii criminali ai istoriei nu au nicio valoare. Un tsunamii dă târcoale României, care deja este sub teroarea „ochiului de ciclon".

Ce ripostă va da totuşi Bucureştiul? Deocamdată niciuna, atâta vreme cât trădarea – reiau – a căpuşat „clasa politică" băştinaşă.

Să fim cinstiţi cu noi înşine: ne autoamăgim că suntem o ţară de mare relevanţă geopolitică. Am putea fi, aici, în flancul sud-estic al NATO. Regret, nu suntem. Suntem, în fapt, un **stat de sacrificiu**[8]. Am pierdut, pe „mâna

---

[4] *Ibidem*.

[5] *Ibidem*, pp. 372; 374.

[6] *Ibidem*, p. 365.

[7] Aurel I. Rogojan, „Lumea", anul XX, nr. 9 (258), 2014; anul XXI, nr. 7 (268), 2015.

[8] ***Stat de sacrificiu**. Entitate statală, de talie mică şi mijlocie, aflată în tamponaj între blocuri politico-economico-militare, ori este cuprinsă, marginal însă, într-o sferă de influenţă, fiinţă contiguă altei sfere de influenţă, entitatea care poate fi sacrificată, funcţie de interesele geoeconomice şi geostrategice ale Puterilor care dictează în bloc/sferă, fie ca „piesă de schimb", fie ca o concesie strategică pentru un beneficiu (târguială cinică geopolitică); poate fi şi ex-*

moartă” a guvernanţilor, oportunitatea de a fi un **stat structură de rezistenţă**[9] la sudul „ismului ponto-baltic”, aşa cum este Polonia – un exemplu strălucit – la capătul de nord. Au polonezii mai multă demnitate şi mai mult patriotism decât românii? Iată o întrebare la care palatele Puterii (ale Parlamentului, Preşedinţiei, Guvernului) ar trebui să reflecteze cu sinceritate şi responsabilitate. Autocritic. Fără să tragă de timp! Şi aşa s-a pierdut prea mult. Impardonabil de mult.

În teoria geopolitică – iar practica vieţii politice internaţionale a dovedit că aşa este – există o departajare/categorialitate bine definită a importanţei entităţilor statale: **stat-naţiune; stat-federal; stat-autoproclamat; stat-marionetă; stat-satelit; stat-tampon**.

Nu am să intru în teoretizarea acestor tipuri de stat – este în curs o polemică doctrinară destul de extinsă pe varii interpretări (conservatoristă, liberalistă, anarhistă, comunistă, globalistă/New World Order) –, nu este tema acestui eseu, ci am să precizez că România este un **stat-naţiune**, care, şi la noi, dar şi în „lumea democratică”, tinde să fie anvelopat de

FOTOTECA ProARME

Bucureşti, în faţa bisericii „Miron Patriarhul”, ctitorită de regina Maria de România, la 11 decembrie 2016, cu ocazia lansării cărţii „Să fii român!” de Dan Puric. În prim-plan, generalul (r) Mircea Chelaru şi preotul Neagoe Gheorghe, încadraţi de scriitori, jurnalişti şi actori din trupa Teatrul Nostrum.

statul de drept/al cetăţeanului. Şi care tip de stat asumă **independenţa, suveranitatea, unitatea**. Dar este un adevăr că, funcţie de dispunerea geografică/geopolitică, de mărimea teritorială şi populaţională, şi de gradul de dezvoltare economică, unele state-naţiune pot fi supuse presiunii unor „plăci tectonice” (imperialiste) politico-militare, transformându-le în **stat-satelit** şi **stat de sacrificiu**, cum i s-a întâmplat României în al doilea Război Mondial şi după acesta, în cei 45 de ani de „democraţie populară/societate socialistă”. Dar i se întâmplă şi acum când, devenită **stat-asociat/aderat** la Uniunea Europeană, din vina corupţiei endemice, a trădărilor interesului naţional al celor ce au guvernat-o în „perioada de tranziţie” după revoluţia din 1989 – printre alte nenorociri numărându-se şi o premeditată „demobilizare” a armatei –, şi al incapacităţii guvernanţilor de a avea un solid şi predictibil, pe termen lung, „proiect de ţară”, a decăzut dramatic chiar în condiţia de **colonie**. De aici şi neputinţa de a-şi adjudeca statusul de **stat-structură de rezistenţă** (unii vorbesc de **stat-pivot**) în sud-estul Uniunii Europene, aşa cum a fost după Războiul de Independenţă (1877–1878) până la Primul Război Mondial, un deceniu după această mare conflagraţie (afirmarea economică şi internaţională a României Mari), şi încă un deceniu şi jumătate după „Declaraţia din aprilie” (1964) de independenţă politică faţă de „Big Brother” moscovit.

Provocările vizând destinul României nu se opresc aici. Vor mai veni odată cu numeroase schimbări de paradigme politice, sociale, militare pe întreg cuprinsul planetei Terra, cum ar fi impresionanta şi dramatica, acum în desfăşurare, nouă „migraţie a popoarelor” în căutarea **„dreptului la fericire”** sub soarele „nordului bogat” euro-atlantic.

Este pregătită România pentru aceste provocări? Acum, nu. Să nu mi se ceară soluţii. Nu eu sunt în măsură să le ofer. Ca istoric şi jurnalist am capacitatea să constat şi să lansez un disperat SOS. Şi, totuşi, am un răspuns generat de speranţă, de o imensă speranţă, pentru că am încredere încă, dacă nu neţărmurită – reţinerea aceasta îmi este indusă de caragialeasca „clasă politică” a miticilor mioritici -, cu siguranţă revigorantă, în poporul român: **numai prin forţa din lăuntru-i se poate salva, ca Fiinţă naţională şi Ţară, ridicându-se într-o autentică revoluţie de schimbare a destinului său îngenunchiat acum.**

Secretul acestei revoluţii este îndemnul istoric din imnul naţional: **„Deşteaptă-te române din somnul cel de moarte/ În care te-adânciră barbarii de tirani,/ Acum ori niciodată croieşte-ţi altă soartă/ La care să se închine şi cruzii tăi duşmani...”**. Şi din afară, şi din lăuntru. Nu este o speranţă retorică. Zamolxieni, românii sunt hărăziţi nemuririi în **Vatra** lor ancestrală.

---

tinţionată de Puterea care intră în posesia ei. (De exemplu: în Europa, după al Doilea Război Mondial, statele din „istmul ponto baltic” şi din zona central-estică a continentului; în restul lumii: statele din fostele mari imperii coloniale, dintre care unele fac parte astăzi din Commonwealth şi Communauté française).

[9] ***Stat structură de rezistenţă**. Entitate statală care este situată într-o zonă de interes geopolitic sau face parte dintr-un **ansamblu geopolitic** (Uniunea Europeană, Comunitatea Statelor Independente pe care se vrea croită Uniunea Europa-Asia cu **centre de putere** la Moscova şi Beijing) ori din **alianţe macroregionale** cu caracter de cooperare economică şi politică (ASEAN, Asia de Sud-Est, Mercorsur în America de Sud, ş.a.) şi care să fie pilon de susţinere solidă (dar şi contrafort) al respectivelor arhitecturi panstatale acolo unde acestea prezintă vulnerabilităţi. Condiţiile pe care este necesar să le îndeplinească acest tip de stat: stabilitate predictibil sustenabilă economică, socială şi politică; afirmarea cu demnitate a suveranităţii şi independenţei naţionale, chiar dacă face parte dintr-un ansamblu geopolitic sau alianţe macroregionale; capacitatea militară de răspuns la provocările la propria adresă sau a ansamblului geopolitic ori alianţei macroregionale din care face parte; contribuţia propriei civilizaţii, rezistând tendinţelor de aculturaţie, la civilizaţia universală.*

Veteranul de război **Ion Stoica**:

„Noi pe-astea trei le-am apărat în viaţă: Patria, Biserica şi Familia!”

un interviu de **Bogdan Stoica-Găeşti**

Făurar în două zile, 2016 – zi călduroasă, ca şi sufletul celei care a fost Niculina Suditu (n. 1929), bunica mea maternă, al cărei trup urmează să-l conducem pe ultimul drum. În curtea casei din Greci (com. Petreşti, jud. Dâmboviţa), în care bunica şi-a petrecut mai bine de şase decenii, apare un om destul de în vârstă, scund, la care îmi atrag atenţia pantofii lustruiţi „oglindă”, cravata vişinie şi căciula neagră din blană de miel. Mă îndrept spre dânsul, îl salut şi mă prezint. Zice: „tu care eşti, ală mare sau ăla micu’?” Îi spun că sunt ăla mare, tata având doi băieţi. Ochii i se înroşiră, iar pe obrazul drept i se scurse o lacrimă: „Am auzit că a murit sor-mea şi am venit…”

Este ultimul rămas în viaţă, din cei unsprezece fraţi, şi nu ratează nicio înmormântare, praznic sau hram al bisericilor din zona Găeştilor, deşi a intrat în al 97-lea an al vieţii. Pleacă îmbrăcat „la patru ace”, per pedes, din Mogoşani, unde locuieşte, şi merge kilometri întregi. Cine îl cunoaşte, îl ia la ocazie, de frică să nu păţească ceva pe drum. După slujba înmormântării bunicii mele, i-am surprins un zâmbet, când preotul a deschis necrologul cu versetele: „zilele anilor noştri sunt şaptezeci de ani; iar de vor fi în putere optzeci de ani şi ce este mai mult decât aceştia osteneală şi durere” (Psalmul 89, 10-11). Nea’ Ion nu suferă de nimic grav, decât de senectute.

Scrisă de un colonel, monografia Mogoşanilor l-a inclus în scurta listă a puţinilor veterani care mai sunt în viaţă: „Stoica P. Ion – Plt. adj. (r), n. 03.05.1920, din Mogoşani, care a fost infanterist în Regimentul 7 Infanterie şi a luptat atât în ţară, cât şi pe frontul de est, fiind prizonier între aug. 1944 – mai 1945”[1].

Nu era momentul la înmormântare a-l descoase în privinţa anilor petrecuţi pe front, dar, fără să mă aştept, la parastasul de şase săptămâni al bunicii, îl întâlnesc din nou şi sunt foarte hotărât să nu mai scap prilejul de a-l intervieva pe acest simpatic bătrânel. Din cauza auzului său slăbit, adesea sunt nevoit să repet întrebările şi să mă feresc pe cât posibil de neologisme.

Eu, ca reporter (*Rep.*): *Nea Ioane, mai pun vin?*

Ion Stoica (I.S.): Mai pune-mi, că e bun, dacă nu era, nu beam, dar pune puţin [*n. rep.* – îmi arată cam trei degete de-a latul paharului[2]]. La vârsta mea, ce e mult, nu e bun.

Rep.: Aşa, prin cumpătare, aţi ajuns la aproape 100 de ani?

I.S.: Măi taică, să ştii că eu m-am ferit de excese…

Rep.: Care ar mai fi alt secret al longevităţii?

I.S.: Al cui? [cuvântul e prea pretenţios, necesită reformulare].

Rep.: Secret, ca să trăim mult?

I.S.: Academicianul Alexandru Graur a zis aşa: „fie parte bărbătească, fie parte femeiască nu se zice fund, se zice alt cuvânt… [se referă la „şezut”, dar la denumirea care vine din latină – „culus”], fundul e acela pe care toci ceapa sau răstorni mămăliga. Toate necazurile din viaţa mea am încercat să nu le pun la inimă, le-am dat la spate.

Rep.: L-aţi cunoscut pe Graur?

I.S.: Pe-asta o ştiu de la radio, dar am vorbit o dată cu el telefonic.

Rep.: Cum aşa?

I.S.: Măi tată, eu am fost aproape jumătate din viaţă şef de agenţie CEC şi am vorbit cu el din această calitate. Mai mult de jumătate din viaţă am fost cântăreţ bisericesc la Mogoşani [la Biserica „Adormirea Maicii Domnului”]. Ia zi, ce pensie am?

Rep.: !? [ridic din umeri]. Vreo şapte sute?

I.S.: Mai pune. Am 20 de milioane [gândeşte tot ca înainte de 2005, când a avut loc denominarea leului, având puţin sub salariul meu].

Rep.: Cum au fost anii când aţi luptat în război?

I.S.: Greu [oftează]... Am prins foamete mare, că tăiam pâinea felii şi le împărţeam, iar colţul îl mâncam pe rând. Au fost vremuri când fierbeam cojile de cartofi şi le mâncam…

Rep.: Pe front, aţi tras în mulţi inamici?

I.S.: Au fost perioade când comandanţii ruşi şi cei români, pentru a nu se omorî oamenii în zadar, se înţelegeau între ei. Ai lor trăgeau în sus şi ai noştri la fel. Când începusem să tragem unii în alţii de-adevăratelea s-a terminat războiul cu ruşii. Eu şi în această perioadă trăgeam pe lângă şi cred că de-asta m-a ţinut Dumnezeu în viaţă până azi. Dacă ar fi ştiut comandanţii mei, mă împuşcau pe loc. Am vrut în schimb să omor un sergent de-al nostru…

Rep.: De ce?

I.S.: Mă punea să-i spăl izmenele, dar eu nici pe ale mele nu le spălam. Îi plăteam pe alţii, că eu aveam bani, dar n-aveam ce lua cu ei. Am vrut să-i dau cu patul puştii în tâmplă. Nu i-am dat, însă la scurtă vreme l-a împuşcat inamicul.

Rep.: De unde aveaţi bani?

I.S.: Îmi trimitea frate-meu care era învăţător [Stoica P. Nicolae], era mare lucru atunci să fii învăţător. Şi pe mine a vrut să mă facă [învăţător].

Rep.: Am auzit de la mai mulţi, dar şi de la bunicul meu, care îmi spunea că a tras mai mult în sus decât în duşmani. De aceea, anii vieţii sale de după război i-a considerat o răsplată divină…

I.S.: Cumnatul meu, Ionel [**Ioan I. Suditu, 1919–1999**], a fost şi el pe front şi tot ca mine dascăl, aici în sat [la Biserica „Sfântul Nicolae” din Greci]. Om foarte credincios...[3]

---

[1] Mircea Gheorghe, *File de monografie, Mogoşani, Judeţul Dâmboviţa. Istorie, mit, legende, actualităţi*, Ed. Zeus, Târgovişte, 2014, p. 95.

[2] În tot interviul vom trece notele reporterului între semnele „[ ]”.

[3] Pr. Prof. Anatolie Zarea (1920–2000, Bucureşti), luptător în cel de-al Doilea Război Mondial, le relata seminariştilor, gesticulând: „Trăgeam numai în sus, iar gloanţele inamicului îl omorau pe cel din dreapta mea, apoi pe cel din stânga, iar mie îmi vâjâiau

Rep.: Lagăr aţi făcut?

I.S.: Da. Nu trebuia să ne mai ia, că aproape ne aliasem cu ruşii, dar ne-au luat dintr-o comună din Basarabia, căreia îi zicea ca la noi, parcă Mihăileni.

Rep.: Unde v-au dus?

I.S.: Uite că nu-mi vine în minte acu', dar ţiu minte că era mult înăluntrul teritoriului rusesc [Gulag]. Am mers paişpe zile: pe jos, cu vaporul şi cu trenul, în vagoane de animale.

Rep.: Bunicul zicea că n-aveau apă, mâncau zăpadă când oprea trenul…[4]

I.S.: Pe el l-o fi luat iarna, dar pe noi vara [august, 1944]. Când scuturam vestonul cădeau păduchii ca boabele de grâu.

Rep.: Cum aţi rezistat în lagăr?

I.S.: Vreo câteva luni ne-a fost foarte greu. Apoi, un ofiţer rus care locuia într-o casă de lângă lagăr a zis că are nevoie la bucătărie de câţiva prizonieri, dar care sunt mai bolnavi şi nu sunt buni de muncă grea. S-au oferit câţiva bolnavi şi unii dintre noi care eram sănătoşi, dar ne-am dat bolnavi. În prima zi, ne-a dus în grădină şi ne-a zis să mâncăm şi să ne luăm în raniţă câte gulii vrem. Eu mi le-am porţionat cam pentru o săptămână, dar un camarad a mâncat până a murit.

Ion P. Stoica

Rep.: Deci, din nou v-a salvat cumpătarea! Dacă îmi amintesc bine, un scriitor, tot rus, Nikolai Gogol, descrie cum un personaj al romanului său, Taras Bulba*, moare în mod asemănător.*

I.S.: Nu ştiu, n-am citit cartea, dar în război au sfârşit câţiva aşa. Nu e bine, după ce ai fost nemâncat mult timp, să mănânci mult dintr-o dată. E ca după un post lung…

Rep.: Cum erau ruşii acelei epoci?

I.S.: Cam înapoiaţi. Nu e o glumă că purtau ceasul de masă agăţat de gât. Abia când au intrat în Germania şi au văzut o fabrică de ceasuri de mână au demontat-o şi au luat-o cu tot cu muncitori la ei şi au făcut şi ei producţie la scară mare.

Rep.: Dar nemţii?

I.S.: Nemţii erau corecţi şi disciplinaţi. Tu nu ştii multe, dar greşeala lor a fost că au vrut să cucerească toată lumea [ba, pe-asta o ştiam].

Rep.: Bunica mea din partea tatălui şi-acum îşi aduce aminte că nemţii dăruiau copiilor ciocolată în polei (staniol).

I.S.: Erau un popor civilizat. De la ei trupele române au învăţat că săpunul trebuie folosit şi des şi bine.

Rep.: Bunicul meu ne vorbea despre Cotul Donului[5]*. Zicea că ruşii i-au lăsat să înainteze, pentru ca, apoi, să-i înconjoare şi să-i prindă în cursă. Când s-au predat, s-au strâns „munţi de puşti".*

I.S.: Acolo, unele detaşamente de-ale noastre au pierdut aproape tot armamentul, mulţi dintre ai noştri căzând la datorie [peste 158.000, reprezentând două treimi din Armatele 3 şi 4 româneşti].

Rep.: Era dotată Armata Română pentru acel război?

I.S.: Nu prea. De pildă, noi aveam puţine tancuri, câteva zeci, mai mult cai aveam, în timp ce nemţii, de exemplu, aveau divizii întregi de tancuri.

Rep.: Am găsit în podul casei lădiţa de război a bunicului, cu trusa de bărbierit, o oglindă, un pieptene, alte mici obiecte, dar şi nişte monede slovace. De unde oare?

I.S.: Ionel s-a înscris voluntar în Divizia „Tudor Vladimirescu" şi a luptat până în Tatra. Ăştia din divizia asta şi cei din Divizia „Horia, Cloşca şi Crişan" au fost ridicaţi în grade mai mari după război decât noi ceilalţi.

Rep.: Era întemeiat sentimentul lui că nemţii ne-au trimis în prima linie când ne-am luptat cu ruşii şi după aceea, şi ruşii ne-au folosit „carne de tun" când au înaintat spre Berlin?

I.S.: Este adevărat şi ţi-o spune unul care a trăit acel război...

Rep.: Ştiu că i s-a propus după război să rămână ca ofiţer în cadrul Armatei. De ce n-o fi vrut?

I.S.: E greu să rămâi tot în armată, după ce treci printr-un război şi vezi atâtea şi-atâtea...

Rep.: El a fost sanitar în război. De unde învăţase bazele medicinei?

I.S.: Noi, la Şcolile de cântăreţi bisericeşti, făceam şi cursul de sanitar[6]. Vrei să-ţi mai spun ceva? [aprob din cap]. Să ştii că pe mine la şcoală mă chema Ion P. Ion, nu Stoica [nu-mi spune şi de ce].

Rep.: Deşi mi-a mărturisit că n-a ucis pe nimeni în război, a primit vreo trei decoraţii, printre care şi „Medalia Meritul Sanitar".

I.S.: Nu numai cei ce ucid în luptă ori cei care sunt pe monumente sunt eroi. O armată e susţinută de bucătari, mecanici, furieri, tot soiul de oameni necesari, anonimi la o primă vedere. Eu port mereu în piept decoraţia asta [îmi arată mândru „Medalia Crucea Comemorativă a celui de-al Doilea Război Mondial", din dreptul inimii].

Rep.: Despre Dumitru Cruceru, cântăreţul bisericesc de la Parohia „Sfânta Treime" din Găeşti, ce îmi puteţi spune?

I.S.: Mişu [**Dumitru B. Cruceru**, 1919–2015] a fost pentru mine ca un frate mai mare şi ca un tată, la şcoala de cântăreţi[7].

---

pe la urechi. Niciunul nu venea aici", şi arăta spre frunte (după o informaţie de la fostul său elev, Pr. Ioan Stoica de la Parohia „Sfânta Treime" – Găeşti).

[4] Gh. Domnişan (1918–2000, Mircea Vodă, Dâmboviţa), încorporat la un detaşament de cavalerie, mărturisea fiicei sale, Ecaterina Dumitru (de la care avem informaţiile), că uneori beau apa din urma copitelor cailor. Credea că a scăpat din război (n-a fost în lagăr, dar a luptat la Cotul Donului) fără nicio zgârietură, pentru că n-a omorât, n-a furat şi n-a jefuit pe nimeni.

[5] Luptele de la Cotul Donului, în care românii sunt angrenaţi din noiembrie 1942, fac parte din campania de cucerire a Stalingradului, finalizată catastrofal pentru armatele Axei (germani, italieni, români), ca urmare a contraofensivei sovietice. Majoritatea istoricilor o consideră „cel mai mare dezastru militar din istoria noastră" şi „cea mai mare bătălie şi mai sângeroasă din istoria omenirii", pierderile de vieţi omeneşti fiind estimate la cca. 3.000.000, de ambele părţi.

[6] Într-adevăr, Pr. Dr. Gh. Drăghici, *Profesorul şi compozitorul de muzică bisericească Toma B. Adrian*, în *Almanah Bisericesc 2015*, Editura Arhiepiscopiei Târgoviştei, p. 332, menţionează că la Şcoala de cântăreţi bisericeşti „Macarie Ieromonahul" din Târgovişte, încă din 1921 se preda „Higiena şi medicina populară. Cursurile complete ale Şcolii de agenţi sanitari", câte 2 ore/săptămână, pentru anii I-IV de studiu.

[7] În Ion Popescu-Pasărea, *Noul Idiomelar*, Tipografia Cărţilor Bisericeşti, 1933, se prezintă la final „Tabloul celor ce s'au înscris

Dumitru B. Cruceru

Ioan I. Suditu

Rep.: Dar despre ostaşul Mişu?

I.S.: Era să fie împuşcat de ai noştri. Era comandant de tanc şi, pentru că i-a luat foc tancul, ofiţerii români voiau să-l împuşte.

Rep.: Îl judecase în Curtea Marţială?

I.S.: Nu domne', în război te împuşca pe loc pentru asta!

Rep.: Cum a scăpat cu viaţă?

I.S.: Un ofiţer neamţ a întrebat de ce vor să-l împuşte, iar ei au zis pentru că n-a avut grijă de tanc. Şi neamţul a spus: „Nu este mai presus un fier decât o viaţă de om. Vă dau eu alt tanc, lăsaţi-l în pace!"

Rep.: După Revoluţie, a mai avut grijă Statul român de veteranii de război?

I.S.: Domne', Mişu mi-a spus personal că, după '90, i-a dat de la Parlament 180 de milioane [18.000 lei].

Rep.: Părintele Gheorghe Eremia, alături de care a slujit ca dascăl la parohie o jumătate de veac, a scris despre Dumitru Cruceru: „A contribuit cu munca sa la reînnoirea materială a Bisericii şi la ridicarea moral-religioasă a enoriaşilor"[8]*. Ce spuneţi despre aceste frumoase cuvinte?*

I.S.: Aşa este! Noi pe-astea trei le-am apărat în viaţă: ***Patria, Biserica, Familia***!

Rep.: Vă mulţumesc că aţi avut răbdarea să răspundeţi întrebărilor mele şi-mi doresc să vă găsesc sănătos şi la 100 de ani! [îmi face semn că vrea să aibă ultimul cuvânt.

I.S.: Ţine minte, că voi tinerii de azi sunteţi cam grăbiţi, dar ca să ajungi la 100 de ani e nevoie în primul rând de ***Răbdare***.

Epilog. Sub influenţa celei de-a şaptea arte, eroii celui de-al Doilea Război Mondial au ajuns astăzi personaje ale diferitelor filme istorice (militare). La rândul lor, studiile arhivistice şi tratatele ştiinţifice îi prezintă ca pe simple numere, nume şi grade în statistici, printre argumente şi poziţii oficiale sau personale ale autorilor, ce nu transmit nicio emoţie. Mult mai „vii" sunt documentarele, în care sunt prezentate interviuri, mărturii sau declaraţii ale puţinilor veterani rămaşi în viaţă, ele prezentând trăirile şi sentimentele acestora. Din păcate, memoria acestora a slăbit, de aceea mai valoroase ar fi fost unele convorbiri din perioada anilor 40-50 ai veacului trecut, greu de realizat în perioada comunistă.

Dar astăzi, încă mai ies la iveală de prin lăzi scrisori de pe front, cărţi poştale, jurnale care ar merita oricând publicate. Dacă din rândurile de mai sus înţelegem că eroi nu sunt numai cei ce ucid în război sau cei căzuţi pe front, opinia noastră nu este singulară, aceasta fiind întâlnită şi în alte articole similare: „Dar eroi nu sunt numai cei ce au luptat cu arma-n mână! Eroi sunt şi aceia care au reuşit să rămână în picioare, să supravieţuiască, să se încăpăţâneze să trăiască, să nu cedeze"[9]. Din această perspectivă, trebuie ca nu numai pe cei de pe monumente să-i cinstim prin comemorări şi pomeniri, ci şi pe toţi cei care vieţuiesc şi astăzi. Datoria noastră este să-i căutăm, să-i cunoaştem, să le acordăm respectul meritat şi să nu scăpăm niciun prilej de a consemna amintirile lor.

la abonamentul Noului Idiomelar", în care sunt menţionaţi atât Dumitru B. Cruceru (cls. a II-a), cât şi Ion [Stoica] P. Ion (cls. I), ca elevi ai Şcolii de cântăreţi bisericeşti din Târgovişte. Ioan I. Suditu a urmat aceeaşi şcoală între anii 1934–1939, conform foii matricole ce însoţeşte diploma de absolvire nr. 12.295/25.10.1939.

[8] Pr. Gh. Eremia, *Inventarul bunurilor Parohiei „Sfânta Treime"*, material dactilografiat, datat 01.11.1969.

[9] Ioana Lucacel, *Eroii de lângă noi*, articol disponibil pe site-ul *http:www.gazetademaramures.ro/eroii-de-langa-noi-0-16400*, accesat la data de 07.05.2016.

Semnal

Bogdan Stoica-Găești, *Ghid tematic pentru materialele publicate în „Almanah bisericesc", revista Arhiepiscopiei Târgoviștei, 2001–2015*, Târgoviște, 2016, 152 p., format A4, volum tipărit în regia autorului și dedicat „tuturor preoților, studenților teologi și profesorilor de religie din județul Dâmbovița", de altminteri publicul țintă vizat de autor. Structurat pe cinci secțiuni (Biblică, Sistematică , Practică, Istorică, respectiv Limbă și literatură), iar la nivelul secțiunilor pe capitole și teme dintre cele mai interesante, unele de-a dreptul provocatoare pentru un profan, ca de pildă Răul și diavolul, Misiunea bisericii în lumea secularizată, Europa și creștinismul, Iconografia creștină, Colindele românești, Pastorația bolnavilor, Biserica Ortodoxă Română și Armata Română, Poezii religioase și patriotice etc., ghidul lui Bogdan Stoica-Găești realizat după toate canoanele artei, logic și clar, la obiect, este un instrument de lucru foarte util nu numai pentru teologi, ci pentru tot românul de formație intelectuală interesat de ridicarea nivelului pregătii sale general-culturale. Ca fapt divers, ne-a făcut plăcere să-i regăsim la indexul cu numele autorilor identificați în cercetarea colecției almanahului amintit, pe câțiva dintre colaboratorii și prietenii „ProARME„-lor, între care profesorii George Coandă, Victor Petrescu și Constantin Voicu. (***B.D.***)

„Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”[1]

de prof. **Mihai Stan**,
preşedintele Societăţii
Scriitorilor Târgovişteni

Primul Război Mondial a constituit tema centrală pentru numeroase romane ce au apărut în perioada interbelică, scrieri pacifiste, în care autorii lor au denunţat atrocităţile războiului surprinzând tragismul ca fapt cotidian. Pentru scriitorii români, tematica, abordată divers în plan european („Focul” – Henri Barbuse; „Cei patru cavaleri ai Apocalipsei” – Blasco Ibanez; „Pe Donul liniştit” – Mihail Şolobov; „Pe frontul de vest nimic nou” – Erich Maria Remarque, „Adio arme” – Ernest Hemingway), se completează cu o notă particulară a conflagraţiei, pentru români acest război constituind prilejul aşteptat de secole, pentru realizarea reîntregirii neamului.

Dintre cele cinci cărţi româneşti – ce se pot reţine – realizate ca „romane de război”: „Strada Lăpuşneanul” – Mihail Sadoveanu (1921); „Pădurea Spânzuraţilor” – Liviu Rebreanu (1922); „Balaurul” – Hortensia Papadat-Bengescu (1923); „Întunecare” – Cezar Petrescu (1927) şi „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” – Camil Petrescu (1930), ultima constituie obiectul câtorva reflecţii, nu numai pentru valoarea evidentă a cărţii, sau pentru faptul că biografia autorului este, într-un moment, important pentru ofiţerul-scriitor, tangentă cu Târgovişteа, ci şi fiindcă, anul acesta, s-au comemorat 50 de ani de la moartea marelui scriitor care a fost Camil Petrescu (14 mai 1957).

De altfel, romanul are destule note autobiografice (în volumul al doilea, mai ales), împletind situaţii imaginate cu cele trăite, fapt ce îl face şi mai interesant pentru cititorii revistei „Eroica”, majoritatea foşti sau actuali ofiţeri de carieră. Însuşi autorul mărturiseşte: „Jurnalul meu de război... atribuit lui Ştefan Gheorghidiu (personajul principal al romanului, *n.n.*), formează volumul al doilea din roman, versiune cu mici schimbări de nume, dar în ceea ce priveşte faptele, autentică” (M. Ilovici, „Tinereţea lui Camil Petrescu, Ed. Minerva, 1971, p. 105).

Alături de Mihai Ilovici, dar cronologic înaintea acestuia, Dorin Elinescu (pseudonim cu care a semnat prin anii ’70–’80 Theodor Nicolin) şi C. Manolescu („Studia Valachica”, Târgovişte, 1970) demonstrează aceasta, identificând corespondentul pentru multe dintre personajele romanului, dovedind că oraşul R din roman este, în viaţa reală, Târgovişteа.

Comunicăm cititorilor noştri câteva repere biografice care îl surprind pe Camil Petrescu în Târgovişte. În 1916, el este mobilizat ca sublocotenent de rezervă nu la Regimentul 33 Infanterie Târgovişte, cum afirmă George Călinescu în „Istoria literaturii române de la origini până în prezent”, ci la Regimentul 22, aşa cum demonstrează Dorin Eliescu alias Theodor Nicolin şi Constantin Manolescu („Precizări cu privire la geneza şi tipologia romanului «Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război»” de Camil Petrescu). Aceştia deţin informaţia certă de la scriitorul Theodor Nicolin care a arătat că tatăl său, colonelul Ion Nicolin, întocmind istoricul Regimentului 22 Infanterie, găseşte înscris, într-un „ordin de bătaie”, numele sublocotenentului de rezervă Petrescu Camil.

Este momentul să amintim că, fiind respins la vizita medicală de comisia de recrutare, Camil Petrescu optează voluntar pentru Şcoala de Ofiţeri de Infanterie, poposind astfel în Târgovişte, deşi, iniţial, dorise să devină ofiţer de artilerie.

Alt episod târgovişteаn este preluat de Mihai Ilovici în „Tinereţea lui Camil Petrescu” de la D. Eliescu şi C. Manolescu (articolul citat): după ce a fost rănit de o rafală de mitralieră în pădurea Lempesch, cota 741, scriitorul-sublocotenent ajunge la spitalul din Târgovişte, domiciliul de garnizoană al regimentului său. O experienţă decisivă şi definitivă pentru scriitorul şi filosoful de mai târziu e constituită astfel de această primă conflagraţie mondială.

El ţine acum un adevărat „jurnal de front”, multe dintre notaţii constituind materialul de viaţă prezent în romanul „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”. Când începe războiul (1916), Camil Petrescu este plutonier TR la „Regimentul 6 Mihai Viteazul”, în campanie, începând cu 16 martie 1917, este sublocotenent în rezervă la Regimentul 16 Infanterie Suceava şi luptă la Caşin şi Oituz. Anterior făcuse parte din Regimentul 4 de marş. De aici pleacă pe front şi este rănit în luptele de la Cincu din Ardeal. Se află în linia întâi la Mărăşeşti. Iarna anului 1917 îl găseşte în cadrul Regimentului 41 D (Divizia specială de rezistenţă).

O întâmplare senzaţională în biografia scriitorului... Prin Ordinul de zi 560 din 1 august, din Registrul regimentului, se dispune ca acei 13 ofiţeri căzuţi în luptă în iulie 1917 să fie radiaţi din evidenţa Regimentului 16. Printre aceştia, al cincilea pe listă era... Camil Petrescu. Unul dintre camarazi, ofiţerul Octavian Pană, face publică „întâmplarea tragică”, pentru cunoscuţii scriitorului şi pentru toată lumea literară, mai ales, Camil Petrescu devine un erou căzut jertfă în luptele cu nemţii şi aliaţii lor.

În realitate, ca într-un roman de război, lucrurile au stat altfel: după ce este grav rănit, el ajunge prizonier, întâi în lagărul Shapranyeck din Ungaria şi, apoi, la Plan în Boemia. Până la 10 aprilie 1918 va suporta

1 Articol omagial, publicat cu circa zece ani în urmă și în „Viața militară almanah 2009”, p. 79–80 (*n. red.*).

Camil Petrescu (1894–1957). În 1915 era plutonier cu termen redus în Regimentul 6 „Mihai Viteazu”. În 1916, sublocotenent, este încadrat la Regimentul 33 Infanterie din Târgoviște. (*Foto:* Muzeul Militar Național)

prizonieratul. La 18 iunie, același an, este demobilizat.

Referindu-se la această perioadă, Camil Petrescu notează „Demobilizat de pe front, literalmente fără niciun ban în buzunar, îmbrăcat pe jumătate cu o tunică militară, nu aveam nici unde să locuiesc și nu mâncam toată ziua decât niște pesmeți dintr-un sac mic pe care mi-l dăruise un prieten. [...] Aproape toată generația mea a trebuit să umblăm tot anul 1919 în veston militar, cu epoleții rupți, să mâncăm câte un capuținer pe zi și să locuim în mansarde abjecte câte trei într-o cameră” („Opinii și atitudini“).

Războiul trăit direct este descris stendhalian în „jurnalul de front” al lui Ștefan Gheorghidiu, în sensul că, asemenea „Mănăstirii din Parma”, războiul nu apare așa cum îl văd conducătorii politici și comandanții din spatele frontului, mai puțin din punctele de comandă, ci așa cum îl trăiește omul de rând transformat, adesea împotriva voinței sale, în ostaș trimis la moarte în numele unor malversații ce sunt mascate în spatele unor sloganuri ale interesului comun. În personajul colectiv al romanului – soldații –, C. Petrescu, în contrast cu așa-zisa literatură eroică, pe care o descoperă plină de falsitate, dezvăluie adevărata față hidoasă a realității: o armată prost instruită și echipată, condusă de șefi incapabili și oportuniști. Fortificațiile de pe Valea Prahovei, prezentate de propaganda vremii drept inexpugnabile, în realitate sunt o improvizație pe care „zece porci țigănești cu boturi puternice ar fi râmat-o într-o jumătate de zi”. Despre această linie fortificată, înconjurată de mister, comparată în 1916 cu cea de la Verdun, se vorbea cu respect în toată țara, Parlamentul, partidele politice și presa nemaicontenind cu laudele: „ca să nu poată fi văzute din tren, aceste realizări misterioase, vagoanele circulau decât cu perdele trase sau, dacă nu erau perdele, cu geamuri mânjite cu vopsea albă, iar la Sinaia, pe fiecare culoar erau santinele cu baioneta la armă”. Efectul demoralizant al dezordinii din armata română este surprins într-o scenă (cap. „Ne-a acoperit pământul lui Dumnezeu”) în care protagonistul, sublocotenent în rezervă, după ce conduce ostașii în linia întâi, într-un moment de liniște, citește titluri din „Neue Freie Presse”: „Scene de groază la Turtucaia; Douăzeci și cinci de mii de prizonieri; Bucureștii amenințați; Telegrame către Makensen; Werkann Rumanien retten?”, în contrast cu starea generală a oștirii. În același timp, unchiul personajului principal Gheorghidiu – *alter ego* al autorului – vinde aramă nemților din care se vor fabrica obuzele și cartușele cu care aceștia vor decima rândurile armatei române. Ordinele comandanților se contrazic adesea, iar artileria, în derută, bate propriile tranșee ale armatei române.

Din roman răzbate tragismul cetelor trimise la moarte, așa cum, în versurile din „Ciclul morții”, de această dată poetul, Camil Petrescu îl surprinde: „Nu știm / Niciunul unde mergem / Nici unde ne găsim. / Alăturea de fiecare dintre noi / La dreapta sau la stânga, / În față sau în spate, / Sunt alții, / De care ne lovim mergând / Când raniță alăturea neabate [...] Ca o cireada, / Coloana uriașă-nseamnă-n / Urmă drumul, / În loc de excremente, / Cu cadavre de soldați”. („Marș greu”)

1919 este anul în care apar primele confesiuni, experiențe, mărturisiri de război. Astfel, „Intrarea armatei în Lugoj” și „Începe o eră nouă” aniversează istorica bătălie de la Mărășești și exprimă gândirea patriotică a scriitorului, iar „O recunoaștere ofensivă” va fi inclusă, cu mici modificări, în roman, devenind capitolul „Post înaintat la Cohalm”.

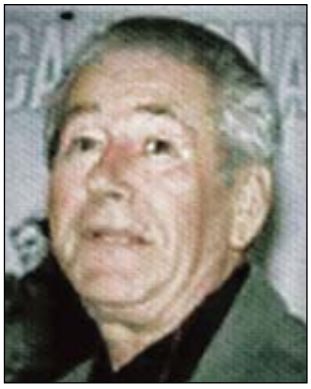
Autorul relevă în clasica sa capodoperă care este acest roman considerat cel mai realizat în literatura română, comparabil cu „Pe frontul de vest nimic nou” și „Adio arme”, atrocitățile războiului, în același timp, accentuează caracterul patriotic al conflagrației, pentru români, devenită prilej pentru reîntregirea țării.

Prin realizarea unor personaje secundare ale romanului, care sunt oameni simpli, dar capabili de acte de înalt eroism, la Camil Petrescu, apare personajul colectiv, poporul român, renăscut după războiul din 1916–1918. Împlinirea visului de unitate națională e descris[impresionant mai ales prin imaginea bucuriei nestăvilite pe care o trăiește populația română persecutată, la intrarea trupelor noastre în Ardeal.

Ceea ce conferă individualitate scrierii lui Camil Petrescu este faptul că el este singurul scriitor român care a prezentat războiul din interior, ca soldat, multe dintre pagini fiind mărturiile combatantului care a fost. De aici, realismul notațiilor, sobrietatea ce refuză clamarea explicită a eroismului, în multe părți ale sale, acest roman de război este un zguduitor document al degradării condiției umane în lipsa păcii și, în același timp, un avertisment ce replasează romanul, prin mesajul său, în realitatea contemporană.

IN MEMORIAM George Astaloş

Lăsând ceva în urma sa, scriitorul devine nemuritor

de **Aberman Berthold-Tellu**, Nazaret Elit

Dramaturgul, poetul și prozatorul George Astaloș a murit la vârsta de 80 de ani. La dispariția sa, în primăvara anului 2014, în presă au apărut o serie de aprecieri ale celor ce i-au fost apropiați. Astfel, generalul de briagdă Răduț Bîlbîe, în ziarul „Observatorul militar", scria: „S-a dus dintre noi, discret, așa cum a trăit, scriitorul colonel în rezervă al Oștirii Române George Astaloș. L-am văzut după stingerea din viață a inimoasei sale soții, împuținat trupește și retras în sine, ochii vii, scânteietori fiind singurul lucru ce-l mai amintea pe bon viveurul bucovinean. Mi-a oferit prietenia cu un firesc ce emoționează. Era un om generos. De altfel, nu sunt singurul răsplătit cu încrederea și prietenia dumisale. A fost un apropiat al presei militare, al evenimentelor culturale ale armatei, de care nu s-a dezis, pe măsură ce Gloria lor culturală o acoperea pe cea a epoleților. Interviuri și texte, fragmente au fost înregistrate în colecția Voci a Bibliotecii Militare Naționale. George Astaloș este trecut la loc de cinste în rândul marilor personalități pe care le-a dat D.T.M.-ul (Direcția Topografică Militară, cândva Institutul Geografic al Armatei) țării noastre."

Doru Moţoc, în „Revista Românilor de Pretitundeni", scria: „Un mare Salon al cărții, cel de la Paris, este o realitate ieșită din serie, o lume care nu seamănă cu nimic altceva. Aceste câteva cuvinte au fost scrise la întâlnirea cu scriitorul maestru al cuvântului, singurul scriitor din lume care dispunea de un stand personal, un florilegiu de cărți care reunea operele autorului. Standul scriitorului Astaloş George, rezervat Editurii Capitol, le-a eclipsat pe toate cele din jur. În cele șase zile au fost 174 159 vizitatori, nu a existat unul să nu se oprească a admira opera scriitorului, opt trilogii teatrale, cărți-eseu, monografia autorului, cinci volume de poezie, romanele *Herr Hauptmann* și *Mirosul banilor* în limba franceză. Cei care au scris despre Astaloș și opera lui, cei care i-au luat numerose interviuri sunt mulți și ocupă mult spațiu. Ar necesita foi întregi de ziare și cine îți acordă asemenea spațiu? A primit multe premii în 34 de ani de carieră scriitoricească. A publicat peste 40 de volume de poezie, proză, teatru, memorii şi mii de articole cuprinzînd eseuri şi critică literară. Astaloș Gheorghe – Gigi, cum îl numeau prietenii – ne reamintea de multe ori: „Lumea de azi nu eu am adus-o, ci alții. Mă uit în oglidă și nu văd legătura cu mine. [...] Cu prilejul celui de-al 50-lea număr al ziarului „Perspectiva" din Nazareth Illit, adresa creatorilor acestui mijloc luminos de comunicare un gând sensibil: „Întâmplarea face ca unul dintre colegii și prietenii mei, scriitorul Aberman Berthold, să nu mă fi uitat prin plecarea lui în Israel și să-mi expedieze cu o regularitate de metronom acest minunat jurnal care-mi amintește printre altele copilăria mea în cartierul bilingv, limba maternă: româna. Vă felicit pe toți artizanii *Perspectivei*, urându-vă cu ocazia Jubileului editorial o rodnică apariție, cele mai minunate întâmplări posibile și chiar imposibile." George Astaloș l-a cunoscut pe editorul Gabriel Chiriac, un important om de afaceri, investitor american în România, în toamna lui 2003. Fără să-i spună, fără să fi discutat în prealabil, în august 2004 acesta fonda Editura Capitol şi casa de filme cu același nume, avertizându-l că trebuie

Poet, dramaturg, prozator, eseist francez de origine română, de profesie ofiţer topogeodez, născut la București în 1933, George Astaloș (4 octombrie 1933–27 aprilie 2014) a debutul în literatură cu poezii, în anul 1948. După o lungă perioadă de tăcere, în care și-a definit o estetică în dezacord cu ideologia dominantă în România, revine pe scena literară cu piesa *Vin soldații* (1968), o dramă satirică antimilitaristă montată la teatrul „Casandra" din București. Autor al mai multor volume de poezie și teatru și al unor numeroase eseuri și studii critice, Astaloș primește Premiul de literatură acordat de Uniunea Scriitorilor în anul 1970. În anul 1971, la Congresul PEN Club Internațional, Pierre Emmanuel, de la Academia Franceză, i-a oferit o bursă la Paris, unde s-a stabilit imediat, obţinând cetăţenia franceză câţiva ani mai târziu. Practic, a plecat la Paris cu piesa *Vin soldaţii*, de unde nu s-a mai grăbit să se mai întoarcă în țară. Hazardul obiectiv făcuse ca Armata Roșie să invadeze Cehoslovacia ceva mai înainte, context în care piesa primește permisiunea de a fi jucată. Numeroase traduceri din lirica sa au apărut în Franța, România Italia, Marea Britanie, Germania, Belgia, Canada, Spania, S.U.A. Tunisia, Turcia și Iugoslavia. Scrie piese de teatru, cu care este prezent pe scenele din Paris, Londra, Washington, New York, dar și la televiziuni. Scrie multe eseuri despre Pluridimensialitatea teatrului (Teatrul Floral, 1973). Este înscris în diverse antologii de poezie și teatru. Prestigios prozator, în cele două limbi, română și franceză, publică o serie de cărți, opera sa inspirând teze de doctorat în Franța, România, Grecia, Israel, Elveția și Iugoslavia. A deținut funcția de redactor-șef al revistei trimestriale plurilingve „La Nouvelle Europe" (1972–2001). A fost editat mai mult în străinătate, mai exact în cinci țări europene și în Statele Unite ale Americii, piesele sale de teatru fiind jucate în peste 20 de țări. Autorul și-a tradus majoritatea scrierilor din perioada franceză. Televiziunea națională a redat 32 de episoade asupra vieții de cafenea din Paris și București, un film de animație, un scurt metraj artistic (producție franco-română) precum și 64 de episoade despre exilul parizian al lui Astaloș. A fost onorat cu titlul de Cavaler al Ordinului Artelor şi Literelor în Franța, una dintre cele mai importante decorații culturale acordate de autorităților de la Paris, iar în 2011 a fost nominalizat la Premiul Nobel pentru Literatură.

să pregatească manuscrisele pentru primele 10 volume. Editura Capitol nu editează decât cărți de lux și nu publică decât un singur autor, pe George Astaloș. Site-ul Salonului Cărții de la Paris, ediția 2006, anunța că George Astaloș este singurul scriitor din lume căruia i s-a făcut stand personal. Începutul: „Gabriel Chiriac a citit într-o bună zi *Utopiile* mele și, fiind curios să vadă cum vâsleam prin apele altor genuri literare, a cumpărat *Pe muche de șuriu* de la libraria «Noi», de lângă Dalles. A doua zi, și-a convocat staful și și-a trimis efectivele să cutreiere librăriile și să cumpere absolut tot ce este Astaloș în rafturile lor." [...] „Pentru că nici editorul și nici eu nu vedem vreun interes în expunerea cărților pe care oamenii nu le pot cumpăra, am hotărât să nu ne mai prezentăm decât la saloanele și târgurile de carte din străinătate. Participarea la târgurile noastre este o pierdere de timp. Nu e vorba de suma necesară eventualei prezențe, pentru că un stand convenabil în România costă maximum 1 500 de dolari, în timp ce un stand în străinatate îi revine editorului la 25 000–30 000 de euro, cu toate cheltuielile implicate de o astfel de prezență", spunea George Astaloș. [...] Stilistic, literatura lui George Astalos aparține generaţiei '70. Occidentul i-a fost benefic: peste 120 de spectacole i-au fost reprezentate în teatrele de pe patru continente. Premiera mondială a piesei *Spargere fără profit* a avut loc în Danemarca, pe scena unui teatru din Copenhaga, cu un succes notabil. *Vin soldaţii*, prima piesă a lui Astaloș jucată la Paris, a fost filmată de televiziunea americană și difuzata pe canalul NBC. În ultimii ani din viață, George Astaloş a revenit în Romania și a trăit împreună cu soția sa într-o locuință din apropiere de Parcul Cișmigiu. Întrebat fiind dacă revenind în țară nu îi este teamă că teatrul european îl va uita, scriitorul a răspuns: „La Paris mi se joacă acum *Pancarta*, o piesă stradală, în Germania mi se joacă *O rugăciune de prisos*, în Australia se joacă piesa *Caviar, vodkă și bye-bye*, iar la Lisabona se va monta *Spargerea fără profit*. Am toate motivele să nu mă tem de soarta scrisului meu. Mai ales acum, când un om extraordinar, Gabriel Chiriac, șeful investiţiilor americane în Romania, a inițiat Editura Capitol și a purces la editarea întregii mele opere. Au apărut, până acum, primele opt trilogii în franceză, care însumează 24 de piese de teatru." „Există, după cum se vede, și oameni ai scrisului fericiți" consemna undeva Teșu Solomovici. [...] A mă încumeta să scriu depre unul dintre cei mai dragi prieteni ai vieții mele este un act de mare curaj, dătător de emoții, și mi-a trebuit timp să o fac, regretând enorm de a nu o fi făcut cât mai era în viață. Cât de fericiţi am fi fost cei care l-au cunoscut, respectat şi iubit pe George Astaloș – și nu am fost puțini! – să-l sărbătorim şi nu să-l comemorăm. Că au trecut anii, e adevărat, dar și noi am trecut. Consider o datorie de suflet să nu-i uităm pe cei mulți care şi-au dăruit viaţa scrisului şi nu numai. Cine a reuşit mai mult sau mai puţin să-l cunoască îndeaproape pe Astaloș, a putut cu uşurinţă să constate ce mare OM, sincer, drept şi corect a fost, ce prieten pe care să te poţi sprijini la nevoie, cât curaj a dat celor care erau la începutul carierei lor de scriitori... La plecarea lui în lumea veșniciei l-au condus mulți dintre cei ce i-au fost prieteni, cu doliul în suflete. Fiecare și-a luat rămas bun de la cel ce a fost și va rămâne omul, truditorul în lumea scrisului, George Astaloş. [...] Desigur, cei care l-au apreciat și continuă a o face sunt foarte mulți. Astaloș a lăsat loc de frumoase amintiri celor care l-au cunoscut. Se aud voci, printre apropiații lui, că prea repede a și fost trecut în amintire. Totuși, un scriitor lăsând ceva în urma sa, devine nemuritor. Am căutat mult locul de odihnă, al veșniciei sale și cu greu l-am găsit. Era undeva într-o parte, dar ce mai contează, doar nici soarele sau moartea nu sunt foarte în față... Timpul îl va judeca și aprecia. Să pierzi pe cineva drag e cumplit, chiar dacă fiecare dintre noi avem momentul fără de întoarcere. Timpul vindecă multe, dar în sufletele celor care l-au iubit va rămâne o rană nevindecabilă. Niciodată nu avem cuvintele care să reprezinte intensitatea durerii pierderii unui om. A fost grăbit toată viața, dar... cine se grăbește să moară? Ce gândea? „E bună și moartea la ceva!" Aceia care l-au însoțit spre a-și lua rămas bun de la cel care a dăruit mult vieții literare, mulți sau puțini, nu-l vor uita. O viață se termină, începe alta, cei rămași vor continua până când alții îi vor lua locul, oamenii sunt muritori, omenirea e nemuritoare. Ea continuă, cu noi sau fără, atât că prietenul nostru George Astaloș a luat cu el o parte din noi și ne-a lăsat mai singuri. Nu avem cum să-l aducem înapoi. Opera sa, florile, lumânările care i le aprindem și amintirile ne-au rămas.

Fie-ți amintirea veșnică! Îți aducem un pios omagiu acum și mereu prețuindu-te. Moartea, oricât de neplăcută pare, este o etapă inevitabilă a vieții. În mod ironic uneori, dar într-o completă sinceritate, ți-ai exprimat întotdeauna sentimentele pozitive sau negative. Toată viața ta a fost o luptă, nu ai fugit de ce era greu, dificil, nu ai fugit din fața șuvoiului vieții, înfruntându-l. Putem spune că ai făcut ce ți-ai dorit în viața ta, dar nu ai avut numai împliniri. Ai fost puternic, cu un psihic de neclintit, de nezdruncinat Ți-ai urmat visele, ai știut spre ce aspiri și, pe merit, nu ai lăsat să treacă ocaziile peste tine. Noi, prietenii știm că am fost onorați cu prietenia omului George Astaloș. Te-am admirat, respectat și iubit. Spuneai adesea că fiecare om are valoarea lui, chiar și când praful se așterne pe amintirea lui. Ai părăsit viața cu zâmbetul pe buze, nu speriat de imensitatea lumii de dincolo. Ai plecat împăcat, cu sentimentul împlinirii, chiar dacă dintre proiectele tale au rămas multe neîmplinite. Spuneţi-i, cei care vă aflaţi lângă el, că nu l-am uitat, îi păstrăm mereu amintirea vie. Se zice că ne aude, că este cu noi şi că omul nu moare decât în clipa în care nimeni nu mai vorbeşte despre el. Pentru mine, alături de cei mulţi care l-au apreciat, el trăieşte, şi cum l-am cunoscut îndeaproape, cred că nu are nici acolo odihnă, ci observă şi scrie mereu, ne încurajează, ne spune că unirea face puterea, aşa cum s-a dovedit întotdeauna. George Astaloş ne va rămâne în suflete ca având puterea unei vieţi fără de sfârşit. Omului, amintirii celui care a fost George Astaloş, un caracter mai rar întâlnit, un suflet cald, să-i dorim în continuare odihnă binemeritată după o viaţă de muncă sisifică. Noapte bună şi mulţumiri pentru ce ai făcut, pentru ce ai lăsat în urma ta.

Să-l încredinţăm că nu-l vom lăsa uitării niciodată, nu doar pe el, ci pe toţi aceia care au spus ceva culturii, scrisului în limba noastră maternă, limba română. La revedere, George Astaloş (Gigi), şi nu adio! Ce fac oamenii când le este dor de cineva care a plecat dintre ei? Vorbesc cu respect, de dragul amintirilor, cu sufletele celor plecaţi. Nu uităm: Gigi a fost un om cu măreţiile, dar și cu lipsurile sale, însă despre morți se vorbește numai de bine.

Fie-ţi amintirea binecuvântată!

Nae Ionescu şi naţionalismul romantic[1]

de **Stelică Bălănoiu**

S-au scris și s-au spus multe despre omul și profesorul Nae Ionescu. A fost numit ba „înger”, ba „demon”, s-au spus vrute și nevrute despre acest intelectual de excepție. Nae Ionescu nu a strălucit prin profunzimea operelor sale, ci prin geniul său de pedagog înnăscut. Nae Ionescu, din punct de vedere politic, a fost prin excelență un om de dreapta, a influențat în mod direct și a transmis această orientare politică către toți studenții săi. Pentru a înțelege gândirea și acțiunile sale politice, trebuie să facem o incursiune în trecutul său, în perioada anilor de liceu mai exact. Orașul lui natal, Brăila, a fost multă vreme cel mai mare port românesc și una dintre cele mai mari localități ale țării. La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, în acest oraș dunărean au trăit mulți oameni de cultură ai poporului român. Datorită situației precare și a mizeriei în care-și duceau viața românii, intelectualii din întreaga țară au încercat prin diverse modalități, să schimbe situația de fapt. Totuși, revenind la subiectul nostru, care să fie motivul real pentru care, în 1909, a fost exmatriculat din Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila?[2] Răspunsul îl aflăm dintr-o notă informativă a Prefecturei Capitalei, datată 23 martie 1933: „În 19 octombrie, în casele General medic Panaitescu – o consfătuire a Supremului Comitet Național (S.N.C.), organul de conducere al Societății Avântul Cultural – au participat Panaitescu, avocat Tr. Dumitriu-Șoimu, prof. universitar Fălcoianu, Nae Ionescu etc. Societatea Avântul Cultural – 1903, în Brăila – compusă din elevi de liceu, avea ca punct principal: Propagarea ideii de patriotism și antisemitism. Sub influența domnului Iorga, a dat în 1907 pe cei mai mari propagandiști. S-au înființat sucursale în Bârlad, Galați, Tecuci, Tulcea, București, Tg. Mureș, între 1907–1916 – sub (autoritatea) școalei Iorga. După război, s-a transformat în Avântul Studențesc – la București și Iași. Sunt 30 de membri – elementele cele mai valoroase ale învățământului secundar. Important este că aceste societăți furnizează Gărzei de fer și L.A.N.C.-ului elementele cele mai valoroase din punct de vedere al pregătirei în materie și al hotărârei în fapte.”[3] Rezultă de aici că elevul Nicolae Ionescu din Brăila a fost cooptat în anul 1909 în această organizație secretă, că a fost inițiat în activitatea politică pe care o va desfășura pe întreaga perioadă a vieții sale, atât ca profesor, dar, mai ales, ca jurnalist. Rolul Societății „Avântul Cultural” în rândul mișcărilor naționaliste de după război este covârșitor și trebuie menționat faptul că cele două mari organizații de dreapta, „Mișcarea Legionară” și „L.A.N.C.”-ul, vor duce lupte aprige pentru acapararea membrilor acesteia. Nota informativă a prefecturii este reală, dar inexactă. Ofițerul de informații care a întocmit-o nu cunoștea istoria Societății „Avântul Cultural”. La una dintre ședințele secrete ale acestei societăți, ținută la 22 octombrie 1918 și prezidată de filosoful brăilean Vasile Băncilă, s-a reamintit rolul Societății „Avântul Cultural”, precum și istoria sa. Nae Ionescu a fost unul dintre invitații de seamă ai acestei ședințe, primind în acest sens o scrisoare-invitație. Menționăm amănuntul că ședința respectivă a marcat împlinirea a 21 de ani de la înființarea acestei societăți secrete (23 octombrie 1897).

Care au fost subiectele dezbătute la această aniversare? Răspunsul îl găsim în arhiva rămasă de la Nae Ionescu: „Evoluția socială, economică, politică își găsește un paralelism fidel în evoluția culturală. Fie că conceptele (ex: revoluțiile), fie că un eveniment politic, economic etc. are repercutare asupra culturii (ex. influența Războiului European asupra noastră), dezvoltarea culturii e într-un paralelism corect cu evoluția socială. Romantismul culturii românești e de mai multe feluri:

a) romantismul științific-latinesc istoric al Școalei ardelene;

b) romantismul convențional – patruzeci și opt;

c) romantismul eminescian;

d) romantismul poporanist.

Francmasoneria e monopolizată în mare parte de evrei, cari caută să-și ajungă scopurile lor cu ajutorul creștinilor. Această francmasonerie cu concepție îngust-iudaică, cuceritoare și exclusivistă, e astăzi un stat – mai ales în Franța – fiindcă francmasoneria este utilizată în socialism. Am arătat în alte lucrări necesitatea psihologică a antisemitismului în această fază a «Avântului». Se pretindea de exemplu că evreii au fost făcuți așa de religie, ca și când religia ar fi existat înainte de ei. Religia e creația lor și, odată constituită, e armă principală. Învățătorii vor reforma neamul, îl vor duce la mărire, unitate culturală și națională. Cu ocazia unei ședințe au fost evocate numele personalităților care au creat Societatea «Avântul Cultural», în acest timp fiind reamintiți domnii Ștefănescu Dumitru, Jecu, Roinu, Titu Dinu, Chișcăneanu etc.”[4]

Am insistat în mod deosebit pe constituirea și rostul acestei societăți secrete deoarece ideile din programul ei le-am regăsit în activitățile politice ale lui Nicolae Iorga și, mai cu seamă, ale lui Nae Ionescu. Această gândire intelectuală asociază naționalismul românesc cu o revoluție culturală structurată pe patru concepte. Se diferențiază enorm de percepțiile și activitățile extremiste desfășurate de A.C. Cuza și, într-o mare măsură, de cele ale lui Corneliu Zelea-Codreanu și ale Mișcării Legionare. Nae Ionescu a fost acuzat că, după asasinarea lui I.G. Duca, în paginile ziarului „Cuvântul” ar fi scris articole cu profund caracter antisemit și xenofob, că din acest moment ar fi abdicat de la principiile

[1] Fragment din *Istoria naţionalismului românesc*, Editura Favorit, Bucureşti, 2016.

[2] B.A.R., Arhiva Nae Ionescu, fond A 3907, p. 1–50.

[3] *Ibidem*, Dosar nr. 3, Raport al Prefecturii Poliției Capitalei din 23 martie 1933.

[4] *Ibidem.*

sale sănătoase de etică și morală jurnalistică. Considerăm că este posibil ca Nae Ionescu să fi suferit anumite frustrări după eliminarea sa din grupul de apropiați ai regelui Carol al II-lea, în acest sens scriind și articolul îndreptat împotriva Elenei Lupescu, asupra căruia vom reveni la momentul potrivit, că a fost profund deranjat de interzicerea unuia dintre partidele politice românești aflate în ascensiune pe scena politică, dar cunoscând modul său de gândire și acțiune, nu putem fi de acord cu aceste acuzații. Nae Ionescu a fost mereu un om al toleranței și al respectării celorlalte grupuri etnice care formau poporul român, în acest sens, nu de puține ori luând atitudine în paginile ziarului pe care îl conducea, împotriva acelora care promovau extremismul. În acest sens, merită amintit articolul plin de tâlc, publicat de profesor în ziarul „Cuvântul" unde răspundea la întrebarea *De ce nu este bun șovinismul?* „Nu-mi voi permite niciodată să dau lecții unui neam, mai ales când este străin. Le scriu însă pentru frații mei români. Ca să înțeleagă ei ridicolul sinistru la care poate duce șovinismul; și ca să se ferească de acest cel mai greu păcat al unei rase."[5]

Pentru a demonta aceste acuzații nefondate aduse mentorului său, marele scriitor și jurnalist Mihail Sebastian amintea în jurnalul său scris după moartea lui Nae Ionescu despre articolele la care facem referire, evidențiind faptul că acestea aveau mai mult un caracter religios decât xenofob. În fond, multe din articolele scrise de Nae Ionescu sunt precum versetele din Biblie: mulți le citesc, mulți le interpretează, puțini le înțeleg adevăratul sens.

Mihail Sebastian vorbește despre faptul că, la ziarul „Cuvântul", Nae Ionescu era semnatarul rubricii săptămânale „Duminica", unde luase în mai multe rânduri o atitudine destul de dură împotriva antisemitismului militant. Scriitorul cu origini evreiești citează unul dintre articolele despre care anumiți jurnaliști scriau că ar avea conținut antisemit și subliniază faptul că Nae Ionescu nu a făcut decât să evidențieze o chestiune care era abordată în societatea românească la acel moment. „Dacă chestiunea evreiască există la noi, asta se datorește în bună parte și antisemitismului cu metodele lui primare și lipsite de eficiență."[6]

Același Mihail Sebastian, unul dintre cei mai devotați și mai buni prieteni ai profesorului Nae Ionescu, făcând referire la moartea prematură a acestuia, scria în jurnalul său: „A murit Nae Ionescu. Se duce cu el întreaga perioadă din viața mea. Ce soartă stranie a avut omul ăsta extraordinar, care moare neîmplinit, nerealizat, învins, în sfârșit… ratat! Mi-e atât de

Nae Ionescu (1890–1940)

drag, tocmai pentru că a avut atât de puțin noroc!"[7]

Considerăm că orice alt comentariu ar fi de prisos. Dorim să amintim că au fost indivizi care au considerat că Nae Ionescu a făcut din Mihail Sebastian un mare extremist de dreapta, că l-a îndepărtat de la statutul său de evreu persecutat în România, că l-a făcut să-și trădeze cultura sa străbună în favoarea culturii românești.

Trecând în revistă modul în care principalii promotori ai naționalismului românesc din perioada interbelică s-au manifestat și și-au expus ideile, se observă faptul că Nicolae Iorga a început să abandoneze ideea naționalistă începând cu anul 1913 și să se dedice scrierii operelor sale istorice, A.C. Cuza a continuat în același mod xenofob și radical început încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, Corneliu Zelea-Codreanu căzând pradă serviciului secret condus de Moruzov odată cu asasinarea prefectului Manciu la Iași, în 1924, și fiind obligat să acționeze conform dorințelor acestuia, profesorul Nae Ionescu rămâne singurul naționalist autentic care și-a manifestat ideile într-un mod original, dar, în același timp, sinonime cu cele ale majorității românilor. Dacă A.C. Cuza a avut momente în care a răbufnit împotriva pasivității românilor, a faptului că poporul nu îl vota întrucât nu era de acord cu programul său politic antisemit, dacă Nicolae Iorga a avut aceeași atitudine după eșecul său la guvernare, Nae Ionescu are o alfel de abordare. Fiind un bun cunoscător al religiei creștine și al modului în care aceasta a reușit să penetreze în decursul timpului societățile umane și să câștige numeroși adepți, el încearcă să folosească aceeași strategie cu naționalismul în societatea românească. Ca un intelectual de excepție, el va încerca să folosească religia ortodoxă a poporului său – religie pe care o venerau și de care erau dependenți, într-o posibilă formă cultural – ca pe o metodă prin care să schimbe mentalul și comportamentul maselor. Ca filosof, Nae Ionescu nu s-a transformat precum Nietzche într-un radical anticreștin care să-l nege pe Dumnezeu, dar nici nu s-a complăcut într-o situație prestabilită precum Decartes, el a continuat să lupte sub stindardul creștinătății însă, în același timp, a fost un căutător care a încercat mereu să se depărteze de sintagma „crede și nu cerceta" și să insufle această mentalitate și studenților săi, iar prin aceștia poporului. De aici și până a fi acuzat de misticism religios nu a fost decât un pas. Nae Ionescu, ca filosof, a încercat să schimbe și să elimine într-un mod intelectual misticismul acumulat de religia ortodoxă ca urmare a secolelor de inflexiuni fanariote, și prin apostolii săi (studenții pe care i-a format), să înceapă purificarea neamului românesc. Gândirea și voința lui Nae Ionescu au răzbătut spre popor prin vocile și scrierile discipolilor săi Eliade, Vulcănescu, mai apoi Cioran, Noica și Țuțea. Aceștia au transmis către sufletul poporului român puritatea și căldura naționalismului romantic din sufletul lui Nae Ionescu.

[5] Ziarul „Cuvântul", 23 martie 1930, p. 1–2.

[6] Mihail Sebastian, *Jurnal 1935–1944*, București, Editura Humanitas, 1996, Ziarul „Cuvântul" din 26 noiembrie 1933.

[7] *Ibidem*.

După 30 de ani

de **Dan Gîju**

[Bucureşti], 21 februarie 2016

Salutări la toţi, pe oriunde v-aţi afla!
Dragi colegi,

Vă comunic următoarele: aşa cum am vorbit cu aproape fiecare din[tre] voi, activitatea se va desfăşura în perioada 24–26 iunie, până în prezent confirmând participarea 15 membri ai promoţiei de ofiţeri de căi ferate şi comandantul de pluton (Amza). Nu au confirmat Stelu Onofrei şi Octavian Mihalcea. Borş este incert, iar Tronaru de negăsit. Locaţia va fi Pensiunea „Sorina" din Moeciu de Sus, Braşov; aşa cum v-am spus, pentru două nopţi de cazare şi cinci mese, costurile sunt de 350 de Roni/familie, respectiv 175 de Roni/persoană, la care se mai adaugă 13 Roni/persoană, respectiv 26 de Roni/familie pentru a acoperi costurile de cazare şi masă pentru familia Amza (invitatul de onoare). Rezultă deci 376 de Roni/familie şi respectiv 188 de Roni/persoană pentru două nopţi de cazare şi cinci mese; la acestea se adaugă costurile pentru băuturi (alcoolice şi non-alcoolice), apă minerală, cafea, zahăr, fructe, alune, covrigei şi biscuiţi săraţi etc.; vinul îl va procura colegul nostru Sorin Balogh şi cred că 35 de litri sunt suficienţi, gândindu-mă la 10–15 litri vineri seara, iar restul la masa festivă, mai ales că va fi şi bere; trebuie să plătim un avans de 35% la cazare şi masă şi trebuie banii pentru băuturi şi diverse, astfel încât vă rog să achitaţi un avans de minim[um] 200 de Roni/familie, respectiv minim 100 de Roni/persoană (cei care vin singuri: Gîju, Greu, Ureche); pentru aceasta fie mă puteţi contacta personal pentru a achita avansul de minim[um] 200 [de] Roni (100 cei care vin singuri), fie puteţi vira banii în contul meu, RO..., urmând ca diferenţa să o achitaţi la locul faptei.
Pentru orice alte neclarităţi sau lămuriri mă puteţi contact la tel. 0722583878.
Să fiţi iubiţi!
Cu stimă şi prietenie,
Vali Stănescu

P.S. Dacă aveţi surse convenabile de o palincă bună sau afinată, vă rog să claxonaţi!
Să fiţi iubiţi!
v@lis

Pe final de februarie a.c., am primit mesajul de mai sus, din partea colonelului Nicolae-Valentin Stănescu, fost ataşat al Apărării, militar aero şi naval de pe lângă Ambasada României la Berlin în urmă nu cu multă vreme, la ora aceea pe o funcţie specifică pregătirii lui în Direcţia Informaţii. Vag imperativ, altminteri destul de clar, mesajul său nu mi-a atras atenţia cu nimic, exceptând faptul că, fără să mă întrebe, hotărâse că eu voi veni singur la respectiva aniversare, deşi în viaţa mea nu m-am prezentat singur decât, poate, accidental atunci când a fost să fie vorba despre o sărbătoare... Și acum era sărbătoarea care marca trei decenii de la absolvirea școlii militare de către promoția noastră și unde, din 21 de foști locotenenți în vara lui 1986, câți se întâmplase să ne aflăm în promoție, mai puteam fi prezenţi, la modul teoretic, cel mult 19, doi fiind trecuţi la cele veşnice între timp (Teodoru Bălan, zis „Tedy", şi Eugen Rotaru, alias „Şarpe"; Dumnezeu să-i aibă în paza Lui!). În realitate, practic, pe teren, ne-am regăsit numai 12 și, cu o singură excepţie (Simion Greu), toţi am venit și cu soţiile, cam ca de fiecare dată. Aşadar, ne-am regăsit după 30 de ani la modul general şi după cinci ani dacă avem în vedere ultima reunire a promoţiei, cea din 2011, de la Rm. Vâlcea, următorii ofițeri de căi ferate de odinioară, între timp majoritatea trecuți în rezervă și doar câțiva încă în activitate, dar cu planul de a sări din barcazul armatei și noi, astfel: Ovidiu Maxa cu soţia (Mona); Stelică Molodeţ cu Mihaela; Ivan Gabriel cu Flori; Vali Stănescu împreună cu Nicoleta, cei doi fii ai lor, ambii ofiţeri, şi cu viitoarea noră, ofiţer şi aceasta; Mihai Georgescu şi Claudia (singurii dintre noi ai noștri ajunși deja bunici), Adrian Ionescu şi Viorica, Adrian Pîrîianu şi Gabi; George Cojanu şi Laura; Florin Băncianu şi Aura; Sorin Balogh şi Mariana; nu în ultimul rând subsemnatul cu Dana-Irina. Au fost alături de noi, în calitate de invitaţi de onoare, foştii comandanţi de subunitate din şcoală, Viorel Olteanu şi Constantin Amza. Cu ocazia mesei festive, în seara de sâmbătă, 25 iunie, am aflat şi de ce anume Vali Stănescu fixase revederea noastră acum şi aici: tocmai se împlineau 28 de ani de la căsătoria sa cu Nicoleta, subofițer sanitar ca formație profesională, iar „patronul" pensiunii „Sorina"

Plutonul de anul III Căi ferate (doar 12 din 21), la 15 martie 1986, în marşul de 40 de kilometri, sub comanda locotenentului (pe atunci) Constantin Amza

Treizeci de ani[1]

Treizeci de ani…

Adică de zece ori câte trei.

Trei ani, adică exact cât au durat cursurile Şcolii Militare de Ofiţeri Activi de Geniu, Construcţii şi Căi Ferate absolvită de promoţia mea, a noastră, în 1986 la Rm. Vâlcea, pe malul Oltului, nu departe de voievodala Mănăstire Cozia ctitorită de Mircea cel Mare, cel Bătrân şi Biruitor...

Treizeci de ani, aşadar, o aniversare pe care o vom sărbători la Moieciu de Sus, pe 24–25 iunie a.c., în miez de vară adică, sus la munte, bucuroşi să ne revedem după ani şi ani, împăcaţi cu soarta, cu destinul, cu trecutul, cu prezentul şi cu lumea, dar curioşi, poate, să vedem ce s-a ales de visele noastre din perioada locotenenţiei, cât a contat la roata norocului bagajul mai degrabă teoretic decât practic-profesional dobândit în şcoală, predat cu artă şi patimă, uneori şi din inerţie însă de instructorii noştri, dar mai şi furat de la câte unii – întâmplător sau nu, am mai şi avut de la cine să „furăm" câte ceva! – , ce întâmplări memorabile ori mai deosebite ne-au jalonat existenţa, ce oameni ori care dintre zeii momentului ne-au arătat calea de urmat şi ce să facem cu bastonul de mareşal din raniţă, la ce sfinţi să ne închinăm şi căror fecioare să ne zălogim tinereţea, libertatea şi chiar averea noastră etc.

Treizeci de ani – cât o viaţă de martir, de Mântuitor, aproape, de poet naţional, de orice; treizeci de ani cât o eternitate pe care am ştiut sau nu s-o speculăm, dar în mod cert nu am ratat-o din moment ce ne vom regăsi la aceeaşi masă, câţi va fi să ne regăsim, închinând un pahar în cinstea mamelor care ne-au dat viaţă, a dascălilor care ne-au format, a celor ce ne-au apreciat ca ofiţeri şi camarazi de arme, ca tovarăşi de viaţă şi de orice, a celor dintre noi care nu mai sunt şi a zilei de mâine care cine ştie ce ne va mai oferi, dacă ne va mai oferi ceva, dar să sperăm că va fi la fel de senină şi strălucitoare aidoma zilei dinspre finalul acelui august 1986 când pe epoleţii noştri de culoarea grâului copt (acum sunt negri, aidoma cernoziomului) au înflorit primele stele.

*

Să vă dea Dumnezeu tuturor, celor ce sunteţi astăzi aici, în această zi sfântă – iertată fie-mi blasfemia! – pentru promoţia noastră, sănătate deplină, zile senine şi gânduri bune, să aveţi puterea să priviţi înapoi fără mânie şi în viitor cu optimism şi încredere.

La mulţi ani şi la cât mai multe revederi, dragi camarazi, comandanţi ai noştri, soţii şi copii, oameni cu suflet nobil, care aţi ţinut să ne fiţi alături, împărtăşind această bucurie cu noi!

[1] Text scris la 2 iunie 2016, în Bucureşti, pentru ziua de 24 iunie 2016, de la Moieciu de Sus, când promoţia 1986 a ŞMOAGCCF din Rm. Vâlcea urma să aniverseze trei decenii de la absolvire. L-am încropit la ideea lui Ovidiu Maxa, șeful promoției noastre, și trebuia să-l citesc la masa festivă, după ce-și recita el poezia compusă anume pentru respectivul eveniment. S-a recitat numai poezia după care s-a trecut direct la discursuri, povestiri, amintiri, textul meu negăsindu-și locul decât acum și aici.

se întâmpla să-i fie un mai vechi amic. Între noi fie vorba, mi-a făcut plăcere să-l revăd pe amicul meu cel mai bun din anii tinereții, în speță Adi Ionescu zis „Don şăf", care dacă în urmă cu ani și ani fuma Carpați fără filtru, acum se emancipase, scoțând fumuri între altele din trabucuri *Casa de Garcia* cu o grație că l-ar fi invidiat până şi Fidel Castro. Alt tip simpatic și niciodată supărăcios pe care mi-a făcut plăcere să-l reîntâlnesc a fost Balogh, mai cunoscut sub apelativul „Bozgoru", care nu renunţase la zgarda de aur de trei kile care-mi sărise în ochi acum cinci ani nici mort, și nici la culorile ţipătoare ale vestimentaţiei (excepţiae făcând la masa festivă). „Pelicanu", altă figură din anii școlii, pe numele real Băncianu, se ajunsese și el, afișa acum o burtă de zile mari şi o morgă a la Don Vito Genovese, deşi altminteri a rămas acelaşi om paşnic de odinioară, cu condiţia să nu-l calci pe coadă. Și tot așa aș putea înșira întreg eșalonul, între care o notă aparte a făcut-o de departe Molodeț, absolut neschimbat ca înfățișare și comportament, pe care chiar că nu-l mai văzusem de acum 30 de ani, între timp protagonistul unei vieți de roman, păcat că nu am avut vreme să stau mai mult pe lângă el ca să-i fur câteva idei și întâmplări mai aparte. Viorel Olteanu – fostul nostru comandant de pluton inițial, iar în ultimii doi ani de școală comandant de companie –, neschimbat la prima vedere nici el, fizic vorbind, la fel de sobru și calculat ca pe vremuri, după cum nici Amza nu s-a schimbat decât la grade – din primăvară, purta stele de general, chit că nu prea și le mai poate etala când și pe unde vrea că a trecut în rezervă! –, în rest a rămas acelaşi oltean standard, genul „cin′ se ia cu mine bine, îi dau haina de pe mine, cin′ se ia cu mine rău, să-l ferească Dumnezeu, că sunt şarpe de dudău, măi Leanoooo!", un om ponderat din toate punctele de vedere și el, mai puţin când intervine pe traseu vreun eveniment cu tentă de competiţie, context în care datele problemei se schimbă radical, „olteanul" trebuind, musai – indiferent că este vorba despre plimbat oul în linguriţă sau de învăţare a mânuirii briciului – să iasă şef de promoţie. De altfel, nu m-am mirat absolut deloc când am avut confirmarea că din martie a.c. era deja general de brigadă, singurul dintre ofițerii de căi ferate din generația noastră ajuns la acest grad, după cum nu m-am mirat nici că nu a dat măcar un pahar de suc pentru asta, mai bine-zis nu şi-a udat stelele şi în faţa unui reprezentant măcar al promoţiei 1986, deşi se laudă că noi, cei 21 din '86, am contribuit decisiv la încadrarea sa corectă pe culoarul ascendenţei spre gloria profesională[1]. De fapt, o revedere la intervale atât de mari este de natură să bucure pe toată lumea care se prezintă la adunare, nu?, că altminteri de ce ar mai răspunde favorabil invitației? Așa că abia așteptam masa festivă unde, la un pahar de șampanie, să ne povestim isprăvile și realizările. Cum de altfel în majoritatea cazurilor știam de la întâlnirea de acum cinci ani, cei mai mulţi, în discursul nostru, ne-am referit la copiii noștri ca realizare supremă și mai puțin la cariera militară, la familie, la avere etc. Și ca să fiu sincer până la capăt, mi-a făcut plăcere să-l revăd până și pe X, nume de cod cu permisiunea dumneavoastră, a cititorilor, pe care odinioară l-am dispreţuit pentru modul efectiv dubios în care a ajuns să ocupe un loc în plutonul de viitori ofiţeri în contextul în care trebuia eliminat de la prima probă fizică, în vreme ce contracandidaţii săi, altminteri adevăraţi atleţi, pentru faptul că n-au avut „pile", au fost folosiţi ca simpli figuranţi (era cât p-aici să mă enumăr şi eu printre

[1] Acum, ca să fiu sincer până la capăt, pe mine unul știu că mă așteaptă la un vin bun de vreun an și ceva, la biroul din palatul fostului MTTc, de lângă Gara de Nord, dar aceasta într-un cu totul alt context; și nici eu nu înțeleg de ce tot amân să rezolvăm problema, așa că mă opresc cu „critica" amicală aici...

ei!), cei mai norocoși dintre ei ajungând poate ofiţeri peste doi-trei ani după noi (dacă au mai ajuns!), și pe care X am ajuns să-l respect acum abia, după atâția ani, pentru simplul amănunt că unicul său fiu este pilot de elicopter, în vreme ce odraslele unora dintre noi, mai cu pretenții inițial, încă mai bâjbâie pe cărările vieții (dea Dumnezeu să fie bine pentru toată lumea!). Căci ai-doma pomului, care se judecă după roade, cum spune un proverb arab, la fel şi omul, se vede după copiii săi dacă şi în ce măsură a făcut sau nu umbră pământului de pomană. De prisos deci să mai insist asupra satisfacției din glasul foștilor mei camarazi, a unor dintre ei vreau să spun, sesizată atunci când, întrebați fiind ce și cum despre copiii lor, în legătură cu care știam mai dinainte minimele detalii și doream să ne actualizăm informațiile, răspundeau că au ajuns fie medici, fie ofiţeri în unele cazuri, mai rar să se eschiveze cineva de la un interogatoriu pe tema în cauză. Plus că, nu mai spun, cu toţii se pregătesc să devină socri mari (sau mici), ba chiar bunici!... În orice caz, concluzia este că cu cât trec deceniile, cu atât mai interesante devin aceste revederi şi nu întâmplător sunt foarte aşteptate. Ca niciodată însă, deşi a rămas în continuare ca un fel de bilanţ al realizărilor, această reuniune de 30 de ani a fost, pe undeva, și una a frustrărilor. Neîmplinirile, micile eşecuri, inerente în fond, ale unei vieţi de om, se ghiceau fie pe feţele unora, nu mulţi, fie în ţinuta lor, în discurs, chiar şi în privirile mai mult sau mai puţin blazate ale consoartelor. Eu însumi, cel care scrie aici, n-am fost un exemplu tocmai bun, deşi, la o adică, aș avea şi eu cu ce să mă laud… Dar tocmai de aceea nu pot insista pe acest subiect care nici educativ nu mai poate fi, cu atât mai mult cu rol corector, întrucât mare lucru nu se mai poate face. Și adevărul este că majoritatea dintre noi sunt la ora de față pensionari (rezerviști), cum ziceam, iar restul, încă vreo doi–trei, se pregătesc să ne urmeze, trecerea la statutul de rezervist fiind oricum un pas delicat, dar cu atât mai mult inevitabil.

Moeciu de Sus, 25 iunie 2016, de la stânga, rândul din faţă: Viorel Olteanu, Vali Stănescu, Constantin Amza, Stelică Molodeţ, Ovidiu Maxa, Gabriel Ivan, Adi Ionescu, Adi Pîrîianu, Mihai Georgescu. Rândul din spate: Sorin Balogh, Gică Cojanu (abia vizibil) şi Dan Gîju (*Foto:* Dana-Irina Stănculea)

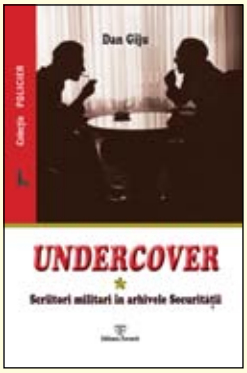
Până una-alta, s-a mai dus o aniversare, dar nu oricum, ci într-un mod atât de aparte încât ne va rămâne în amintire, una nici pe departe prea fastă, pentru tot restul vieții. Cum chiar dacă aș vrea nu-mi pot permite să vin cu detalii, aceasta însemnând să arunc tot discursul de până aici, dintr-o singură trăsătură de condei, în planul dramatic al faptului divers, închei spunând că dacă inițial plecasem de la premisa că la cea de-a 30-a aniversare, din 21 de absolvenți mai puteam fi prezenţi la modul teoretic doar 19 (și am explicat și de ce), o tristă ironie a sorții a făcut ca, peste câteva zile numai, după marcarea respectivei aniversări, să mai iasă din competiție încă unul dintre noi, dintr-o anume perspectivă cel mai bun, cu cele mai puține motive de abandonare a bătăliei pentru viață, pentru glorie, pentru orice… Așa că, la următoarea aniversare, care anume nu putem ști, plutonul va fi și mai subțire... Și timpul încă nu s-a oprit din cernut! Să fim optimiști, totuși, până atunci. De ce nu?

Cărţile FavoritE

Dan Gîju, *Istoria presei militare*, vol. I (754 p.) şi vol. II (662 p.), 2016

Dan Gîju, *Undercover.* vol. I. *Scriitori militari în arhivele Securităţii*, 294 p., 2016

Stelică Bălănoiu, *O istorie a naţionalismului românesc,* 416 p., 2016

Cărţile Editurii Favorit pot fi procurate de la Librăria „Mihai Eminescu", B-dul Regina Elisabeta nr. 16, Bucureşti, www.librariaeminescu.ro/ro/edituri/favorit

La un singur click distanţă... după trei decenii

de **Dana-Irina Stănculea**

În urmă cu trei decenii – atunci când am încheiat ciclul primar la Şcoala Generală nr. 16 din Buzău, la clasa doamnei învăţătoare Livia Petică – nu am bănuit că, de fapt, cu câţiva dintre ei nu m-aş mai putea revedea vreodată, cu cei mai mulţi reîntâlnindu-mă la gimnaziu şi doar cu puţini în aceeaşi clasă de liceu. Dar tehnologia secolului XXI, deşi, conform specialiştilor, pare că accentuează comportamentele antisociale şi contribuie la îndepărtarea contactului fizic dintre oameni, odată ce reuşeşti să o controlezi şi să te serveşti cu abilitate de aceasta, te poate ajuta să aduni simultan – la o singură apăsare de tastă – oameni, locuri, trăiri şi evenimente de care altminteri nu te-ai putea bucura. Un astfel de spaţiu aparent virtual este *facebook*-ul. Spun „aparent" pentru că de acolo a plecat iniţiativa şi concretizarea unei întâlniri nesperate, neimaginate cândva. Da, pe *facebook* am izbutit să mă revăd în cel mai scurt timp virtual posibil cu majoritatea foştilor colegi din şcoala primară. Şi cu câtă emoţie am creat acel grup denumit „Generaţia Livia Petică–Silvia Istode", numele învăţătoarei noastre şi, respectiv, numele dirigintei din gimnaziu (Dumnezeu s-o odihnească în pace pe profesoara de limba şi literatură română Silvia Istode). Şi ce sentiment de vie mulţumire când ni se mai alătura câte unul, salutând grupul în curs de coagulare şi se arăta încântat să ne redescoperim chiar şi virtual după atâţia ani. Şi ne-am tot adunat acolo, veniţi din lumea întreagă, în jur de 25, din cei aproape 40 câţi am încheiat împreună primele patru clase. Da, dar apoi, de la virtual la real nu a mai rămas decât un pas, căci entuziasmul de a ne reîntâlni *face-to-face* a trecut orice barieră potenţială. Şi îndată ce doamna învăţătoare Livia Petică a răspuns cu plăcere invitaţiei noastre, am stabilit, în acord cu foştii mei colegi, data de 3 septembrie 2016, orele 13.00, localul „Casa Ispas" din Buzău.

În ziua cu pricina, pe doamna învăţătoare am luat-o de acasă cu maşina şi, stând puţin de vorbă pe drumul scurt de zece minute până la marea întâlnire, am redescoperit chipul curat, nefardat, puţin palid, al dascălului de altădată şi am retrăit în doar câteva clipe acele sentimente contradictorii care mă torturau în urmă cu 30 de ani vizavi de personalitatea dumneaei – o îmbinare aparte între exigenţă şi spiritul „de gaşcă", între rigurozitatea înţelegerii disciplinei şi predării diverselor materii din spatele catedrei şi energia liberă, benefică, creativă pe care o emana în zecile de zile petrecute împreună în multele tabere de tineret, străbătând ţara în lung şi-n lat, de la Satu Mare până în Parcul Natural Bucegi, de la Cheile Bicazului până la Sibiu etc., tot dânsei datorându-i o mulţime de fotografii alb-negru din perioada şcolară a copilăriei mele.

Municipiul Buzău, Şcoala generală nr. 16, 1985, elevii clasei a III-a D, învăţătoare Livia Petică.

Mâna fermă a doamnei învăţătoare Livia Petică îmi apăsa braţul drept când am urcat treptele terasei localului animat de colegii care ne aşteptau deja acolo emoţionaţi. Am înconjurat-o cu bucurie şi nostalgie şi preţ de câteva secunde, înainte de a ne îmbrăţişa, doamna învăţătoare ne-a cercetat cu privirea pe fiecare în parte, încercând poate să identifice, în adultul de astăzi, oricât de puţin, măcar ochii copilaşului de altădată, cel şlefuit prin cunoaştere de propria ei versiune a unei tinereţi apuse... Dar tulburarea s-a estompat treptat datorită strângerilor de mâini şi prinderilor în braţe, amintirilor rememorate cu umor şi graţie fotografiilor aduse cu acest prilej de către unii dintre noi. Am râs, am plâns, am vorbim mult, în încercarea de a recupera răstimpul pierdut. Şi, în timp ce mă năpădeau episoade care-mi păruseră prăfuite de uitare, îmi priveam pe furiş foştii colegi şi înţelegeam cu uimire că şi ei mă analizau cu aceeaşi curiozitate. *Măi, Dana, tu erai aia mică, cu ochelari, şi încăpăţânată tare?...*, mi-a aruncat amuzat Ionică. Într-adevăr, timpul a lucrat inexorabil cu trupul, dar tot timpul a reuşit să scoată chiar atunci din noi la lumină acea sămânţă frumoasă, divină, a sufletului, sădită încă din copilăria sau adolescenţa noastră comună. Eram copleşită. Doamne, atâta empatie şi căldură sufletească deşi am fost despărţiţi ani şi ani... A fost vreme de povestit doar fugar, încrucişat, lucruri generale, palpabile. Da, muncesc, dar tu? Şi eu, am un job bun, o casă decentă, sunt sau nu am fost binecuvântat(ă) cu copii, am călătorit ş.a.m.d. Însă, în tot acest răstimp, noi toţi am crescut enorm şi esenţial în interior, aflându-ne practic acum la mijlocul vieţii. Iar cele câteva ore de vorbit pe diagonală nu au fost suficiente, de aceea ne-am propus să ne mai întâlnim, iar la final ne-am schimbat numerele de telefon şi adresele de pe reţelele de socializare.

Acesta a şi fost motivul intuit pentru care, la despărţire, am oferit cu drag fiecăruia un exemplar din volumul *Amintirile unei tocilare* (Editura Favorit, Bucureşti, ediţia 2016) între copertele căruia am adunat tot felul de istorioare, trăiri, oameni, fapte, sentimente, chiar cu această intenţie expusă în cuvântul înainte al cărţii, anume de a împărtăşi foştilor mei colegi frânturi din preaplinul sufletului meu, aşa cum lor nu m-am dezvăluit niciodată. Unele dintre aceste experienţe fac parte din perioada petrecută împreună (menţionându-i ori portretizându-i negru pe alb), altele mai înainte de a ne cunoaşte, cele mai multe însă se referă la răstimpul scurs de la ultima noastră revedere, cu cei mai mulţi acum 30 de ani de la încheierea şcolii primare, cu unii după 26 de ani de la absolvirea gimnaziului, cu alţii la 20 de ani de la absolvirea liceului, doar cu câţiva întâlnindu-mă ceva mai des.

În drumul de întoarcere spre casă, chipul palid al doamnei învăţătoare Livia Petică căpătase o nuanţă trandafirie, degajând prin toţi porii împlinirea unui dascăl iubit şi neuitat măcar de una dintre zecile de generaţii de elevi care i-au trecut prin mâini. Era cu adevărat fericită! Înainte de a ne despărţi, i-am mulţumit pentru că face parte din viaţa mea, a noastră, a generaţiei clasei de la „D", dintre 1982–1986. Pe o tonalitate unică, am auzit-o răspunzând: *Dana, EU îţi mulţumesc pentru această zi!*

Buzău, 3 septembrie 2016. Au răspuns la „catalog" după 30 de ani (*de la stânga*): Viorel Boancă, Mihai Lăptoiu, Geanina Dobre, Dana-Irina Stănculea, Irina Mirică, învăţătoarea Livia Petică, Ion Constantin, Adrian Mitrofan, Cornelia Leizeriuc, Marius Oltean, Gabriela Oprea, Constantin Melu, Eugen Jugănaru, Daniel Georgescu şi Cătălin Antonn.

Cine ştie? A fost, poate, ultima dată când ne-am revăzut. Căci fiecare dintre noi s-a întors la preocupările sale şi la familie, dar am promis solemn cu toţii să ne reîntâlnim o dată pe an la Buzău, oraşul drag al copilăriei noastre lipsite de griji. Totul depinde de noi.

Suntem doar la un click distanţă...

O lecţie mai specială

Sunt extrem de bucuroasă că am ajuns la această întrunire. Sunt puţin tristă pentru cei care nu au putut să vină. V-am urmărit vorbind şi am constatat că fiecare dintre voi aţi adus în discuţie cuvântul „emoţie". Mi se pare firesc. Ce ar fi fost această întâlnire fără emoţie? Spun asta mai ales pentru că în profesia mea lucrez mult cu emoţia. Însă sigur ceea ce ni s-a întâmplat la sfârşitul acestei săptămâni a fost un eveniment de excepţie: am sărbătorit 30 de ani de la sfârşitul clasei a IV-a. „Super tare" o să spuneţi, şi chiar aşa a şi fost! Pentru mine, totul a început de la o întâlnire cu Ramona, fata care râdea atât de colorat în copilărie, care mi-a sugerat să intru într-un grup pe facebook pe care îl iniţiase Dana-Irina, acel copil minunat pe care orice părinte şi-l dorea acasă. Cu emoţie am cerut accept. Ochii mi-au căzut pe fotografia postată. Dintr-o dată mi-au revenit sute de amintiri şi nevoia de-a mă reîntâlni cu vechii colegi. După căutări prin on-line, după zeci de apeluri şi mesaje, a venit şi ziua mult aşteptată. Noi, copiii de altădată, mai mult sau mai puţin schimbaţi fizionomic, curioşi să vedem cum a evoluat fiecare dintre noi, ne-am strâns în jurul unei mese la care discuţiile s-au legat extrem de rapid.

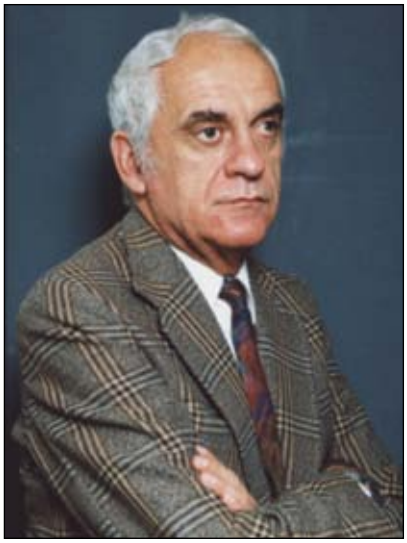
Nu mă gândeam să avem subiecte în comun după atâţia ani, mai ales că drumurile fiecăruia dintre noi au fost total diferite. Toate amintirile se legau de un singur reper: cartierul. Exact, cartierul în care am crescut şi în care unii încă mai locuiesc. Nu m-aş fi gândit niciodată cât de important a fost pentru noi „cartierul", locul în care ne-am petrecut cea mai mare parte a copilăriei. M-a bucurat mult faptul că, după 30 de ani, eram toţi bine, inclusiv cei care au lipsit (mai mult sau mai puţin motivat). Dar cea mai plăcută surpriză a venit chiar de la doamna învăţătoare, care şi-a făcut timp să treacă să ne asculte. A fost o lecţie mai specială în care fiecare am condensat, în câteva minute, 30 de ani de viaţă: familie, copii, şcoli, joburi, amintiri. S-a vorbit, s-a glumit, s-au făcut poze. Mi-a făcut o deosebită plăcere să revăd OAMENI care au rămas cu sufletul curat şi frumos. Mulţumesc doamnei învăţătoare Livia Petica pentru că a fost alături de noi, mulţumesc Danei-Irina, lui Ionică, lui Marius, Ramonei, pentru implicare, mulţumesc tuturor colegilor care au participat la întâlnire! A fost o experienţă extraordinară! Şi acum, că ne-am găsit, mi-aş dori din tot sufletul să reeditam întâlnirea!

Irina Mirică
Buzău, 4 septembrie 2016

Prietenul meu „Cărturarul”

de **George Coandă**

La șaptezeci și cinci de ani de viață abia împliniți, omul de cultură **Victor Petrescu** (*foto medalion*) este o prezență neobosită și persuasivă în peisajul cărturăresc târgoviștean, dar și național. A rămas așa cum l-am cunoscut în urmă cu peste o jumătate de secol, când, ieșiți din amfiteatrul primelor facultăți pe care le absolviserăm atunci, ne-am apropiat printr-o spontană prietenie, el, vrânceanul prin naștere fiind repartizat la o școală din pragul Târgoviștei, adică din fosta moșie a Văcăreștilor, eu, mai vechi locuitor al fostei Cetăți de Scaun voievodal, năzuind să mă dedic unei mai reprezentative evoluții a literaturii din orașul lui Heliade, Cârlova și Alexandrescu. Și această năzuință, comună amândurora, ne-a sudat o prietenie care, iată, durează de peste o jumătate de secol.

În tot acest timp, cum se zice, l-am avut sub priviri pe prietenul Victor Petrescu. Astfel că animat de o benefică și creatoare încăpățânare, inspectorul cultural, șeful de secție de la Muzeul Județean Dâmbovița, directorul – cel mai longeviv din țară pe această funcție – Bibliotecii Județene „Ion Heliade-Rădulescu” din Târgoviște, fondatorul specialității de biblioteconomie de la Universitatea „Valahia” din același oraș, unul dintre întemeietorii Festivalului național de literatură „Moștenirea Văcăreștilor” și al Societății Scriitorilor Târgovișteni s-a autodepășit constant adjudecându-și postura de reputat bibliolog și istoric literar, cât și de publicist cultural. Dar, datorită infatigabilei sale forțe de creație, ilustrată de publicarea unui număr impresionant de volume – dicționare de literatură dâmbovițeană, de istorie literară și de teoria comunicării, de bibliologie – și-a atras, pe bună dreptate, apelativul elogios „Cărturarul”. Iar pentru mine unul, prietenul Victor Petrescu este „tovarășul de drum” întru opera de construcție culturală, pe care l-am invidiat pozitiv, recunoscându-i, totodată, incontestabilele merite în edificările de arhitecturi reprezentative în orizontul cultural, cu perspectivă națională, al Târgoviștei eterne.

Și iată cum ne-au troienit anii, și uitându-mă la prietenul meu Victor, mă bucur că, și sufletul și pofta sa *de a face* i-au rămas încă învăluite de fervoarea tinereții.

Așa că, chiar dacă a atins un prag al senectuții septuagenare, după cum îl cunosc bine, deconspir, în ceea ce-l privește, un secret: ne va oferi și alte surprize cărturărești.

Prietenul prietenului meu

de **Dan Gîju**

Titlul de mai sus al intervenției de față mi-a venit în minte imediat ce am dat cu ochii de „cuvântul” prietenului George Coandă, amintindu-mi că Domniei Sale îi datorez cunoștința cu **Victor Petrescu**, azi prieten comun și colaborator de bază al „ProARME”-lor, din al cărei Consiliu director a acceptat să facă parte fără fasoane acum trei-patru ani, când i-am propus... De cunoscut însă îl cunosc de circa două decenii, mai exact din frumoasa și memorabila vară a anului de grație 1998, de la Târgoviște. Petrescu, încă în mare formă, director cu state vechi al Bibliotecii Județene „Ion Heliade-Rădulescu”, tocmai se afla pe ultima sută de metri cu *Dicționarul de literatură al județului Dâmbovița (1508–1998)* – scos în colaborare cu Serghie Paraschiva în 1999 –, eu debutând exact atunci, adică în vara lui 1998, cu relativ modesta plachetă *Elegii damnate*, moșit cu surle și trâmbițe (inclusiv în cotidianul „Dâmbovița”) de nimeni altul decât profesorul George Coandă. Și tot George Coandă, care-mi făcuse cunoștință cu Victor Petrescu atunci, cu ocazia lansării elegiilor, la banchetul post-factum de la Cercul Militar aflat la un pas mai încolo de bibliotecă, mi-a spus că, negreșit, am debutat numai bine, adică la țanc, ca numitul… dicționarolog (paternitatea cuvântului mi-o asum!) să mă prindă în opera lui. Evident, cum Petrescu era acolo, de față, am avut confirmarea imediată că așa va fi, chiar mi-a cerut și datele biografice strict necesare, așa că abia așteptam să apară dicționarul. Cum se întâmplă adesea în tenis însă, vorba mult regretatului Toma Caragiu, dicționarul cu pricina a ieșit de sub teascuri fără să-l includă pe „poetul” Dan Gîju nici măcar în vreo notă de subsol, și asta fiindcă, între timp, un „binevoitor”, și cam bănuiesc cine, a avut grijă să-i spună autorului că n-are rost să mai conteze pe mine deoarece m-am mutat la București, ceea ce era adevărat numai pe jumătate, întrucât mă mutasem doar cu serviciul, în rest rămânând târgoviștean, cu locuința și cartea de identitate, cu cățel și purcel, vorba ceea, exact până azi (abia din ianuarie 2017 urmând să fac demersurile pentru un… buletin de București!). Evident că nu i-am iertat-o și n-am scăpat ocazia să i-o reproșez (asta fiindcă apucase să-mi promită, altminteri n-aș fi avut niciun drept, fiecare autor fiind suveran pe moșia lui, nu?), ca până la urmă, din toată această poveste, dincolo de explicațiile pe care mi le-a dat, cel mai important a rămas amănuntul că azi suntem prieteni, chit că motivul în sine ar fi fost mai mult decât suficient să ne arunce în tabere antagonice (se poartă inclusiv la Târgoviște) și să ne faultăm care cum ne prindeam. Evident, de acum chemându-se că suntem prieteni, Petrescu s-a revanșat în 2005, când m-a inclus în volumul *Scriitori și publiciști dâmbovițeni. 1900–2004*, dar efectul afectiv în ceea ce mă privește îl pierduse, fiindcă deja apăruse – tot în acel an, însă cu câteva luni mai devreme – *Dicționarul scriitorilor și publiciștilor teleormăneni* al lui Stan V. Cristea, alt prieten câștigat pe cărările cărții, de la Roșiorii de Vede, „patria” mea natală, așa că toată rezerva de simpatie vizavi de o astfel de premieră s-a revărsat într-acolo. Târgovișteni prin adopție fiind amândoi însă, adică și Petrescu și eu, iar pe de altă parte, ambii fiind preocupați, într-o atât de mare măsură,

de litere, într-un oraș atât de mic, drumurile ni s-au întâlnit de sute de ori mai apoi, fie la Biblioteca Județeană – al cărei director plin ziceam că era și unde eu începusem să documentez *Istoria presei militare* –, fie la sediul Editurii Bibliotheca (unde gazdă primitoare ne-a fost și ne este de fiecare dată „patronul" Mihai Stan), implicit sediul redacției revistei „Litere", la Salonul literar al Societății Scriitorilor Târgovișteni din ultima zi de sâmbătă a lunii, la vreo lansare de carte ca și la conducerea pe ultimul drum al vreunui confrate, dar unde nu ne-am mai întâlnit!, chiar și prin București, astfel că nici nu știu când și cum s-a conturat ca să zic așa o afinitate reciprocă, Victor Petrescu spunându-mi jumătate în glumă și jumătate în serios că mă respectă mai mult decât X sau Y, dar mai ales decât sunt în stare să-l cred, eu îndoindu-mă de ce aud, dar neavând niciun motiv în plus să nu-i întorc serva pe același rever, fiindcă este înainte de toate un om al faptelor reflectate în opera sa, bine strunită, documentată nemțește, fără grabă și metodic, fără excese și fără absolut nimic reprobabil până la urmă, care-l onorează și deopotrivă ne onorează și pe noi… Deoarece este imposibil să nu ne regăsim mai mult sau mai puțin reprezentați acolo, „vrânceanul" fiind unul dintre primii cronicari ai Cetății preocupat de biografia oamenilor de cultură de sub Turn și de pe întreg arealul dâmbovițeano-ialomițean, dar nu numai, niciun alt biograf interesat de acest spațiu binecuvântat de Dumnezeu nu va mai putea face abstracție de acum încolo de reperele în materie oferite cu maximum de respect pentru cuvântul scris și pentru truditorii lui de profesorul Victor Petrescu. Acest fiu al Vrâncioaiei rătăcitor de voie prin labirintul Văcărești și unde se simte atât de la el acasă, încât toată lumea îl confundă cu unul de-al locului, salutându-l cu reverența cuvenită unui târgoviștean get-beget.

La mulți ani, prietene al prietenului meu, și la cât mai multe... dicționare!

O spun din toată inima, cu atât mai mult cu cât știu că, de acum înainte, fie măcar și pentru reciprocitate, dacă nu cumva pe merit, cel puțin o jumătate de pagină mi-o vei dedica mie. Indiferent de ceea ce-ți vor măcăni la ureche „binevoitorii"…

Victor Petrescu – bibliolog şi ctitor

de **Mihai Stan**

La 16 august, Victor Petrescu (istoric şi critic literar, istoric al culturii, bibliolog, ziarist, cadru didactic universitar la universităţile din Târgovişte şi Bucureşti) a împlinit 75 de ani, dintre aceştia aproape cinci decenii fiind puşi în slujba culturii dâmboviţene: profesor de limba română la Văcăreşti şi Târgovişte, inspector, muzeograf, 36 de ani director al Bibliotecii Judeţene „Ion Heliade Rădulescu" Dâmboviţa (1972–2008), redactor-şef fondator al publicaţiei „Curier. Revistă de bibliologie şi cultură". Aproape că nu există domeniu al culturii târgoviştene dar şi naţionale în care să nu fi fost prezent adesea ca fondator-ctitor al unor instituţii şi organisme culturale, unele, cum este Concursul şi Festivalul Naţional „Moştenirea Văcăreştilor", apropriind o jumătate de secol. Membru al Uniunii Scriitorilor din România şi al mai multor organizaţii profesionale, onorat cu titluri, ordine şi medalii, prin care i se recunosc meritele în plan cultural, obştesc (Victor Petrescu, venit de la Focşani în 1962, este mai târgovişte an – dacă se poate spune aşa – decât mulţi nativi) şi ştiinţific aşa cum reiese din volumul „Societatea Scriitorilor Târgovişte. Din istoria unei grupări literare", p. 74–79[1]. Pentru istoria literară, Victor Petrescu este unul dintre cei mai importanţi bibliologi contemporani şi autorul a peste 70 de cărţi mai toate în domeniul istoriei literare şi al bibliologiei, câteva dintre acestea cotate drept fundamentale de specialiştii în domeniu.

Dacă ar fi să mă opresc doar la câteva „isprăvi" ale lui V. Petrescu, alegere gen „ce cărţi ai lua cu tine pe o insulă pustie", aş sta în cumpănă între înfiinţarea Bibliotecii „Târgovişte" din Chişinău (în urmă cu 20 de ani), „Dicţionarul de literatură al judeţului Dâmboviţa" (1999), „Scriitori şi publicişti dâmboviţeni" (2005), organizarea şi dotarea Bibliotecii Judeţene „Ion Heliade Rădulescu" în sediul actual, înfiinţarea, în urmă cu 16 ani, a Salonului Editorial Târgovişte an „Ion Heliade Rădulescu", fondarea revistei „Curier", aş spune, fără a ezita printre cele mai autorizate reviste de bibliologie la nivel naţional, formarea profesională ca profesor în cadrul Facultăţii de Litere a Universităţii „Valahia" din Târgovişte a câtorva zeci de bibliotecari calificaţi pentru bibliotecile judeţului Dâmboviţa şi, nu în ultimul rând, coordonarea colecţiei „Universitaria Informare-Comunicare" a Editurii Bibliotheca, colecţie în care şi-au publicat cărţile renumiţi bibliologi contemporani dintre care merită amintiţi, pe lângă dr. Victor Petrescu, Gheorghe Buluţă, Octavian Mihail Sachelarie, Agnes Erich, Sultana Craia, Elena Tîrziman, George Corbu, Constantin Mătuşoiu, Mihaela Hélène Dinu, Dan Simonescu, Gabriela Niţulescu, Emil Vasilescu, ş.a., cărţile semnate de aceştia marcând un reviriment al literaturii ştiinţifice româneşti dedicate bibliologiei.

Voi afirma în continuare că întâlnirea lui Victor Petrescu cu Editura Bibliotheca a fost productivă pentru cultura târgovişteană, şi benefică pentru ambele entităţi; aici publicându-şi 28 din cele 71 de cărţi pe care ilustrul om de cultură le-a scris, majoritatea acestora constituindu-se în adevărate repere profesional-ştiinţifice pentru studenţii săi, pentru bibliotecarii a căror muncă a planificat-o şi îndrumat-o în cei 36 de ani când – ca director al Bibliotecii Judeţene „Ion Heliade Rădulescu" – a condus, indirect am putea zice fără teama de a greşi, aproape o sută de biblioteci din oraşele şi comunele judeţului Dâmboviţa.

Cărţile lui V. Petrescu sunt adevărate repere bibliografice pentru bibliologi, dar mai ales pentru studenţii din ţară şi din Basarabia – fiindcă tratatele şi cursurile semnate V. Petrescu au ajuns în ultimele trei decenii şi peste Prut – ce se specializează în domeniu.

Fiindcă, în 2017, Editura Bibliotheca va împlini 20 de ani de activitate, vom enumera titlurile cărţilor publicate de Victor Petrescu aici însoţindu-le cu scurte comentarii pe acelea care s-au constituit în repere de referinţă ale domeniului căruia cu tenacitate Victor Petrescu i-a dedicat o bună parte din creaţia sa ştiinţifică: *Dicţionar de literatură al judeţului Dâmboviţa. 1508–1998* (1999); *Târgovişte a culturală* (2000); *Văcăreştii. O dinastie poetică* (2002); *Poeţii Văcăreşti. Studiu şi bibliografie*

[1] Membru fondator al Societăţii Române de Bibliofilie (1972) şi al Societăţii de Literatură „Ion Heliade-Rădulescu (1972), membru al Uniunii Ziariştilor Profesionişti din România (1990), distins cu Ordinul Ziariştilor clasa I Aur (2001), membru al Academiei Internaţionale „Mihai Eminescu" (1999), membru al Uniunii Scriitorilor din România (2004), membru fondator al Societăţii Scriitorilor Târgovişteni (2005), membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (2005). Distins cu ordinul „Meritul cultural" în grad de cavaler (2004). Cetăţean de onoare al municipiului Târgovişte (2007).

(2002); *Centenar Dan Simonescu. Cartea şi biblioteca. Contribuţii la istoria culturii româneşti* (2002); *Introducere în managementul de bibliotecă* (2003); *Galeria bibliologilor români* (2003); *Biblioteca azi. Informare şi comunicare* (2004); *Vademecum legislativ pentru biblioteci* (2004); *Scriitori şi publicişti dâmboviţeni* (2005); *Pagini de istorie literară* (2006); *Ipostaze ale literaturii române vechi* (2007); *Ghidul bibliotecilor din judeţul Dâmboviţa* (2007); *Bibliologie românească* (2008); *Târgovişte – vechi centru tipografic românesc* (2008); *Bibliologi români. Dicţionar* (2011); *Tiparul epocii brâncoveneşti* (2014); *Crochiuri literare. Scriitori şi publicişti dâmboviţeni. 1900-1944* (2014); *Portretistică literară. De la Heliade încoace* (2016).

Cum, deşi relaţiile mele cu ştiinţa bibliologiei sunt cordiale, nu am totuşi exerciţiul şi instrumentele necesare aprecierii unuia dintre primii trei-patru bibliologi români contemporani – l-am numit pe dr. Victor Petrescu – voi recurge la câteva excerpte selectate din sutele de cronici de întâmpinare la cele 70 de cărţi ale lui V. Petrescu (autor, coautor), eliminând în acest fel şi bănuiala de encomianism (de altfel despre opera scrisă dar şi despre „ctitoriile" lui Victor Petrescu nu se poate vorbi decât la superlativ):

„Dicţionarul este binevenit şi pentru a dovedi continuitatea fenomenului în această parte a ţării, urmărind ilustrarea de «mişcări literare contemporane», percepută ca un «omagiu adus dăltuitorilor în cremenea cuvântului» din acest spaţiu «mustind de istorie». […] În totul o preţioasă carte de învăţătură ce adaugă cu prisosinţă o pagină memorabilă la tezaurul enciclopedismului naţional." (Constantin Cubleşan)

„Istoricul literar Victor Petrescu a publicat în anul recent încheiat trei lucrări dedicate poeţilor Văcăreşti. Prima şi de departe sinteza cea mai importantă a tripticului, *„Văcăreşti. O dinastie poetică"* cuprinde întreaga familie târgovişteană; a doua este dedicată celui mai tânăr dintre Văcăreşti, Iancu şi ultima o bibliografie generală a poeţilor Văcăreşti. Prin aceste lucrări, Victor Petrescu întreprinde cea mai cuprinzătoare operă de exegeză critică a moştenirii lăsată de Văcăreşti culturii române. [...] Familiarizat cu acest gen de lucrări, alcătuite în baza unor cercetări exacte, dominate de criterii precise, respectate pe cât posibil în fiecare pagină, autorul a realizat în primul rând o selecţie întemeiată pe principii axiologice stabilite în principal de opiniile critice exprimate de confraţi de ai săi în texte anterioare, dar şi din perspectiva proprie istoricului literar, preocupat să reconstituie o ierarhie valorică a celor adunaţi în dicţionar." (Emil Vasilescu)

„Parcurgând lucrarea sa, ne dăm lesne seama că a întreprins o vastă şi atentă documentare. [...] Cu o evidentă putere de sintetizare şi sistematizare, Victor Petrescu a armonizat datele acumulate până acum, cu rezultatele propriilor sale investigaţii, izbutind să reconstituie într-o imagine unitară atât personalitatea individuală a fiecărui poet, cât şi rolul pe care l-au împlinit, prin structura şi combustanţialitatea dinastiei lor, în viaţa politică, socială şi culturală a epocii. (Teodor Vârgolici)

„Victor Petrescu este un nume cunoscut în domeniu, întrucât d-sa a mai publicat până acum şi alte lucrări de istorie literară (*Dinastia poetică a Văcăreştilor; Iancu Văcărescu. Monografie; Poeţii Văcăreşti. Biobibliografie; Târgovişte – vechi centru tipografic românesc; Dicţionar de literatură al judeţului Dâmboviţa; Târgovişteа culturală*) în genere bine primite de critica literară fiindcă fiecare din ele a fost judicios concepută şi conţine informaţii preţioase, unele inedite, despre arealul cultural abordat cu o competenţă profesională situată dincolo de orice îndoială şi – în plus – şi cu o pasiune demnă de toată preţuirea cititorilor." (Florentin Popescu)

„Autorii [...] trec în revistă, într-o formă sintetică, istoria şi condiţia Cărţii în diferite perioade ale istoriei universale, cu informaţii din lumea românească (inclusiv, pentru aceasta din urmă, cu date statistice). Bogatul aparat de note care încheie capitolul consacrat cărţii arată nivelul documentării autorilor şi furnizează celor interesaţi trimiteri bibliografice utile […]. Este aşadar, un volum de introducere în teoria comunicării, cuprinzător, cu bibliografie la zi, cu o prezentare accesibilă, care permite o însuşire a culturii comunicării atât viitorilor profesionişti, cât şi publicului general." (Sultana Craia)

„Una dintre particularităţile volumului recenzat este că autorii prezintă lucrări, puncte de vedere elaborate la diferite etaje ale construcţiei bibliologiei româneşti. Cele din antologie au consolidat temelia ştiinţei bibliologice. Pe această temelie au construit şi obţinut rezultatele practicienii. Prin prisma autorilor lucrarea denotă potenţialul creativ, enorm al domeniului bibliologic de la începuturi până în prezent." (Lidia Kulikovski)

„Deşi specializat în literatura veche (*„Ipostaze ale literaturii române vechi"*) îndeosebi în studiul vieţii şi scrierilor poeţilor Văcăreşti, ca bibliolog, dovedeşte deschidere către noutăţile aduse de societatea informaţiei, noile tehnologii ale informării şi comunicării, o tinerească adaptare la exigenţele recente ale profesiei de specialist în informare-comunicare şi disponibilitatea pentru schimbare, vizibile atât în lucrările sale (personale sau colaborare), cât şi în activitatea ca director al bibliotecii publice judeţene. Înzestrat cu vitalitate fizică şi intelectuală, cu spirit constructiv şi cordial, Victor Petrescu încununează calităţi care dau sens unei vieţi şi unei cariere, le împlinesc şi le conferă caracterul exemplar." (Gheorghe Buluţă)

În final, se cuvine să amintim despre Victor Petrescu deschizătorul de drum spre Chişinău. Aflat – prin calitatea sa de director al Bibliotecii Judeţene „Ion Heliade Rădulescu" Dâmboviţa – în „echipa" celor care „au pus piatra de temelie" a Bibliotecii „Târgovişte" din Chişinău, a avut parcă premoniţia faptului că „întemeietorii", mai toţi politicieni, vor pierde rapid în timp din entuziasmul începutului şi că relaţia „culturală" – nicidecum un festivist şi efemer „pod de flori" – trebuie adâncită, dezvoltată. Pentru aceasta a atras în aventura sa începută în urmă cu două decenii scriitori şi editori târgovişteni, cel puţin la fel de entuziasmaţi şi rezonând la idealul ce părea fantezist şi utopic, materializat deocamdată în domenii ale culturii scrise, mai ales. Aşa s-a ajuns ca „Litere" (revistă la care Victor Petrescu este redactor fondator, susţinând de 17 ani o rubrică) să aibă la Chişinău o redacţie (acad. Mihai Cimpoi, acad. Nicolae Dabija, Iulian Filip, Vasile Romanciuc, Ianoş Ţurcanu, Aurelian Silvestru, Igor Şarov), ca nişte scriitori târgovişteni să fie membri ai Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, iar alţii, prozatori, poeţi din Basarabia să-şi publice cărţile la Editura Bibliotheca, în calitatea lor de membri ai Societăţii Scriitorilor Târgovişteni. La „Moştenirea Văcăreştilor", la Ziua Limbii Române, la Congresul Mondial al Eminescologilor, la Biblioteca „Târgovişte", scriitori din Chişinău şi Târgovişte se întâlnesc uniţi prin carte, prin cultura scrisă care nu ţine seamă de graniţe sau conjuncturi politice. Începutul l-au făcut Victor Petrescu şi prietenii săi literari reuniţi de 11 ani în SST, şi de 17 ani în jurul revistei „Litere". Nu se putea un omagiu mai potrivit adus, de către un bibliolog, cărţii.

Îmi amintesc de un joc inteligent al tinereţii noastre şi anume asocierea de cuvinte: unul dintre „jucători" rostea un cuvânt, celălalt, rapid, trebuia să pronunţe primul cuvânt ce-i venea în minte şi adesea împerecherile erau ciudate, alteori din acelaşi câmp semantic. Ei bine, eu de câte ori aud rostit cuvântul „carte" îl asociez automat cu Victor Petrescu.

La mulţi ani, Victor Petrescu!

Colonelul caricaturii româneşti

de **Dan Gîju**

Ianuarie 2003... Am fost atunci – îmi aduc bine aminte că încă era zăpadă afară, o plapumă de nea murdară deja, în curs de topire – în „atelierul" lui, amenajat într-o cămăruţă din apartamentul de pe strada Firidei, undeva la parter, pe lângă staţia de metrou „Nicolae Grigorescu" şi, pe scurt, la un pahar de vin bun şi în prezenţa ţestosului Buţulino (un broscoi foarte simpatic, rămas astăzi, din păcate, ca imagine, doar în câteva dintre fotografiile trase atunci de Eugen Mihai, fotoreporter la Trustul de Presă al Armatei), am realizat un material de care sunt tare mândru şi azi, o pagină de ziar garnisită cam cu de toate, de la vorbe de duh la imagini, de la gânduri intime la plăcute şi inevitabile rememorări[1].

Prin urmare, grafician umorist de reputaţie internaţională la acea oră, Octavian Covaci (***foto medalion***) abia ce cucerise încă unul dintre vârfurile caricaturii mondiale, de astă dată înalt de 5 000 de... euro – exact cât numărul caricaturilor sosite pentru concurs! – la Festivalul „Cartoons & Photo Undercover" de la Bree, Belgia, ediţia a IV-a, având ca temă de lucru „Igiena", devansând graficieni din Israel, Belgia, Argentina şi Polonia. Cum „eternitatea trece prin memoria presei", vorba unui amic ziarist, să ne reîntorcem la pagina aceea de ziar citată mai înainte, unde, plecând de la unica și dovedit suficienta întrebare „Cum a fost posibil?", spre deplina mea satisfacție, ca ziarist dar nu numai, în minutele care au urmat, aveam să consemnez o veritabilă lecție pentru viață care, dacă e să mă gândesc la faptul că eram încă în plină ascendență pe versantul devenirii mele profesionale, cred că mi-a fost de real folos. Și am notat atunci inocenta observație că un altul oarecare mi-ar fi putut răspunde printr-un simplu cuvânt la respectiva întrebare, în fond și la urma urmei destul de anostă. Ca mulţi dintre artişti însă, aveam să pricep că pe cât de scurt, clar şi concis se exprimă grafic Octavian Covaci, pe atât de invers proporţional în privinţa detaliilor devine atunci când este vorba de teorie. „Lecţia" am intitulat-o mai mult sau mai puţin inspirat *Lumea animalului auster* și-mi este destul de limpede încă și azi, deși au trecut mai bine de 12 ani între timp, că a fost una de general-valabilă din moment ce mi se pare că nu s-a perimat absolut deloc.

Rememora, așadar, Octavian Covaci, și totodată comenta atunci, în ianuarie 2003, că nu mai demult decât în 1995, „odată cu ultima mea expoziţie, am vrut să renunţ pentru totdeauna la caricatură. Eram dezamăgit de multe lucruri care se petreceau în jurul meu, se apropia ieşirea la pensie. Pentru un ofițer de comandă era un motiv de satisfacție, de bucurie, în timp ce pentru un ofițer specialist în varii direcții, care nu mai știa să-și pună centura cu diagonală sau să-și tragă cizmele din picioare, situație în care m-am găsit și eu, când vorba aceea, eram uns cu toate alifiile specialității mele, la 55 de ani, să te „scuipe" un calculator afară din armată, era neplăcut momentul. Mă simţeam epuizat psihic.

Credeam că nu mai am cine ştie ce de oferit, am dat totul. Şi tocmai atunci mi-a venit în minte o întâmplare de demult, din şcoala elementară, când un grăsan, care nu avea nicio abilitate fizică, nici măcar un gard nu era în stare să sară, ne bătea la şah de ne zvânta. Efectiv, nu puteam să-mi explic cum de era posibil! Până când am citit undeva că, de fapt, şahul este tot un sport, deşi este al minții. Şi că şahiştii se antrenează ore întregi pe zi, ca oricare sportiv de performanță. Şi atunci, în 1995, amintindu-mi de toate acestea, am făcut legătura între şah şi umorul mecanic sau negru... Caricatura, în arta plastică, este sportul minții. Nu contează măiestria, cât exactitatea. Am început să copiez *mot à mot* modul de antrenament al şahistului. Sunt zile întregi, săptămâni, poate luni, când nu lucrez, ci numai studiez. Am în casă peste 12 000 de caricaturi, cele mai multe în cataloage, desigur. Iau fiecare caricatură în parte, fiecare desen, şi caut toate posibilităţile de a-l reface într-o altă formă, dacă se poate mult mai bine. Dar nu e numai asta. Alimentaţia, medicația, mișcarea fizică, toate au importanța lor. Chiar şi vinul, care e un aliment ieşit din comun, își are importanța lui în antrenamentul caricaturistului. Un vin bun, în cantitate rezonabilă, evident, nu pot spune că îți limpezeşte desenul, dar îți arată calea cea mai scurtă de a ajunge la el. Îți dă scânteia, de multe ori chiar spontaneitatea. Nu este un efect al inteligenţei spontaneitatea, însă este controlată de inteligență. Artistul este, nu neapărat înainte de toate, un om inteligent. Pe de altă parte, Constantin Brâncuşi spunea că «artistul nu e un animal de lux, ci un animal auster. Arta nu se comite decât în austeritate şi dramă, ca o crimă perfectă». Asistăm, în ultima vreme, la o amploare tot mai accentuată a caricaturii. «Caricatura, care timp de secole a fost o joacă, va deveni o lume», anticipa André Malraux. Ei bine, între aceste două repere – lumea animalului auster, de care vorbea Brâncuşi, şi lumea caricaturii, a lui Malraux – îmi găsesc eu punctul de echilibru, căutând să nu ating niciodată, prin forţa mea de expresie, extremele. Un artist trebuie să jongleze între hipersensibilizare şi hiperintelectualizare. Trebuie să joci între aceste două valori, dar să te fereşti şi de una, şi de cealaltă. Altminteri, jos dai de kitsch, iar în sus devii de neînţeles. Aşadar, descoperind legătura între şah şi umorul mecanic, am continuat. Iar faptul că acum am obţinut acest rezultat, după atâția ani, e un semn clar că trebuie să merg mai departe..."[2]

Peste circa un an și jumătate din iarna când am făcut cunoștință cu Buțulino, prin septembrie 2004, când o altă întâmplare fericită a făcut ca „Viaţa militară" – revista de cultură și artă a Ministerului Apărării Naționale – să își reia drumul sinuos ca serie nouă, după o întrerupere de peste doi ani, de astă dată cu subsemnatul la conducerea redacției, printre primii artiști grafici la care am apelat și care, cu anii, s-au

[1] Articolul *Campionul nostru*, în „Observatorul militar", nr. 4 (27.01–02.02.2003), p. 17.

[2] *Ibidem*.

dovedit cei mai constanţi colaboratori a fost și colonelul (r) Octavian Covaci, fără a bănui nici pe departe atunci că, grație acestei veritabile și frumoase sale manii de a concura cu desene umoristice pe toate meridianele țării și, îndeosebi, ale lumii, „Viața militară” avea să fie prezentă an de an unde nici cu gândul nu gândeam, din extrema estică a țării, de pildă de la Galați – unde, în 2007, la cea de-a 6-a ediție a Salonului Caricaturii de Presă, a obținut un *Premiu de Excelență MARTENS 2007* – până la extremitatea vestică a continentului european, la *World Press Cartoon* de la Sintra (Portugalia). Aici, la Sintra, condiţia pentru participanţi este aceea ca desenul înscris în concurs să fie anterior publicat într-o revistă cu acoperire naţională, eventual internaţională, cât mai vizibilă, concursul fiind organizat pe trei secţiuni (editorial, caricatură şi gag), Marele Premiu ridicându-se la 20 de mii de euro, iar Premiul întâi la 5 000 de euro, suma scăzând proporţional pentru celelalte. Este de prisos să mai spunem că an de an s-au prezentat la start sute de artişti din aproape toate ţările lumii. În 2009, de pildă, au fost admise 430 de lucrări ale unor artişti proveniţi din peste 60 de ţări, cei mai mulţi reprezentând Brazilia, Iranul, Canada, Serbia, Ucraina, România şi, desigur, Portugalia (peste 10 de fiecare ţară), majoritatea statelor lumii însă precum Moldova, Egiptul, Finlanda, Japonia, Mongolia etc. având un singur reprezentant. În ce ne privește, așa s-a făcut că, de fiecare dată, grație lui Covaci, câte un desen publicat în presa militară de la București a fost reprodus și în luxosul catalog al competiției care, prin anvergura sa, este distribuit în întreaga lume[3]. Cum din 2010, din motive care nu merită reținute momentan, am fost îndepărtat din presa militară, rezumându-mă la mult mai modesta însă nici pe departe insignifianta – cum și-o imaginează unii „prieteni” – revistă „ProARME”, Octavian Covaci a expediat la Sintra desenele publicate aici, gest care m-a onorat profund și pentru care poate abia acum, scriind acest cuvânt-înainte[4], mă pot revanșa oarecum.

Astăzi, acum, la ora de față și a bilanțului, întrucâtva, privind în urmă și analizând parcursul socioprofesional al eroului volumul de față, cel călare pe două secole și pe două regimuri politice, în fond unul și același munte cu doi versanți însă, unul comuist, pe partea ascendentă a vieții și, întrucâtva, unul democrat-capitalist la coborâre, încerc iluzia că fie și prin această diversitate generația sa, ca și a mea, de altminteri, a fost una destul de norocoasă în comparație cu a altora, de pildă cu a celor care au prins cele două mari conflagrații mondiale care au îndoliat milioane și milioane de familii. Luptător înnăscut, din rasa pur sânge a românului de la frontieră, permanent cu o mână pe plug și cu una pe sabie – deși, dacă este să-i analizăm ascendența pe linie maternă numai român pur sânge nu este –, Covaci a avut marea șansă să nu combată decât pe terenul de sport (are ceva diplome obținute și acolo) și, mai ales, pe acela al artei grafice și, nu în ultimul rând, cinematografice, aspect de care m-am oacupat mai puțin aici, deocamdată, ceea ce nu înseamnă că nu îl am în vedere. Și cum într-o competiție, de orice natură ar fi aceasta, valoarea adversarului contează enorm, Octavian Covaci a avut o mare șansă și aici, nevoit să-și încrucișeze penița, după ce într-o primă fază i-a studiat pe îndelete, să le fure meseria, cu o cohortă de caricaturiști de cea mai nobilă factură, cu majoritatea dintre ei regăsindu-se în bloc-starturile concursurilor de mare anvergură din țară și de aiurea, și asta, cum precizam, de zeci de ani, aproape o jumătate de secol. Ar fi vorba, într-o enumerare aleatorie, de nume glorioase în epocă, sau cel puțin demne de reținut, în parte poate că exceptându-i pe greii genului ca și uitate azi, între care A. Poch – singurul apreciat până și de ofițerii de securitate aruncați pe urmele lui pentru altruismul său și pentru arta de a face școală în caricatura românească –, Octavian Bour, Constantin Ciosu, Nell Cobar, Eugen Taru, Deneș Molnar, Cik Damadian, Al. Clenciu, Octavian Andronic-Ando, Matty Aslan, Pompiliu Dumitrescu, Virgil Tomuleț, Petre Gavriliu, Ștefan Boroș, Rudi Schmückle, Pavel Constantin, Traian Bența, Mihai Stănescu, Nicolae Ioniță, Leonte Năstase, Mihail Gion, Horia Crișan, Gh. D. Constantinescu, Mihai Boacă, Ion Barbu, Cristian Mihăilescu, Iulian Pena-PAI, Pavel Botezatu, Mihai Ignat, Florian Doru Crihană, Silviu Turculeț, Ștefan Alexandrescui-Alex, iar mai încoace Ștefan Popa-Popas, Valentin Chibrit, Bogdan Petry, Cătălin Zaharia, Marian Avramescu, poate și alții al căror nume ne scapă, caricaturiști de pe întreg cuprinsul țării, „de la Nistru pân’ la Tisa”, cum ar fi zis M. Eminescu, între care un singur militar de profesie și anume Octavian Covaci. Armata, desigur, a numărat în efectivele ei, mai mult sau mai puțin vremelnic, nume mari cândva, începând cu gălățeanul Nicolae Mantu (1987–1957) – mobilizat pe frontul Primului Război Mondial la cotidianul „România”, sub direcția locotenentului rezervist Mihail Sadoveanu –, apoi Neagu Rădulescu (1912–1972), tot rezervist, la „Sentinela” lui I. Valerian, în al Doilea Război Mondial, poate cel mai combativ dintre caricaturiștii români ai tuturor timpurilor și creatorul celebrului „soldat Neață”, uitat prea ușor, din păcate, datorită înfrângerii României în războiul antisovietic, un fel de sergentul Tim care face istorie în caricatura militară franțuzească (vezi „Terre Information Magazine”), nu mai puțin fiind apreciat adjutantul aviator Vasile Scripcaru (1917–1945), contemporan cu Neagu Rădulescu și primul mare caricaturist militar român căzut pe front, mai pe urmă, către noi, venind salariatul civil Gh. Călărașu-Iura, de la „Apărarea patriei”, și nu în ultimul rând locotenent-colonelul (r) Cristi Vecerdea-Criv, întâlnit în paginile „Observatorului militar” cu deosebire din 2000 încoace. Niciunul dintre aceștia însă nu a avut cerbicia lui Covaci – nu întâmplător mai numit de către confrații civili și „Colonelul caricaturii româneşti” –, tactica sa pe termen lung în căutarea și cultivarea unui anume stil și plăcerea deosebită de a se arunca în competițiile cele mai strânse, fără a urmări neapărat câștigul, și afirm aceasta întrucât a fost o vreme când n-am crezut că nu de plăcere ci din considerente cu iz mercantil se tot aruncă el în astfel de lupte la... peniță.

Cât despre celelalte „specializări” ale colonelului Octavian Covaci, între care aceea de topogeodez și, mai ales, aceea de cineast, una mai interesantă decât cealaltă, dat fiind faptul că le-am cunoscut mai puțin prin natura împrejurărilor, n-aș insista prea mult. Totuși, în privința primului aspect, îmi imaginez un militar nu prea disciplinat dacă e să iau în calcul fie și această unică, dar indiscutabilă chemare a sa către artă, suficient de inteligent în același timp însă încât să nu-și bată singur cuie în talpă, un speculant simpatic în permanentă stare de frondă, niciodată în pană însă de un plan de salvare în caz de avarie. În ceea ce-l privește pe cineast, aș avea mai multe de comentat, având în vedere cele peste 110 de filme la care a trudit în cea de a doua parte a carierei sale militare, cea mai plină de realizări și de amintiri inefabile. Desigur, ar fi fost absurd să mă apuc să vizionez toate peliculele acum, special pentru

[3] Detalii pe *www.worldpresscartoon.com.*

[4] Materialul de față este, de fapt, în mare parte, cuvântul/înainte la volumul în lucru *Colonelul caricaturii româneşti*, planificat să apară la Editura Favorit, București, în economia anului 2017.

însăilarea câtorva idei aici, plus că unele sunt deja document istoric însă unul mai interesant pentru generațiile de după noi, cei care am trăit ce a imortalizat operatorul Covaci cu Arriflexul acolo, pe peliculele turnate sub egida Studioului Cinematografic al Armatei. Genul acesta de filme documentare, în parte politizate după rețeta specifică propagandei comuniste îmi sunt cunoscute prea bine încă din anii de liceu și de școală militară și sunt sigur că dacă aș derula banda pe repede-înapoi aș regăsi și ceva secvențe semnate chiar de Octavian Covaci. Cum sfânta întâmplare avea să joace un mare rol și aici, sunt în măsură să afirm fără risul de a greși prea mult că pot comenta câte ceva în deplină cunoștință de cauză și despre cineast, care nu știu cum s-a făcut, cum s-a învârtit, dar tocmai el a fost să fie acela care a lucrat *da capo al fine* unicul film despre unicul liceu militar de marină – cel mai frumos și mai special dintre toate cinci, per total (unul de aviație, mătrășit și el, și încă trei pentru trupele de uscat, singurele încă funcționale), la un moment dat – pe care l-a pus pe picioare România comunistă, ca să-l aneantizeze, odată cu multe alte chestii importante din țara asta, democrația postrevoluționară, mai bine-zis noul ocupant al voievodalelor plaiuri mioritice în tentativa de subjugare deplină a lor, liceu pe care am apucat să-l urmez din 1979, cum precizam inițial, până în 1983. Așa că, deși târziu, foarte târziu, în martie 2014, deci la mai bine de trei decenii de la absolvire, am urmărit în tăcere și trist, oarecum, dar cu indescriptibilă nerăbdare, filmul despre Liceul Militar de Marină „Alexandru Ioan Cuza” realizat de Octavian Covaci ca regizor şi scenarist, în 1994. După care imediat, sub imperiul primelor și celor mai autentice trăiri, i-am expediat o scrisoare clasică, reprodusă în mare parte, de altfel, în „ProARME” la vremea ei[5], fapt pentru care nu mai insist.

Astăzi, la a 75-a aniversare a lui Octavian Covaci, când tastez cuvântul „amintire”, gândul îmi fuge involuntar la clipa aceea de început, când am intrat pentru prima oară în apartamentul de pe strada Firidei, pentru un simplu articol de ziar. Au trecut ani și ani de atunci, cât să absolvi vreo patru facultăți, și în „foaia de parcurs” a caricaturistului, între timp a prietenului Octavian Covaci, o dată cu firele albe din barba-i deasă, a la Hemigway, care-i conferă chipului o distincție aparte, s-au adunat alte și alte evenimente, inclusiv câteva isprăvi cu iz literar – între care volumul memorialistic *Rânduri drepte din vremuri strâmbe* (2010), al cărui „naș” de ocazie am avut onoarea să fiu, publicarea în „ProARME” a primului capitol din romanul în lucru *Bocăncioasa* – și, peste toate acestea, ca un fel de încununare a rostului său de om și de pământean, născut și crescut cu frica și respectul lui Dumnezeu, apariția la rampă a unei frumoase triplete de nepoți, toți băieți, unul mai reușit decât altul, „darul” celor două fiice ale sale care, exact când îi era lumea mai dragă, l-au pus în fața unei noi alegeri dilematice: arta grafică sau meseria de... bunic? Aidoma unui campion de profesie, Octavian Covaci s-a bucurat de noua și, din câte știu, mult așteptata postură, s-a culcat o clipă pe laurii satisfacției depline, dar nu a renunțat la corabia care i-a asigurat supraviețuirea

postmilitărie mai mult decât rezonabilă pentru un veteran încercat, aruncat de valurile tranziției postrevoluționare într-o mare atât de tulbure și cu puseuri de grele furtuni, mai ales în ultimul cincinal, când catargele multora dintre camarazii săi de promoție de la Breaza, de la Sibiu, Buzău și aiurea s-au frânt, luate de talazuri și purtate departe, tot mai în adâncurile de nepătruns ale Oceanului Uitării. Nu, maestrul Covaci nu avea cum să trădeze arta și în primul rând caricatura, după cum nici caricatura nu l-a trădat pe el, drept dovadă cele peste 20 de ediții ale revistei „ProARME” ieșite începând din octombrie 2009 încoace, unde asigură desenul de pe coperta 4, participările constante, an de an, fie la *World Press Cartoon* de la Sintra (Portugalia), fie la *Aydin Doğan International Cartoon* de la Istanbul (Turcia), la Concursul internațional de caricaturi Daejeon (DICACO) de la Seul (Coreea de Sud) și tot așa, fără a mai pune la socoteală „piața” internă care, de la o vreme, nu mai este atât de anemică precum pare la o simplă vedere.

...Iar peste toate acestea, cartea de față, care, dincolo de tot ceea ce reprezintă ea în sine pentru protagonistul a cărui viață este expusă între coperțile ei primitoare, este și un îndemn la reflecție, la meditație și, dacă vreți, un model pentru copiii și tinerii în formare, aflați încă la poarta de acces în labirintul deveniri lor profesionale, morale și așa mai departe. A nu se uita însă că nimic valabil nu se face fără sacrificiu, deși ce va să mai însemne sacrificiul când pornești la drum animat de un ideal înalt? Octavian Covaci poate că nu și-a făcut niciun calcul în urmă cu zeci de ani, când a rupt primul pas din ineditul său marș încă în derulare, dimpotrivă, fie s-a lăsat dus de val, precum cei mai mulți dintre noi, fie a intrat în jocul sorții din instinct, atacând legat la ochi pantele abrupte ale Everestului său, înarmat doar cu ceea ce se cheamă speranță și cu inconștiența aceea atât de superbă specifică tinereții, dar nu am nici cea mai mică îndoială că acum, când prinde la buchetul vieții sale a 75-a crizantemă, dacă va fi să fie, nu ar lua-o din nou de la capăt. În orice caz, habar nu am ce sfaturi le dă, ca bunic, celor trei nepoți ai săi, dar de un lucru sunt sigur: când vor mai crește puțin și vor înțelege care este cu adevărat rostul unei cărți, cu atât mai mult când ei înșiși, cu voia lui Dumnezeu, vor ajunge bunici, se vor uita la volumul de față îndelung și în sinea lor vor fi tare mândri. Pentru ce anume, nici că mai contează.

La mulți ani, dragă prietene!

București, 24 ianuarie 2016

[5] Vezi *Falsă cronică de film. Întâlnire cu adolescența*, în „ProARME” nr. 2–3/mai–septembrie 2014, p. 52–53.

A fost odată ca niciodată…

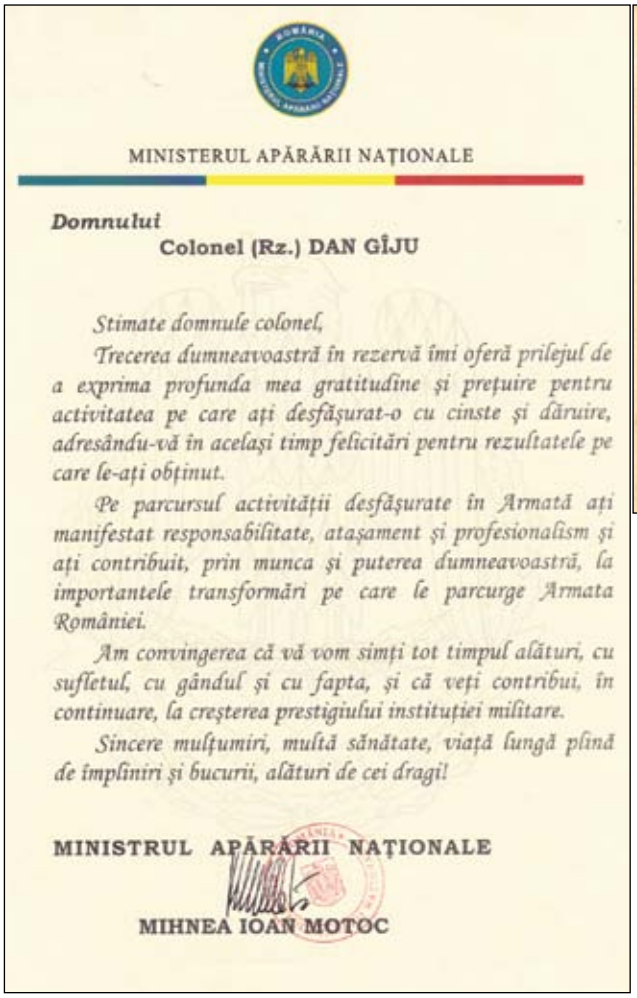
A fost odată ca niciodată un pui de țăran (la a doua generație, țin să precizez!) venit pe lume undeva în Răsfiratii Teleormanului, într-o căsuță nu departe de Podul lui Durlea, pe drumul către CAP, a lui Mitică Fidel, pe numele din buletinul de identitate Diaconu Dumitru (evocat întâmplător și mai înainte, la pagina 8 a revistei). Acel copil s-a întâmplat să fiu eu, cel ce scrie aici, iar Mitică Fidel era bunicul meu dinspre mamă, pe atunci, adică la finele lui noiembrie 1964, părinții mei nefiind căsătoriți legal, deci la fel de bine puteam să fiu trecut pe numele mamei, în speță Diaconu, fiind însă băiat – și Dumnezeu a vrut să rămân unicul băiat în familie, după care vor urma nu mai puțin de patru fete! –, problema numelui meu s-a tranșat repede, cu prenumele fiind responsabil nașul Petre Oprina de la Pitești, care m-a botezat în amintirea primului său fiu pierdut la vârsta de doar patru ani, după o grea suferință. Dan, așadar, care în limba slavă înseamnă „Cel dăruit”, un nume care mi-a purtat noroc din moment ce aproape că tot ce mi-am dorit s-a împlinit sub o formă sau alta, și dacă nu mă apuc să trec în revistă aici întreg lanțul împlinirilor mele faste este pentru simplul motiv că nici nu e locul, poate nici cazul și, la urma urmei, pentru așa ceva s-au inventat cărțile de memorii, așa că nu mai insist. De altminteri, rostul acestor pagini este acela de a-mi celebra trecerea în rezervă după trei decenii sub arme, ca ofițer al bravei deși tot mai anemicei armate române, a cărei uniformă am purtat-o cu drag însă aproape patru decenii, de la vârsta de 14 ani împliniți, din toamna lui 1979, când am intrat pe porțile Liceului militar de marină „Alexandru Ioan Cuza” din Constanța. Cum toate care sunt pe lume și au un început au și un sfârșit, așa se face că, poate mai repede decât mi-am putut imagina, a trebuit să agăț armele-n cui; armele militare vreau să spun, căci armelor celelalte, în cazul de față condeiul și penelul (deși penelul îmi e tot mai străin de la o vreme), nu le-a venit vremea să fie abandonate. Nu încă… Așa că, tocmai de aceea, grație talentului și forței cu care sunt tot mai convins că m-a înzestrat Dumnezeu încă din leagăn, combat aici, încercând să celebrez – căci o adevărată celebrare este –, cum spuneam, acest capăt de drum și, totodată, început de nouă eră…

Prin urmare, cu 30 noiembrie 2016 am trecut în rezervă… Din postura de director adjunct al unei edituri, după ce anterior urcasem treptele carierei militare de la locotenent-comandant de pluton (1986) până la colonel, tresă cu tresă, stea cu stea, grad cu grad, funcție cu funcție, neluând niciun gram de pulbere de aur la „apelul bocancilor” ori pe ochi frumoși, cum din păcate s-a practicat și se mai practică încă într-o armată imatură și mai mereu la discreția politrucilor, a cumularzilor și a nulităților de conjunctură… Toate acestea însă pentru mine sunt acum amintire, nu mă mai simt furat la cântarul meritelor – asta și pentru faptul că, la o adică, am găsit metode și am avut unde să-mi spun (scriu) ofurile! – și, cu atât mai mult, nu mă simt oropsit de soartă, deși e drept că, dacă aș fi fost măcar un pic oportunist ori fire de slugă puteam urca și mai mult, cum la fel de bine însă puteam rămâne de căruță; n-aș fi fost nici primul și nici ultimul în promoția mea, una destul de vitregită de vremuri dacă stau bine să mă gândesc, chit că nu mai vitregită decât promoțiile războaielor mondiale trecute... Deci, am plecat în rezervă la cerere, legal (art. 85, al. 1, lit. a din Legea 80/1995), deși la fel de bine, și tot legal, aș fi putut rămâne în front, cu garda sus, până la finele lui 2022. M-am decis brusc să ies din „luptă”, spre surprinderea tuturor celor foarte apropiați – cărora cu nici un an înainte apucasem să le împărtășesc ideea că intrasem prea greu în armată ca să o părăsesc atât de ușor – și nu e cazul să-mi justific gestul aici și acum din moment ce mi-am propus să o fac cu lux de amănunte în volumul de memorii deschis acum câțiva ani, în curs de fermentare și eventual completare la ora de față (publicabil cumva în orizontul lui 2019, când voi împlini 55 de ani, trag nădejde)... Momentan, sunt un rezervist cu acte în bună regulă, trecut în rândul pensionarilor prin Ordinul Nr. MP 1667, din 10 noiembrie 2016, al Ministrului Apărării Naționale, la ora aceea ocupând această demnitate „civilul” Mihnea Motoc, care mi-a semnat totodată, evident că la sugestia consilierilor săi de imagine, în baza vreunei proceduri specifice, și o „scrisoare de mulțumire”, una general-valabilă în cazul tuturor coloneilor trecuți în rezervă în anii din urmă. Scrisoare care, deși formală, pe mine unul m-a onorat într-o mult mai mare măsură decât pe alții în situația mea, fiindcă încheie cum nu se poate mai rotund volumul de corespondențe în lucru, publicabil și acesta tot cam la orizontul anului 2019, intitulat *De la dragă nenicule la stimate domnule colonel*, deja în fază de finisare și unde includ mare parte dintre scrisorile mele expediate și primite începând din anul 1971 (când eram abia în clasa I!) și până azi. Scrisoare oficială pe care o apreciez cu atât mai mult cu cât mi-a fost înmânată nu în cadru solemn, de șeful ierarhic – cum am senzația că scrie și la regulament –, ci confidențial, de fapt în mare secret, de către… cumulista de la resurse umane, o persoană agreabilă de altminteri, de parcă eram în clandestinitate ori se comitea vreo crimă. Este și motivul pentru care m-am decis să reproduc chiar și aici, în facsimil, scrisoarea aceea, nu fiindcă e mai importantă decât altele – că nici nu este, devreme ce tocmai arătam că nu e personalizată! –, ci ca să afle și cine trebuie să afle că un moment de răscruce, totuși, din viața unui colaborator apropiat, teoretic vorbind, camarad, subordonat – cum ar

În septembrie 1979, la Constanţa, în primul an de liceu militar de marină (*foto sus*), iar *jos*, 10 ani mai târziu, locotenent (încă din 1986), ca şef al Unităţii Militare 01633 Petroşani (Comenduirea de Transporturi Militare). Căsătorindu-mă în acelaşi an (al Revoluţiei) şi renunţând la acea garnizoană, nu voi mai ajunge niciodată la comanda vreunei unităţi. Viaţa îmi va oferi însă alte satisfacţii majore.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Domnului
Colonel (Rz.) DAN GÎJU

Stimate domnule colonel,

Trecerea dumneavoastră în rezervă îmi oferă prilejul de a exprima profunda mea gratitudine și prețuire pentru activitatea pe care ați desfășurat-o cu cinste și dăruire, adresându-vă în același timp felicitări pentru rezultatele pe care le-ați obținut.

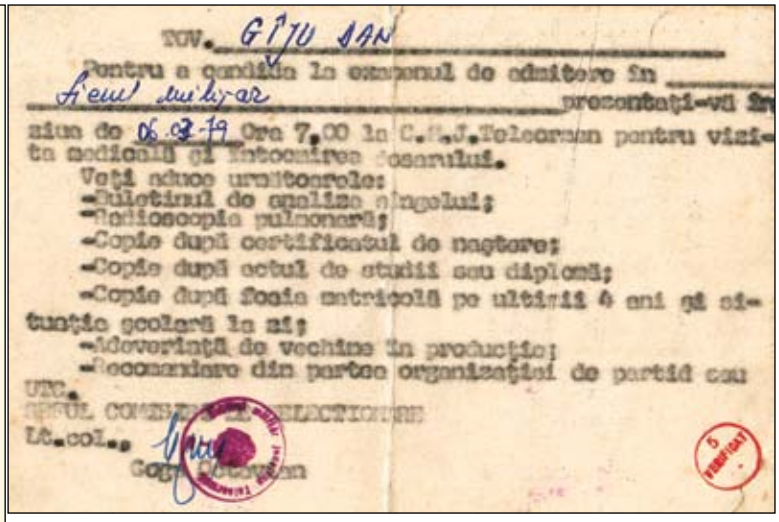
Pe parcursul activității desfășurate în Armată ați manifestat responsabilitate, atașament și profesionalism și ați contribuit, prin munca și puterea dumneavoastră, la importantele transformări pe care le parcurge Armata României.

Am convingerea că vă vom simți tot timpul alături, cu sufletul, cu gândul și cu fapta, și că veți contribui, în continuare, la creșterea prestigiului instituției militare.

Sincere mulțumiri, multă sănătate, viață lungă plină de împliniri și bucurii, alături de cei dragi!

MINISTRUL APĂRĂRII NAȚIONALE

MIHNEA IOAN MOTOC

NUV. GÎJU DAN

Pentru a candida la examenul de admitere în [illegible] prezentați-vă în ziua de 06.03.79 ora 7,00 la C.M.J. Teleorman pentru vizita medicală și întocmirea dosarului.

Veți aduce următoarele:
-Buletinul de analize sîngelui;
-Radioscopie pulmonară;
-Copie după certificatul de naștere;
-Copie după actul de studii sau diplomă;
-Copie după foaia matricolă pe ultimii 4 ani și situația școlară la zi;
-Adeverință de vechime în producție;
-Recomandare din partea organizației de partid sau UTC.

LT.COL. [illegible]

Cele două scrisori care marchează începutul, respectiv sfârșitul carierei mele militare: cartea poștală primită de la Centrul Militar Județean Teleorman (comisia de selecționare), în martie 1979, pentru întocmirea dosarului de admitere în liceul militar (*dreapta sus*) și scrisoarea formală a ministrului apărării naționale, primită în decembrie 2016, cu felicitări pentru trecerea în rezervă.

veni în limbaj militar – și ce o mai fi fost el, trebuia tratat, fie și de ochii lumii, cu un minimum de considerație impusă de situație… O spun cu atât mai mult cu cât în relativ lunga mea carieră militară nu doar că am asistat, ci am fost implicat eu însumi în astfel de evenimente, când foștii camarazi, indiferent de micile-marile șicane care ne guvernaseră până atunci relațiile de serviciu, au fost onorați cum se cuvine, la modul sentimental vorbind și nu material, Doamne ferește!, din partea nu numai a șefului locului de muncă, a „patronului” cum ar veni, ci a tuturor celorlalți colegi de tranșee și de ideal, de la femeia de serviciu și până la maidanezul favorit, uneori trecându-se pârleazul până mai sus, iar atunci când a fost posibil, chiar la ministrul Apărării… Și-mi aduc aminte cu plăcere de anii cât am activat în presa militară, când șeful trustului, la momentul referențial colonelul Ion Petrescu, mai înaintea lui chiar și generalul de brigadă (r) Grigore Buciu, când venea vorba de pensionarea unui „tovarăș de drum”, aprobau ori chiar ordonau ei inserarea unei note legate de respectivul eveniment, redactată de unul dintre cei mai tineri ziariști, a unei poze de grup sau, de cele mai multe ori, a unui interviu de circa o jumătate de pagină, și reținca am avut eu însumi nu o dată asemenea plăcute misiuni, mai concret spus, să-i chestionez pe coloneii Dumitru Roman, pe Vasile Moldovan și nu în ultimul rând pe Cristian Miehs, despre Nicolae Boghian, Liviu Vișan, Constantin Strună & Comp. scriind alți camarazi de redacție, cu toții animați de cele mai frumoase intenții, cu întrebări ivite la moment și zâmbetul pe buze, fără încrâncenare ori afectați de cine știe ce ciufuțenie temporară; toate acestea pentru ca respectivul proaspăt rezervist să se bucure și el de o ultimă clipă de efemeră glorie, una fixată pentru eternitate însă într-un colț de pagină de ziar (revistă) pentru că, așa cum este lesne de înțeles, ne era la îndemână, presa fiind terenul nostru de bătălie atunci… Sigur că, dacă am fi fost pescari, s-ar fi oferit vreun crap împăiat cu autografele noastre imprimate pe postamentul de lemn ori o undiță de bambus, dacă am fi fost fotbaliști – o minge rămasă de la vreun meci de pomină, cu autografele de asemenea „impregnate” pe acolo pe undeva, prin imensitatea sferei de piele uzată etc. Eu însă s-a întâmplat să ies din luptă, cum ziceam, nu de la un ziar, ci de la o editură… Şi sigur că, dincolo de masa festivă de la restaurant, unde am fost onorat cu prezența de majoritatea colegilor și care, la primul pahar de vin, mi-au urat cu simpatie tot ceea ce se poate ura în asemenea împrejurări, în rest, dintre cei cărora le-am făcut cândva statui din vorbe – sau măcar socluri de cuvinte trase în plumb la busturile de lut ars! – nu s-a înghesuit nimeni să-mi adreseze vreun „plugușor” (e drept că majoritatea nici n-au știut), cu atât mai mult să-mi ia vreun interviu, să mă felicite pentru cât am ostenit pe tarlaua armatei române și să-mi dorească, eventual, „pensie lungă”. Nimeni cu excepția rudelor de sânge și a soției, a puținilor prieteni din afara cazărmii și cam atât… Știam că așa se vor petrece lucrurile însă și, tocmai de aceea, sufletește, moral și în sinea mea eram pregătit. Aș minți însă dacă aș spune că știam absolut totul, în ciuda faptului că mă pricep cât de cât la oameni și am pretenția că anumite gesturi le pot anticipa cu precizie de plus/minus 1 mm. Așa de pildă, n-am putut anticipa faptul că nici măcar formal individul de la care primisem ordine direct, vreme de fix cinci ani, mă va trata cu o indiferență suverană până în ultima clipă, cum își tratează întreg lanțul de subordonați, de parcă aș fi fost nu un colonel al armatei române cu 30 de ani de ofițerie cap-coadă, disciplinat și politicos, care s-a străduit să nu-i provoace nicio neplăcere în exercitarea actului de comandă, ci din contră, să-l ajute atât cât omenește s-a priceput și i s-a permis, ci un biet răcan care, obligat-forțat să-și „facă datoria” față de patrie, a dormit în cizmele statului pe întreaga durată a stagiului său militar... E drept că nu-mi dorise prezența în turma „păstorită” cu suficiența unui „titan” – m-a pufnit râsul când l-am auzit

pe un urechist, slugă de slugă și acesta, gratulându-mi-l astfel! –, dar nici eu nu mă prezentasem la post de capul meu, ar fi fost ultima și cea mai proastă idee să-mi doresc să fiu la mâna flască a unui civil afectat de ifose și de o falsă importanță, ci venisem la ordin, ca militarii, nici într-un caz de plăcere ori împins de cine știe ce interes material ori pentru „foncție", vorba aceea... Ceva mai concret, nevoit fiind să aleg, la un moment dat, între două rele, volens-nolens am acceptat varianta aceasta, cu atât mai mult cu cât știam că e ceva temporar; recunosc aici însă că nu mă așteptam să gust din cupa umilinței servită cu infinită și perversă satisfacție (nu neg că de multe ori și din inconștiență) de fiecare dată când respectivul a avut ocazia, și trebuie să recunosc că deși suportabilă (altfel aș fi dat bir cu fugiții, nu?), nici pe departe nu intuiam că ar putea să fie atât de amară… Cupă de umilință pe care nu s-a jenat să mi-o servească până și în ziua de adio, cum ar veni în ultima mea zi sub arme când, în loc să mă onoreze cu prezența în deschiderea mesei festive camaraderești – și ar fi putut să o facă foarte lesne, întrucât se afla din întâmplare în același local, doar câțiva pași mai la dreapta, într-un separeu –, a rămas încremenit acolo, după perdea, pierdut în masa slugilor dătătoare din codiță în fața unei mărimi vremelnice, când putea să se rupă măcar zece minute, cât să meargă la toaletă, să facă oficiul de lider impus, baremi de ochii soacrei dacă intima sa convingere era cu totul alta, cât să ne tihnească și nouă, proaspeților rezerviști – că nu am fost singur, am mai avut un camarad în aceeași barcă – măslina în farfurie… E drept că a făcut-o cumva, a apărut la un timp legănându-se printre mese, dar era deja foarte târziu, căci întâmplarea îl adusese la masa noastră pe însuși „Excelenţă" în fața căruia se gudurase până atunci (sau poate că tocmai de aceea a îndrăznit?), așa că gestul său n-a mai avut nicio valoare emoțional-diplomatică, nici măcar una simbolică; nu mai spun că, după aceea, s-a grăbit să iasă din decor cu viteza luminii, nu cumva să se sesizeze „Excelenţă" că s-a impregnat nepermis de mult cu damf de plebeu. Atitudine tipică de rob ajuns conjunctural în postură de șef, dar care în esența sa intimă tot slugă rămâne, indiferent de statutul din scripte și de sclipiciul afișat în ținuta de ocazie. Și cu asta am spus tot ceea ce aveam de spus vizavi de Nenumitul…

Aș insista, totuși, asupra problemei cu… suportatul. De ce am suportat, așadar? Întrebarea e una nu de atât bun-simț cât firească, mai ales într-o țară unde circulă zicala conform căreia javra nu fuge de la măcelărie, oricât arunci cu bulgări în ea. Ei bine, pur și simplu am suportat fiindcă în tot acest timp, spre deosebire de mulți alții de teapa mea, ca să zic așa, dincolo de faptul că, de ce să nu o recunosc, povara era una relativ mai ușoară într-o unitate cu specific aparte, m-am știut înzestrat cu o anume armură, mai bine-zis cu o armă, defensivă sau ofensivă, depinde din ce unghi e privită, armă totuși… De prisos să mai spun că acea armă a mea a fost și rămâne scrisul. O armă mortală scrisul acesta!, în general vorbind, aidoma unui falx ori mai degrabă a unei *urumi*, Sabia Primăverii, una teribilă, cu laméle din oțel flexibil, cu două tăișuri, întâlnită în cea mai veche artă marțială din lume – *Kalaripayattu* –, cu care poți tăia o sută de capete dacă-i stăpânești secretele mânuirii sau propriul tău cap, dacă habar n-ai cum se lucrează cu ea. În orice caz, o sabie a cărei tăietură se simte mult după ce luptătorul e oale și ulcele. Cu atât mai mult se simte atunci când lama este impregnată cu suc de cucută… Și cu toate că nu prea mă onorează, mă văd nevoit să recunosc aici că, nu o dată, lama falxului meu a fost impregnată cu otrava răzbunării, a provocării, a incontrolabilului reflex de moment, a lipsei de experiență, probabil, dar și dacă nu era așa, poate că n-aș mai fi fost eu. Cum n-aș fi fost eu dacă nu-mi puneam la punct din timp ceea ce în limbaj militar se cheamă raionul de retragere pentru refacerea forțelor sau, altfel spus, terenul de antrenament în pauza dintre două lupte, în speță această revistă în care să-mi cânt isprăvile, să-mi vărs ofurile, să mi-i cinstesc pe ai mei și, dacă e cazul, să dau un dos de labă peste bot hienelor. În egală măsură, să-mi omagiez prietenii, uneori chiar și dușmanii atunci când – mai rar, ce e drept! – le-am intuit vreo valoare cât de mică… Implicit, să nu uit mai înainte de vreme cum se mânuiește o sabie… Cu alte cuvinte, să nu-mi pierd bruma de pregătire din anii când activam cu acte în bună regulă ca samurai în slujba țării mele, singurul „senior" pe care l-am cunoscut și recunoscut vreodată, pe care l-am respectat și am jurat să-l servesc oricând, indiferent de mamelucul de la comandă ori de mandatarul de moment. Grație acestei reviste, apărută în peisajul publicistic național din aprilie 2009 (când încă eram redactor-șef al „Observatorului militar") și nu întâmplător, ci ca să marchez cumva primul deceniu de la activarea mea în presa de relativ mare anvergură, m-am simțit în arme să zic așa, ca să nu spun puternic, și asta chiar și atunci, mai devreme cu mult decât anticipasem, când m-am trezit pe nepusă masă în postura unui simplu ronin, a unui paria (în ochii unora, nu puțini), a unui învins în orice caz (în ochii celor mai mulți). Bineînțeles că puteam replica imediat cu un cuvânt, cu vreo explicație sau măcar cu o tăietură piezișă pe obrazul ciupit de vărsat al coioților cu stele false pe epolet, de leu-paraleu aparent, în fond simple paiațe și ei, bieți servi (chiar dacă unii cu statut ceva mai aparte) în teatrul de păpuși al poporului. Ar fi fost prematur și, în orice caz, total neproductiv să mă agit atunci din moment ce, și așa, gongul bătuse în deschiderea altui spectacol al lumii, iar eu trebuia să-mi conserv forțele pentru vremuri ca acestea când, retras de bună voie, teafăr și împăcat, din vâltoarea unei bătălii și așa pierdute pentru armata generației mele, să-mi pot scrie în tihnă memoriile. Oricum, viața îmi oferise mai mult decât sperasem cândva, în anii complicatei și totuși fericitei mele copilării din Răsfrații Teleormanului, așa că de ce să forțez nota când aveam în urmă un trecut suficient de fast și bogat pentru a-l povesti? Ca atare, ca un mic preambul la cartea mea de amintiri, plecând de la premisa că nu știe anul ce aduce ceasul (de mâine) fiindcă, nu-i așa?, omul propune și Dumnezeu dispune, lăsând deoparte micile mizerii ale unei cariere de trei decenii bătute pe muchie sub arme, îmi fac bilanțul aici…

Am ajuns, prin urmare, exact ceea ce mi-am dorit de mic copil – nu chiar la prima strigare, e drept –, adică ofițer al armatei române, și asta la vârsta la care trebuia, în speță la 21 de ani împliniți… Aceasta a fost prima și cea mai importantă realizare a vieții mele. A venit apoi căsătoria, într-un moment în care, trezindu-mă – din sfânta naivitate țărănească – în plină junglă democrat-comunistă (în fond, o societate afectată de corupție și nepotisme ca de altminteri și cea de azi și dintotdeauna, cum e la noi, la români, dar nu numai!), pe considerentul tot mai cert că nu am cum să prind doi iepuri dintr-un singur foc, adică și carieră, și familie, m-am decis pentru varianta a doua, cariera rămânând în plan secund, cu rezerva că voi recupera, poate, cândva…. Sigur că între timp învățasem ce și cum și în materie de

făcut o carieră onorabilă, numai că aici era obligatorie adoptarea unor însușiri mai puțin academice pe care eu nu fusesem nici educat și, cu atât mai mult, instruit să le pot stăpâni fără să-mi fac mai pe urmă mustrări de conștiință. În orice caz, căsătoria ar fi, deci, a doua mare realizare a mea, indirect însă, adică numai privită prin prisma celor două fete dăruite de Dumnezeu imediat după aceea, Bianca-Maria și Raluca-Andreea, venite pe lume exact atunci când trebuia ca să le putem crește și educa, mama lor și cu mine, într-un timp când eram încă tineri, cu poftă de viață și, desigur, cu mare putere de muncă și de afirmare în plan social. Dacă am fost un tată bun sau mai puțin bun, asta nu am de unde știi, obiectiv vorbind, și este prematur să-mi fac un bilanț din această perspectivă, singurul lucru sigur acum fiind acela că fetele mele sunt mari, majore mai bine-zis și în plină forță creativă (îmi place să cred că și creatoare), și chiar dacă ne întâlnim mai rar și nu vorbim la telefon prea des, atunci când ne vedem, totuși, de regulă pe la câte o aniversare, o facem cu plăcere și cu zâmbetul pe buze, ceea ce contează enorm și îmi dă reconfortanta senzație că nu am trăit chiar degeaba; nu mai pun la socoteală autoamăgitoarea speculație că, înainte de a-mi face mie acest cadou, fetele mele adică, i-am făcut eu însumi un cadou țării noastre, încercând totodată să le cresc în cultul iubirii de neam și de patrie, cum am fost crescut eu însumi, la vremea mea, de către bunicul Mitică Fidel, restul urmând să vină de la sine dacă va fi cazul…

Și poate nu întâmplător, imediat după fetele mele, a venit cea de-a patra și ultima, dar cea mai de lungă durată realizare – eu o visez eternă! –, anume opera mea, atâta câtă este, mai puțin plastică și mai mult literară, în curs de conturare încă, dea Dumnezeu să o pot duce la bun sfârșit așa cum visez! Ca un fel de paradox, constatat acum, la ora bilanțului, este amănuntul că toate realizările mele anterioare care încep cu litera „c” – cariera, căsătoria și copiii – s-au pulverizat cumva în trecut, s-au estompat în scurgerea vremii, mai mult sau mai puțin, cariera rămânând de curând undeva la travers, căsătoria (de prima vorbesc) încheindu-se după fix 22 de ani, iar copiii luându-și zborul din cuib (e drept că relativ după mine) de cum au făcut aripi, aidoma păsărilor călătoare… Doar opera (cărțile mai concret, deci pe undeva tot cu litera „c” s-ar putea spune că poate fi numită generic și această a patra și ultimă realizare a mea) ce pare să mai pâlpâie-n sfeșnicul soartei. Și e cazul să spun că a trebuit să sacrific multe pentru acest capriciu, în orice caz ceva mai mult decât au fost dispuși să sacrifice alții în situația mea. Exagerez când afirm aceasta? Poate că, subiectiv vorbind, am dreptul să exagerez, de ce nu? Căci dacă este drept că nu sunt un „meșter” Manole, în mod clar nici un cârpaci oarecare nu cred că sunt, cum știu că mă mai caracterizează câte unii și alții la un pahar de bere pe la „Tic-tac”, când se întâmplă ca numele meu să le pice-n castron… Și oricum ar fi până la urmă, să publici totuși peste 25 de cărți pe parcursul a doar 18 ani (din 1998 începând, de când am debutat în volum, și până azi), în total peste 6 500 de pagini (proză, poezie, studiu istoric, teatru etc.), fără a mai pune la socoteală sutele de articole de presă, nu este deloc la îndemâna oricui; nici chiar a unui scriitor de meserie, cu atât mai mult a unui ofițer de căi ferate! Mai ales când ai și copii de crescut, cum ziceam, nu mai spun de atribuțiunile funcționale și de privațiunile vieții cazone, cei patru ani ai locotenenției fiind de departe cei mai grei, chit că, pe undeva, și mai frumoși… Înainte

Cu fetele mele, Bianca-Maria (*foto sus*) şi Raluca-Andreea pe finalul anului 2016, în Bucureşti, cu câteva zile înaintea trecerii în rezervă.

de orice însă, scrisul a fost rațiunea mea de a fi și singurul prieten care nu m-a trădat niciodată, cel puțin până azi... De prisos să insist pe faptul că nu o dată, nevoit să aleg între un ceas de distracție maximă într-o discotecă, bar etc. și o pagină scrisă la un roman, la o poveste, ceva…, în 99 la sută dintre cazuri am ales scrisul. Și nu regret. De unde și reversul medaliei, cum ar veni… În primul rând că mi-am făcut „prieteni” – și nu puțini! –, cei mai mulți de duzină însă, că cine să te invidieze dacă nu idioții, nuli ca valoare spirituală, dar cu atât mai mult și periculoși? I-am lăsat să spumege și să se înece în ura lor tembelă, de multe ori gratuită ori contaminați cu ea prin ricoșeu, și am continuat să scriu. Cu riscul de a fi acuzat de membrii familiei că îi neglijez. De muzele și cunoștințele de ocazie, de neamuri și prieteni nu mai vorbesc, nu o dată reproșându-mi-se că o fac pe interesantul mai mult decât ar fi cazul (culmea e că am „documente” scrise în acest sens!), fapt pentru care mi-am pierdut și bruma de simpatizanți pe care-i mai aveam, și mai ales respectul lor!... Am scris uneori fără rost, ca un nebun, fără gând la îmbogățire ori la vreo mărire de salariu, pentru funcție ori pentru vreo diplomă în plus, nu mai zic de mângâieri pe creștet ori avansare în șirul indian al lingăilor (o gloabă literară m-a acuzat că fac temenele generalilor; pe

Am văzut lumea, ca jurnalist militar, şi lumea m-a văzut pe mine. Aici, în septembrie 2008 la bordul fregatei *Donau* (Marina Militară Germană), undeva în Marea Baltică, încadrat de marinari nemţi, cu nostalgia celui care a visat să ajungă şi el navigator, dar a ratat la milimetru din motive imputabile... destinului. (*Foto:* C. Piştea)

mine, care n-am realizat decât cel mult trei-patru flash-interviuri cu asemenea specimene, și acelea la ordin mai degrabă, în 12 ani de carieră în presa departamentală!), căci, în fața colii albe și a călimării pline, mă simțeam bogat, puternic și mângâiat la orice oră de îngerul copilăriei mele. Am scris sâmbăta și duminica – Doamne, iartă-mă! –, în concediul de odihnă, în tren, în autocar, pe masă, în pat, pe genunchi ori pe plajă, între două misiuni, în vreme ce făceam naveta pe ruta Târgoviște–București (între 1998–2012, zi de zi), între două iubiri împlinite, dar mai ales ratate!, cu stiloul, la mașina de scris sau computerizat, pe geanta tip „diplomat” ori la un laptop ieftin și totuși bun (un *Asus* pe care trei mameluci mi l-au „arestat” la ordin, într-o bună zi, pe proces-verbal, să vadă ce „secrete” dețin acolo; cândva voi detalia cum se cuvine subiectul!); mă exaspera trecerea zadarnică a timpului și căutam să-i opresc zborul scriind, deși nu am fost inspirat de fiecare dată, nu în cea mai bună formă de multe ori, plus că nu prea am nici obiceiul de a renunța la rebuturi, nu mă îndur și n-are rost să explic acum și aici de ce, dar în mare sunt mulțumit de ceea ce mi-a ieșit. O singură pagină, un singur vers dacă va rămâne din opera mea peste decenii și mi se pare că sacrificiul a meritat!... Și chiar dacă e prematur să vorbim despre așa ceva, am dreptul să sper.

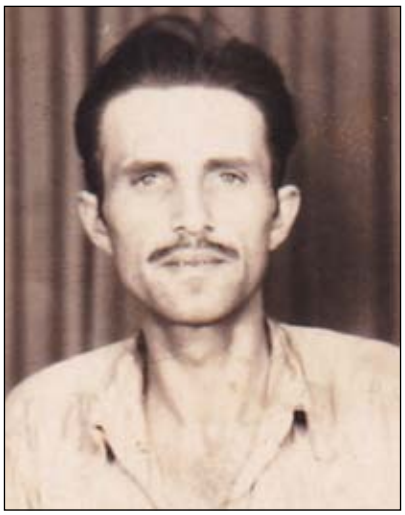
Iar acum, că mă apropii de finalul „spovedaniei”, este timpul să le mulțumesc tuturor celor care mi-au jalonat destinul până aici, din leagăn la baston – între noi fie vorba, acum ceva ani, căzându-mi în mână un baston, dintr-un impuls de moment l-am oprit, asta și fiindcă îmi amintea de bunicul meu, de tataia, fostul caporal de transmisiuni de pe frontul Stalingradului, despre care ziceam undeva că el mi-a inspirat între primii dragostea pentru țară și pentru istoria neamului. De aceea am ales cariera militară și nu e nimeni de vină că am trecut în rezervă prematur, fiindcă armata română nu mai are ce să-mi ofere în afară de pensie. Cu atât mai mult însă e cazul să-l onorez și eu aici, cum se cuvine, pe tataia Mitică Fidel. Ca și pe bunica mea, Maria Diaconu, fostă Ferecatu, cea mai frumoasă țărancă pe care am cunoscut-o vreodată, de origine sârbă pe linie maternă (pe bunica ei o chema Seica), fiindcă ea m-a crescut frumos și sănătos și mi-a sădit bunătatea pe care numai cei buni ei înșiși au fost capabili s-o vadă și s-o perceapă ca atare, pramatiile traducând-o în cu totul și cu totul altceva… Pe mama (Eufrusina) și pe tata (Nicolae) sunt bucuros să-i evoc aici, fiindcă mi-au dat viață și au făcut și ei ce au putut ca să ajung omul de azi; știu că nu le-a fost deloc ușor, mai ales mamei, astăzi, la ora când scriu, fiind pe ultima sută de metri pe lumea aceasta, după ani și ani de suferință grea (tata, săracul, având grijă să plece mult mai devreme, pe când eram în anul întâi în școala de ofițeri)… Dintre dascălii mei, în afară de Sică Bustuchină din Crâmpoia-Olt (unde am urmat clasa întâi ca elev-voluntar, fiindcă nu împlinisem șase ani, născut fiind pe final de noiembrie), care rămâne o figură aparte și pe care-l voi evoca în alt loc, merită amintită Lidia Ignat, profesoara de limba și literatura română din liceul militar de la Constanța, care mi-a publicat primele poezii, în primăvara lui 1983, în revista „Catarge la orizont”, dându-mi aripi într-o direcție nebănuită și pe care nici pe departe nu o anticipam atât de fascinantă cum se va dovedi. Dintre ofițerii care mi-au jalonat destinul prin armată, în afară de colonelul Iacob Bacali, de la Târgoviște – primul meu comandant ca ofițer și cel mai cinstit dintre toți, care nu mi-a oferit nimic special, dar nici nu mi-a pus piedici aiurea, ca alții, ci m-a respectat la nivelul meu de atunci, de simplu locotenent –, îmi face plăcere să-l amintesc (și) aici pe colonelul Ion Petrescu, fostul șef al Trustului de Presă al Armatei (voi detalia altundeva

Bunicul meu, caporalul de transmisiuni, eroul de la Stalingrad, iar în viaţa de toate zilele plugarul Dumitru Diaconu, „Fidel”, şi bunica Maria, din Dideştii Teleormanului, care m-au crescut de la vârsta de nouă luni şi până la 14 ani, când am intrat la liceul militar din Constanţa.

meritul său), ceilalți toți, aproape, nedepășindu-și condiția de simple piese decorative într-un puzzle în care ei înșiși erau pierduți precum asinii în turmă, perfect inconștienți că aveau sub comandă un cronicar care i-ar fi putut scoate din

Sora medicală, la Spitalul din Crâmpoia (Olt), Eufrusina Gîju, și zugravul Nicolae Gîju, părinţii mei, cele mai scumpe fiinţe de pe lume. Ei mi-au dăruit viaţa, cele patru surori care au venit după mine şi un nume pe care m-am străduit să-l onorez cum am putut mai bine.

anonimat dintr-o simplă trăsătură de condei, ca atare nu merită efortul să-i amintesc aici și poate nicăieri altundeva decât, cel mult, ca personaje negative în drama comună a unei generații. Dintre prieteni, niciodată prea mulți, doi au avut fără să vrea, sunt perfect conștient de acest lucru, un rol major, printr-un simplu gest, în devenirea mea ca pictor și jurnalist, dincolo de meritele mele evidente, *of course*: fostul pilot de vânătoare din al Doilea Război Mondial Ion Crăciun, din Târgoviște, și colonelul Viorel Domenico. În cartea amintirilor mele, ei vor ocupa, îmi place să cred, locul de onoare care li se cuvine. Deocamdată spun doar că dacă nu-i întâlneam pe ei, poate că n-aș fi ajuns niciodată jurnalistul de mai târziu, din zilele mele cele mai faste și mai pline de forță, la vârsta de 35–47 de ani adică… Și dacă n-aș fi ajuns jurnalist, n-aș fi avut cum altfel să descopăr eroii romanelor mele cele mai bune, de departe Ion Tobă-Hatmanu și Gheorghe Cojocea conducând în topul unei galerii extrem de interesantă prin ea însăși, și nu e cazul să mă laud mai departe din perspectiva aceasta. Mai spun doar că așa și numai așa am scos din anonimat alți câțiva veterani de război de pe Frontul de Est, de acum 70 de ani, care altminteri ar fi trecut Styxul fără să împărtășească nimănui nimic despre experiența lor de viață și de luptă. Nu e mult, dar când mă gândesc că alții ca mine au făcut umbră de-geaba pământului, umblând cu microfonul întins după nulități și cumularzi multînstelați pentru a le smulge o inepție, înseamnă enorm. Nu mai arăt că i-am făcut cunoscuți pe banii mei și nu ai statului român, cu atât mai mult ai armatei. Dar cu atât mai mult nu regret fiindcă am câștigat înzecit în alt plan, unul neevaluabil în euro, de altfel. Chestiunea aceasta a făcut să mă simt împlinit, profesional vorbind, și așa se face că, venindu-mi și mie vremea, am ieşit din armată la fel de tăcut cum intrasem pe poarta primei mele cazărmi, ca un soldat care, odată încheiată lupta, pleacă la ale sale, nemaiașteptând aplauzele de pe margine și nici salvele anunțătoare de final de „meci”. Asta poate și pentru faptul că fac parte dintr-o armată înfrântă, ceea ce nu se cheamă însă că și eu mă simt un înfrânt… Dar și așa, tot am iubit-o, cu atât mai mult cu cât am prins-o în plină glorie, cu armament românesc și câmpurile de instrucție pline cu recruți tineri, la comanda cărora simțeam că dărâm munții, nu ca azi, când, la ordin străin, au ajuns la modă „profesioniștii” prost plătiți, buni să stea de planton la poartă și nici acolo măcar… O armată cu astfel de „profesioniști” și, mai mult decât atât, una în care coloneii ca mine nu mai au ce comanda (în ultima lună de activitate ajunsesem să car lăzi prăfuite printr-un depozit!), este înfrântă înainte de a se trage primul glonț al bătăliei în curs de conturare tot mai certă la orizont. Fiindcă așa cum văd eu lucrurile, ne paște un război precum cel din Siria sau din fost Iugoslavia de acum un sfert de veac... În 1989 ne-au ratat la mustață, a doua oară nu se va mai repeta. Dar oricum va să fie, plec împăcat că eu unul mi-am făcut datoria. Este suprema satisfacție pentru puiul de țăran care am fost și, la urma urmei, rămân. De azi înainte, singurul lucru pe care mi-l doresc este să fiu sănătos. Este ceea ce vă doresc și dumneavoastră, tuturor celor ce ați parcurs acest text scris oarecum în grabă, sub imperiul emoției de moment... Cum ne aflăm în pragul sărbătorilor de iarnă, primiți vă rog și urarea strămoșească de *La mulți ani!* Și Dumnezeu cu voi, întru împlinirea viselor frumoase pe care le veți avea la trecerea dintre ani!

Duminică, 8 mai 2016, alături de Dana-Irina Stănculea, partenera de pe scena vieţii mele în ultimii 5 ani, aici pe scena Ateneului Sătesc din Prundeni (Vâlcea), în spectacolul „De tot hazul... să uităm necazul” jucat de trupa Teatrului Nostrum. *Soarele apune, soarele răsare...*

Colonel (r) Dan Gîju,
24 decembrie 2016

Poesis

Livia Zamfir

Ţara mea (din străbuni)

Ţara mea este rotundă,
Inima s-o pui să plângă
Şi nu e deloc pătrată,
E rotundă şi bogată,
Inima s-o pui să bată...
Frumuseţe să-ţi împartă.

Ţara mea e o-ntâmplare
Ruptă dintre Rai şi Soare
Încurcând în zări şi la hotare
Fiindcă ştie cât e România Mare!

Ţara mea are cascade
Şi-are munţi, ce bine-i şade!
Râuri are, lunci şi văi
Şi nişte grozavi flăcăi,
Şi-are fete minunate,
Şi livezi nemăsurate,
Ţara mea... are de toate!

Nu veniţi s-o jefuiţi!
N-o mai oferim cuminţi!
Ţara mea, credeţi voi oare,
Că păleşte ea sub soare?
Ţara mea are izvoare,
Unde cerbii-ţi ies în cale,
Ceru-l are înstelat,
Albastru şi nepătat,
Voroneţ curat, pictat!
Şi-o coloană infinită
În acest 'nalt cer înfiptă
Şi cu rădăcini adânci,
Printre ascuţite stânci,
Unde tu, străin, n-ajungi!

Şi-are codri de aramă
Ce foşnesc din toamnă-n toamnă
Şi ameţitor pafum
Prin toţi teii de pe drum,
Bucuros să fii, om bun!

Ţara mea e o deplină împăcare,
Pentru cei ce cred că nu e loc sub soare...
Ţara mea e strigăt de izbândă,
Vai de cei ce-au vrut-o muribundă!

17 iunie 2014

Ţara mea (de azi)

Ţara mea are tristeţi...
Rotunjite dimineţi...
Are vânt şi are ploi,
Dar şi soarele-n văpăi...

Are vulpi şi pescăruşi,
Pelicani si măgăruşi,
Nuferi şi bujori de munte,
Grâne grase, şi cornute...

Ţara mea are zăpezi...
Nu eşti pregătit... să vezi!
Şi-are muntele de aur,
Ţinta marelui balaur...

Vino doar s-o vizitezi
Şi-n povestea ei să crezi!
Nu-ncerca să o posezi!
(Nu e *fair play*, ce să vezi!)
Siluire-ar fi, nu crezi?
Ţara mea, deşi nu pare,
Are-aşa şi nişte oameni...
de onoare...
Care, într-un lung târziu,
Vor pune-o, totuşi, pe picioare!

Ţara mea are şi fraţi,
Care însă i-au fost luaţi!
Şi-o fereastră de lumină
Către zarea cea creştină,
Care ţie, în esenţă, ţi-e străină!

Ce nu are ţara mea,
Este lăcomia ta!

Ţara mea se-mbracă-n ie
Şi-n cântec de ciocârlie,
Fericita România să tot fie!

Ţara asta are mare, valuri, şi nisip,
şi soare,
Ţara mea este grădina Dumnezeului
Preaplină de lumină!
Ţara asta este Duhul ce nu moare!

5 mai 2016

Karola Kim

Când Edenul a plâns

Pentru A.

Octombrie, în acel an,
Șoapta.
Septembrie.
Și niciun răsărit de lună,
Pentru mine, Din toate 31!
În prag, la salonul alb.

Decembrie,
Când casa mea a stat,
Și soarele, și luna,
Priveam, încă din vis,
Cinci stele căzătoare.

Și-apoi, ceasul...
Care, dintr-o dată, a sunat.
Alarma.
Nu, nu! Era Mama.

„Culcă-te-napoi!"
„N-ai ce să faci!"
„Noi suntem, la spital."
„Tu culcă-te!"
„Ce să te faci?"
„Salonu-i, încă, alb."
Și zilele de cinci,
Parcă au fost luni
Sau ani. Sau nici
Măcar.
Niciun reper,
De-atunci!
Nici Soarele, nici Luna.
Nici zâmbet de copil.
Doar agonie,
Tratează-i pe toți,
Ca să te faci bine!

Și cam așa a fost...

Când Edenul a plâns,
Soarele a stat, cinci zile
și cinci nopți.
Apoi, luni...
Și-acum, câți ani?
Timpul nu există,
Pe lângă, duh.

Într-un alt Univers,
Unul ideal,
Toți suntem morți,
Din naștere.

Și nimeni nu ne plânge,
Nu are cine.
Pe-atunci,
În Eden, toată ființa va fi
râzând,
Cu
Tine.

Omul – Lup!...

Un trist
tablou –
un lup
feroce
simţind
adulmecarea –
şi uliţa
firavă
a vieţii
*
Turma
păştea senin
pe brazdă;
un fulger
şi viaţa
şi-a pierdut
dantela albă
din trena
de Lumină
*
Cu botul
însângerat
fiara
se ghiftuie
cu mielul
şi pe
Pământ
cade
o stea
şi ea
plângea
*
Viaţa
cânta
în codrul
verde
*
Sunt ani
bătrâni
furaţi
de-nţelepciune
Monştrii
şi şerpii
îşi clocotesc
în cupe de cristal
Veninul
Pe clipa
de Păcat
tăcerea
înfierează
fapta
*
Cine să plângă
Viaţa?
oarbă
bătrână
când nici
oglinda
nu o
plânge
*
Ci doar
un chicotit
de buhă
ce-şi cere
dreptul
şi stă
pe crucea
lui Isus
*
Tăcerea
şi un Cor Divin –
rămâne
doar pamflet
ce-am scris
*
Nu crezi
în Moarte
Om Divin
şi lup
pe Malul
plin de cruci?

Iulie 2010

A bătut Ceasul...

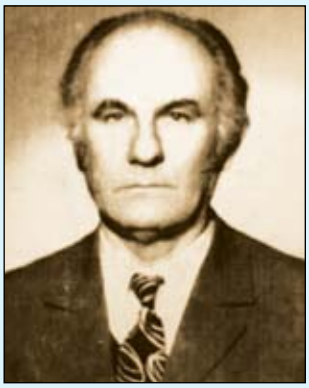
Inimi de bronz
plutesc
pe ape
învolburate –
nu pot fi
lacrimi
nimeni
nu crede
în ele
în moarte
Suverană?
Speranţa!
Viaţa
Şi Ea
fac sfat
în veşnicie.
*
În braţele
Omului –
iubirea
unui câine
ce cucereşte
Cerul
„Tempo”?
puternicul
sublimul
Nămolul
râde
în haosul
astral
Şi-o ură
cumplită
în plumbul
inimilor
grele
plutind
pe apa vieţii
pecetluind
Speranţa.
*
Un fir
de grâu
din soare
râde în ochii
câinelui
din Hăul
plânsului
De pe
Catapeteasmă
Cocoşul
cântă
frumuseţea
visului
Lumina Lumii
fruntea
Credinţei
*

Stella D. Perdix

Omule –
gând, suflet,
Speranţă
şi povară
inimii de
Plumb
înfrunţi Nămolul
din tine
cu Panteismul
Firii?
nimic nu e
fără plecare...
*
Şterge
lacrima
iubirii
din ochii
câinelui –
el singur
te însoţeşte
dincolo
A bătut
Ceasul vieţii...

August 2011

Zaharia Potârniche

Vino, Stella!

De acolo,
de unde
mă aștepți,
îți mângâi chipul
de pe carte –
ca din Neant
să te aduc
din moarte,
în inima
ce plânge
după tine
și strigă:
Stella!
Iubito!
Stella,
vino lângă mine,
vino-mi la piept –
imensul Dor
dintre ruine
să-l mângâi tu,
cu degetele-ți fine.
Atât
mi-a mai rămas
fără de tine.

20 octombrie 2016
La patruzeci de zile
de la trecerea în eternitate
a poetei Stella
Dobrogeanu-Perdix.

Poetul **Constantin Stroe:**

Poezia e dragostea mea

un interviu de **Puşa Popa**

Gorjean la origine, poet militar şi publicist, Constantin Stroe a debutat în presa literară relativ târziu, pe când avea 27 de ani, în primăvara lui 1978, iar în volum şi mai târziu, aproape la anii de pensie, în 2004, cu placheta de versuri *Ninge cu îngeri.* Vor urma relativ repede alte câteva volume: *La început a fost iubirea* (versuri, 2008), *Casa bunicii / Grandma's Huse* (haiku, ediţie bilingvă, 2008), *Rostogolire de timp* (2011, poezii), *Oglindă de cer* (versuri, 2015), totodată numele său regăsindu-se în peste 20 de antologii de diferite genuri, de la poezia patriotică din *Sub flamuri de Tricolor* (1987, Editura Militară), *Imn ostăşesc* (1988), *Înalt onor sub flamuri de eroi* (1989) şi până la *Flori de tei / Lime-tree flowers* (2006, haiku), *Greieri şi crizanteme* (2007, haiku), antologia româno-americană de haibun *Călătorii prin anotimpuri / Travelers through Seasons* (2016) etc. Este un colaborator constant (şi) al „ProARME"-lor, fapt pentru care, în loc de orice altă recompensă şi întru mai buna sa cunoaştere de către cititorii noştri, i-am rezervat aceste două pagini.

– Domnule Constantin Stroe, aţi semnat mai deunăzi cea de a şasea carte, implicit a doua de haiku, bilingvă, româno-engleză adică, aşa cum se obişnuieşte de fapt, dar asta acum, când vă apropiaţi cu paşi repezi de... 70 de ani! Mai reţineţi împrejurările în care aţi debutat în volum?

– Cum să nu !... Am debutat cu un volum de poezie în 2004, deci relativ târziu. Cartea se numeşte *Ninge cu îngeri*. În presa literară însă am debutat încă din 1978, cu poemul patriotic intitulat *Ţării mele*, era ceva în spiritul vremii, ca să zic aşa, după care am ajuns să fiu inclus şi într-o antologie de poezie numită *Sub flamuri de Tricolor*, apărută în anul 1987.

– Deci sunteţi un patriot!...

– Adevărul este că pe timpurile acelea era foarte greu să scoţi o carte, trebuia să ai o poziţie socială mai deosebită, nu ca mine, un amărât de subofiţer, vă daţi seama!...

– Eraţi relativ tânăr, nu aveaţi decât 28 de ani...

– Aşa este. Dar cu poezia am cochetat încă de când eram elev în şcoala generală, la început mai timid, versuri dedicate fetelor şi evenimentelor religioase: Paştele, Crăciunul, Anul Nou, mai apoi de 1 Mai, 23 August etc. Totuşi, mi-aduc aminte că prima poezie, dedicată pionierilor, am publicat-o când am primit cravata roşie, în revista numită chiar „Cravata roşie", asta cam prin 1964–1965. Îmi pare rău că nu s-a mai păstrat acea revistă!

– Cum aţi descoperit Capitala? Vă întreb întrucât, gorjean fiind, de undeva dintr-un sătuc, am înţeles că aţi evadat de acolo cam pe la 13 ani...

– Când am venit în Bucureşti, la 13 ani, nu simţeam adierea vântului, nu auzeam şopotul râului Amaradia, nu auzeam primăvara cântul cucului în stejarul din coastă, aşa cum se întâmpla în satul meu. Cu greu m-am obişnuit cu zbuciumul vieţii de aici. Totuşi, am fost privilegiat de soartă, că aveam să ascult o emisiune la radio, un teatru, o muzică, o ştire, aveam acces mai uşor la cărţile clasicilor noştri, altfel erau dotate şi organizate bibliotecile aici. Aşa am început să simt gustul cititului şi asta şi datorită dascălilor care m-au învăţat. Aşa că am început să desluşesc şi taina scrisului, care m-a fascinate de mic, de când am simţit acel sentiment al iubirii adevărate. Fiind un copil de la ţară, Capitala am descoperit-o cu bucurie, ca pe un tărâm nou, interesant şi benefic, deşi recunosc că mi-a fost greu, am avut sufletul împărţit în două, acolo unde îi lăsasem pe tata bolnav şi pe bunicii mei care m-au îngrijit până atunci, dar şi prietenii din copilărie, meleagurile superbe, pe care nu le găseşti oriunde, şi a doua parte, aici la Bucureşti, unde mi-am regăsit fratele şi sora şi pe mama, dar şi o lume „nebună, nebună" nouă.

– Cum a decurs copilăria la Bucureşti şi cum de aţi îmbrăţişat cariera militară?

– Este o poveste lungă şi, în acelaşi timp, tragică. Dar am să încerc pe scurt să povestesc. Mama era la a doua căsătorie, iar soţul, actualul tată vitreg, la insistenţele tatălui meu, a acceptat să mă primească şi pe mine ca să-mi fac buletin de Bucureşti, deoarece eu nu eram născut la Bucureşti şi, în urma despărţirii, la vreo trei anişori, eu am rămas la tata. Atunci când am venit eu la Bucureşti, 1963, era o problemă cu stabilirea în Capitală. Se intra foarte greu, numai cu aprobări speciale şi în anumite condiţii. Totul era verificat şi coordonat de Partidul Comunist. După terminarea şcolii generale de opt clase, mă pregătisem să dau la Liceul „Mihail Sadoveanu", cu un coleg al meu cu care-mi făceam temele aproape mereu şi ne completam unul pe altul, eu fiind mai bun la limba română şi la unele materii unde se tocea, iar el la matematică şi fizică. Mama, care se descurca foarte greu cu tatăl vitreg să ne întreţină pe noi, cei trei copii, mi-a interzis să merg să susţin examenul. Dar eu, pe furiş, am mers şi am susţinut primul examen la limba română, la care luasem notă foarte mare. De unde până unde, a aflat şi am primit o chelfăneală încât m-am dus şi am dormit la prietenul meu cu care învăţam. Am apelat la conducerea liceului şi a altor organe, dar a fost în zadar. Ea susţinea că n-are cu ce să ne întreţină şi, deci, că să merg să muncesc. Şi în această situaţie am abandonat, adică am renunţat să mai susţin examenul de admitere, mergând şi angajându-mă undeva,

pe un şantier. Apoi m-am angajat la Fabrica de încălţăminte „Dâmboviţa”, unde m-am calificat la locul de muncă, în meseria de „cismărie mecanică”. Aici m-am împrietenit cu viitoarea mea soţie, care se numea Ileana Legian. Tot aici au venit nişte reprezentanţi ai armatei pentru a recruta tineri pentru şcolile militare, unde m-am înscris şi eu, urmând să merg la examenul de admitere la Sibiu. Mai ales că, dacă făceam şcoala militară, nu mai făceam armata. Am susţinut examenul de admitere la Şcoala Militară de Maiştri Militari și Subofiţeri „Gheorghe Lazăr” din Sibiu, pe care am absolvit-o. După repartizare la U.M. 01305 Bucureşti, o unitate de protocol a armatei române, m-am înscris, am urmat şi apoi absolvit și Liceul de Istorie-Filologie „Ion Creangă” din Bucureşti, cu diplomă de bacalaureat. De prin anii '80, participam la şedinţele Cenaclului Cadrelor Militare, condus pe atunci de renumitul profesor universitar Al. Piru. În cadrul cenaclului mi-am perfecţionat stilul de lucru în ceea a ce priveşte creaţia literară, înţelegând mai profund arta poetică. A fost o experienţă unică, având alături atunci, dar și mai apoi, unii până azi, scriitori de certă valoare, alții și jurnaliști la „Viața militară”, care mai târziu m-au îndrumat şi promovat în presa militară, precum Constantin Avram, Florian Grecea, Ion Jianu, Nicolae Boghian, Vasile Preda, George Florin Cozma, Viorel Domenico, Eugen Pelin, Liviu Vişan, Firiţă Carp, mai târziu Radu Voinescu, Vasile Moldovan, Dan Gîju, Florin Şperlea, Constantin Piştea…

– Am citit undeva, dacă nu cumva mi s-a spus, deşi nu reţin împrejurările, că sunteţi un „colecţionar” de premii literare! Ce puteţi să-mi spuneţi despre acest aspect? Adică, vreau să spun, credeţi că un astfel de premiu este o confirmare a valorii dumneavoastră ca om de litere?

– Nu aş vrea să pară o laudă, mai ales că, toată viaţa, mi-a plăcut să fiu un om decent, la locul meu, să-mi văd lungul nasului, cum se spune, dar am fost ambiţios, luptător şi dornic de afirmare, așa că premiile au fost pentru mine și un imbold că mă aflu pe drumul cel bun...

– Vreți să menționați câteva?

– Scriu şi public de peste două decenii poezie, dar și caricatură şi literatură umoristică, articole de informare, proză scurtă, în presa militară şi civilă, precum şi în mai multe antologii de poezie clasică, iar din 2004, poeme haiku, tanka, senryu şi haibun, poeme într-un vers, la ziare și reviste precum „Steaua, „La datorie”, „Servim patria”, „Observatorul militar”, „Viaţa militară”, „Panoramic militar”, „Almanahul ostăşesc”, „Rezerva oştirii române”, „Frontiera, „Magazinul Infractoarea”, „Academia Infractorul”, „Loto Prono”, „Amurg sentimental”, „Revista română de versuri şi proză”, „La Tazlău”, „7 Plus”, „Albatros”, „Haiku”, „Dor de dor”, „Agora literară”, „ProARME”, „Reviste de integrame”, „Detectiv literar”, „Ion” etc. Ca atare, și pe filiera acestor publicații, dar nu numai, am câștigat o serie de premii literare naţionale şi internaţionale cu care efectiv mă mândresc, între care o mențiune la Concursul internaţional de haiku din Croaţia „Calendar Ludbreg” (2008), mențiune la Concursul Internaţional de Haiku „Vladimir Davide” (Osaka, Japonia) şi Croaţia (2012), plus multe altele, eu participând anual la tot felul de concursuri internaționale și naționale, de regulă în domeniul haiku-ului (aici am și un premiu I, la Concursul lunar „România Kukai”, în iulie 2010), dar și umoristic, literare și de caricatură, precum Festivalul „Podul minciunilor” de la Sibiu, „Litoral 2000” Constanța și tot așa…

– Aveți, așadar, o activitate creatoare diversificată şi dinamică. Reuşiţi să faceţi faţă pe toate fronturile? Cum oare?

– Poate că din entuziasm!... Particip şi sunt membru al mai multor entităţi literare gen Societatea Scriitorilor Militari, Societatea Română de Haiku (în perioada 2009 – 2014 am fost secretarul acesteia), Uniunea Ziariştilor Profesionişti din România (din 1998), Societatea de Haiku din Constanţa, Liga Scriitorilor din România, nu în ultimul rând Societatea Scriitorilor Români. Dar îmi place să citesc foarte mult şi asta mă determină să fiu mai prolific. Scriu aproape toate genurile literare, dar nu am scris niciun roman.

– De ce?

– Sincer să fiu, mi se pare mai greu… Am scris şi scriu proză scurtă, dar tot poezia este „dragostea mea”! Poemele mele, cărţile mele mă reprezintă, fac parte din viaţa mea, redau imagini reale, modelate literar şi am convingerea că plac unui număr cât de mare de cititori. Asta mi-am şi dorit!

– Aţi avut vreun model din viaţa literară, care v-a marcat cariera poetică? Şi dacă da, aţi ţinut seama de glasul lor?

– Trăirea mea poetică a fost marcată, încă din copilărie, de Mihai Eminescu. Citind „Lucefărul”, nu mă mai săturam, îmi pierdeam mult timp așa, chiar în detrimentul jocului cu copiii de vârsta mea. Mai apoi am început să citesc tot ce însemna poezie. Chiar și din cele mai puțin reușite. Eu consider că, indiferent de valoarea unui poet, orice poezie are ceva de spus. Este o manifestare diferită a fiecărui poet, o disecţie în trupul muzei atât de frumoasă, numită poezia. Deci, în afară de poeţii clasici, am avut multe modele contemporane. Îi (re)amintesc cu plăcere pe Constantin Avram, Vasile Preda, Nicolae Boghean, Viorel Domenico, George Florin Cozma, Liviu Vişan, Radu Voinescu, Vasile Moldovan, Dan Gîju, care m-au îndrumat, m-au sfătuit şi le-am citit opera, fiindu-mi valoroase repere. Unii dintre ei mi-au scris şi câte o prefaţă la cărţile mele, alții o cronică... Le mulţumesc şi pe această cale, cum am făcut-o la lansări şi de câte ori am avut ocazia.

– Un mesaj pentru cititorii revistei noastre?

– Tuturor cititorilor le doresc să descopere în cărţile mele, din lecturi, dacă nu măcar din paginile „ProARME”-lor, partea frumoasă a sufletului meu şi m-aș bucura să se regăsească fiecare în secvenţa vieţii marcată de mine. Celor ce au talent şi se îndeletnicesc cu scrisul, le mai transmit îndemnul să îndrăznească să aştearnă pe hârtie impresii, întâmplări, fapte petrecute de înaintaşii lor, de ei şi de cunoscuţii lor, care pot fi mărturii pentru urmaşii urmaşilor lor, dornici să afle câte ceva despre strămoşii şi neamul din care se trag, precum şi despre vremurile prin care au trecut şi peste care tăvălugul marilor evenimente se rostogoleşte. Pentru că fiecare are un rol important în literatura română, mai mult sau mai puţin. Le doresc, din suflet, sănătate şi mult succes!

Redescoperind „corola de lumini”

de **Liviu Zanfirescu**

Motto:
În lume sunt multe minuni,
ca omul nu este niciuna.
Sofocle, *Antigona*

Cine și ce ar mai putea „cronicări” după aprecierile filigranate aparținând redutabilului binom: Gheorghe Văduva – Ananie Gagniuc? Și totuși, mă încumet, îndrăznesc. ***Calea spre sapiență***, versuri, Editura Favorit, București, 2016, volum de debut al lui **Eugen Laurian**, se dorește a fi o sinteză a înțelepciunii dobândită de-a lungul unei vieți dure (deh, măcar prin pregătire, lup de mare!) în confruntare cu năbădăioasele și surprinzătoarele răzvrătiri ale Mării Negre, cât și ale Oceanului... sufletesc. Parabolă-curcubeu peste „Împărăția vieții”, cartea păstrează în interiorul ei, ca într-o mină, geologia sufletului său în care strălucesc, deopotrivă, cristale și metale rare cu intarsii aurifere precum: Dialoguri cu Divinitatea, Politichie dâmbovițeană, Tăcerea copacilor, Țara de lângă mine și Viața cea de toate zilele. Fărăr a intra în prea multe detalii, voi menționa totuși:

a) Posibilul crez poetic al autorului îl simți în integralitatea volumului, cu precădere în poemul zămislit Adrianpăunescian: „De-aș putea..., *De-aș putea..., De-ai putea și de-ai vrea, / să citești și să crești... să devii tot așa / cum au fost cei mai buni dintre-ai tăi precursori, / ai putea stăpâni ale lumii comori,...”* (De-aș putea...), precum și în: *„Nu te mândri cu ce-ai făcut, ce meserie ai avut! / Întreabă-te: Am corespuns, pe postul meu, îndeasuns? /... De vrei să fi un ignorant, nu te-ntreba în mod constant! / Dar dacă vrei mai bun să fii: Întreabă-te!... Nu te mândri!...”* (Întreabă-te...) care parcă amintește de creația lui Ruyard Kipling;

b) Existența unor esențe și principii fundamentale (învățăminte) din filozofia vieții în chiar poemul de început: Începe cu puțin, Gândește pozitiv, Iertarea, Atitudinea, Înțelegerea, Învinge-te, Armonia și Recunoștința (*Calea spre sapiență* – Pașii înțelepciunii);

c) Pledoaria pentru renașterea prin „înflorítură” a poeziei tradiționale: *„Doar în primii ani din viață simte Omul că trăiește / și în primii ani din viață el o duce omenește / (...) Douăzeci de ani, pe urmă, nu e viață ce trăiește... / ca un câine-n jurul casei, mai mult latră... și păzește / Iar în ultima bucată, mai servil decât lacheii / se tramsformă-n maimuță să-și distreze nepoții!”* (Echilibru compromis);

d) Un final optimist la întâlnirea și în dialog cu moartea (Eliberare);

e) Prin conștientizarea locului său în natură și societate, autorul își pune obsesiv întrebări fundamentale despre „clipa de viață”: *„... Unde mi-au fost ochii, oare, / când, văzând atâta viață-ntr-ale zilei începuturi,/ n-am zărit surâsul ierbii către-a soarelui lumină...”* (Pierdut printre cuvinte);

f) Utilizarea expresiei poetice oximoronice (de armonizare a contrastelor) în dialog cu Demiurgul: *„În nemărginirea îndurării Tale, cer îngăduință celui nevăzut: / Dă crezare, Doamne, necredinței mele de a crede-n toate ce nu-s de crezut...”* (Rugă) declanșează (inițiază) un adevărat proces de conștiință privind realitățile timpului pe care-l trăim;

g) Subtila ironie, cu accente grave, cu care este impregnată pelicula unui posibil film ce se derulează pe o partitură neaoș românească *„dacă n-ar fi de râs ar fi de plâns”* (De unde, dom’le, bălegar?);

h) Autorul constată „cu tristețe și amar” evoluția binomului om – vită (Deznădejde);

i) Bun cunoscător al vieții politice românești, Eugen Laurian reînvie un Brânzovenescu sau Farfuridi dovedind, fără putere de tăgadă, cât de viu, de actual este Caragiale (Haimanaua politică), cu mențiunea că ironia fină pune în evidență sarcasmul autorului ce, prin realități, ajunge la tragism: *„Motto: Nimic nu te va costa mai mult decât ceea ce primești pe gratis.”* (La mila Europei);

ii) În sufletul autorului se simte o imensă revoltă placată cu o infinită înțelegere și durere pentru suferințele românilor pe care, evident, nu le poate păstra permanent în imersiune, permițându-le ieșirea la suprafață. (La umbra nucului, Blondele și badea Mircea, La mila Europei);

j) Ultimul capitol, „Viața cea de toate zilele”, este preponderent dedicată umorului și atitudinelor cotidiene din analiza cărora autorul reliefează învățăminte cu putere de morală ce tind a căuta spre înțelepciunea populară, exprimată adeseori prin bancurile ce mențin în plutire moralul societății atunci când aceasta funcționează la cota de avarie.

Rezumând, voi reitera faptul că acest volum de debut, *Calea spre sapiență*, reprezintă o adevărată bijuterie lirico-patriotică, cu o teribilă încărcătură emoțional-educațională.

Alternând între seriozitate și (auto) ironie, dovedind o anume bonomie și un evident altruism, Eugen Laurian reactivează sectoare de cerc din „corola de lumini” a lui Lucian Blaga, astfel încât *Calea spre sapiență* să marcheze încununarea travaliului făcut de autor, a experienței dobândite, a speranței și credinței „în” și „de mai bine”. Și apelând la „zicerile” celor doi corifei menționați la începutul cronicii, voi încheia spunând că în „armonia cuvintelor alese” Eugen Laurian „mi se pare a fi nebun de bun!”

Verificați-ne!... Îndrăzniți!

Bucureşti, 23 aprilie 2016

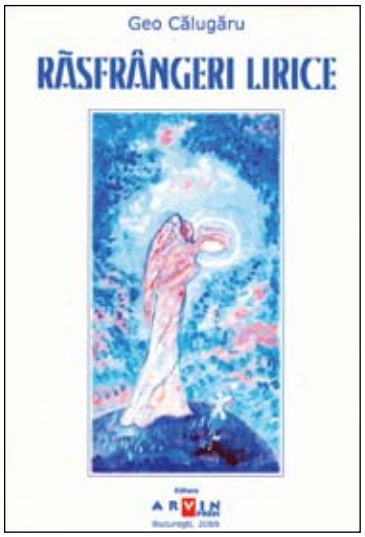
Detaliu din timpul lansării volumului *Calea spre sapiență*, de Eugen Laurian, la Salonul de carte Polemos, din octombrie 2016, cu autorul în dreapta imaginii. *Foto:* DanG

„Portretele” inimii

Victoria Milescu

Puţini oameni au disponibilitatea de a-şi sluji semenii, prin uneltele de care dispun, dăruindu-şi din timpul şi energia lor celorlalţi; fie pentru a-i încuraja, acolo unde este cazul, fie pentru a le oferi un *feedback*, de care nu puţini ţin cont în eforturile lor de a se perfecţiona. Un astfel de om este şi profesorul **Geo Călugăru**, autor de cărţi de poezie, de proză, literatură pentru copii etc., care, poate, lăsându-şi mai la urmă propria creaţie, îşi dedică o mare parte din timp scriind despre cărţile celorlalţi, moderând întâlniri, conducând Cenaclul „Octavian Goga” de la Clubul J.L. „Calderon” din Sectorul 2, beneficiind de experienţa Cenaclului „Ioan Tecşa”, pe al cărui mentor nu l-a uitat dedicându-i cartea *Remember Ioan Tecşa* (2001). Prezent la diverse manifestări culturale, nu se poate abţine să nu le agrementeze cu catrene şi epigrame, al căror umor dulce-amar e gustat de cei cărora le sunt adresate. O face din firescul firii sale joviale şi dinamice, din admiraţie faţă de ceilalţi creatori, din prietenie, ceea ce i-a atras prietenia şi simpatia multora, deşi o carte a sa de poezii se numeşte *Clipa singurătăţii* (1998). Intervenţiile sale sunt *pete de culoare* şi stau sub semnul unei solidarităţi cu cei care aduc un strop de lumină, de bucurie, de elevaţie într-o lume din ce în ce mai încrâncenată, mai înnegurată. E ataşat de scriitori, pictori, actori, muzicieni, pe care a încercat să-i imortalizeze în poezii cu acrostih, în catrene, epigrame, madrigaluri etc. Definitorie în acest sens este cartea sa, *Răsfrângeri lirice*, cuprinzând „portrete lirice” realizate de un condeier cu aplomb şi simţ de observaţie. Nu există o cronologie a textelor, ori o ierarhizare valorică, ele fiind scrise *ad libitum*, ocazionate de diversele evenimente la care autorul s-a întâmplat să se întâlnească cu persoane/personalităţi din generaţii diferite, de profesii diferite etc. Geo Călugăru îi are în atenţie atât pe clasici (Eminescu, Ion Creangă, Arghezi ş.a.), cât şi pe contemporanii săi (Ana Blandiana, Nicolae Dragoş, Dinu Grigorescu, Paula Romanescu, George Zarafu, Nicolae Rotaru ş.a.). Unii mai cunoscuţi: George Şovu, Emil Lungeanu, Maia Morgenstern, Monica Ghiuţă etc., alţii mai puţin cunoscuţi: George Peagu, Michaela Orescu, Florica Ceapoiu, Marie-Jeanne Vasiloiu etc. În „galeria” lui Geo stau în bună vecinătate cei ce sunt încă în viaţă cu cei plecaţi în eternitate. Despre aceştia din urmă, scrie cu pana muiată în lacrimă: pictorul Ion Murariu, ziaristul Pamfil Şeicaru, poetul Dumitru Dumitrică, fotograful Vasile Blendea, dramaturgul Paul Everac etc. Autorul nu s-a uitat nici pe sine: „Refac lumea prin

cuvânt/ Inspirat de Duhul Sfânt/ Şi truda mi se-ntinde până –/Târziu, când redevin ţărână“. Cu emoţie, am descoperit „Portretul liric” dedicat regretatului scriitor Constantin Carbarău, fondatorul şi directorul revistei „Sud”: „Mărturisesc, îmi place să-l aud,/ Cu patimă vorbindu-mi despre *Sud*,/ Acea revistă dragă, pentru care,/ Şi-ar dărui şi ultima suflare”. Câtă intuiţie, atâta dreptate! Nu lipseşte nici elogiul către cel care a făcut posibilă, financiar, apariţia acestei cărţi, poetul gorjean Gheorghe Mecu: „De câte ori tentorci acasă/ Acolo-n neuitatul Poenari –/ Pâinea şi vinul sunt pe masă –/ Şi-ntinerit, deodată-ţi pari.”

Geo Călugăru îşi compune textele cu uşurinţă, cel puţin aşa pare când le declamă spontan, având o poantă inspirată, bazată pe surpriza iscată din jocul fonetic, gramatical sau lexical. Umorul său, câteodată chiar umor involuntar, savuros prin candoare, se nuanţează uneori spre un mesaj didactic-sapienţial. Empatizând cu cei portretizaţi, autorul le prinde în vârful peniţei nu numai numele, ci şi un „ce” caracteristic într-un moment unic al vieţii lor. Alături de celebrităţi, vom găsi şi oameni mai puţin cunoscuţi care, poate nu figurează decât în acest „album” sentimental, sau poate doar de aici vor fi cândva recuperaţi. Chiar dacă unele versuri şchioapătă, cu rime şi ritmuri imperfecte, cartea are un anume farmec prin duioşie, sentimentalism, prin ataşamentul faţă de valorile vechi dar nepieritoare ca prietenia, preţuirea, deşi cei care scriu azi la modul şocant, înclinaţi mai mult spre discreditarea agresivă, o pot găsi desuetă. Dar cum stilul este omul, Geo Călugăru, harnic şi receptiv, va avea mereu în prim-planul scrierilor sale partea de omenesc a fiinţei noastre, cu ale ei pasiuni, slăbiciuni, iluzii şi vise.

Poesis

de **Luca Cipolla**

Luna nuova

Manto che rivesti la pianura,
ricamo d’infinite notti a sognare,
una laguna, spirto di ninfe,
quale arcano mistero disseti..
Non hai parole, solo versi,
strumento di vita,
grano di sabbia fine
che urla al vento la sua presenza.
Sposa dell’incanto, candida,
ora al cielo
ti lasci nuda,
sola a pensare.
La tua purezza
monda il mio sentire
e m’eclisso,
un’alba senz’accenti
che cerca il suo cammino.

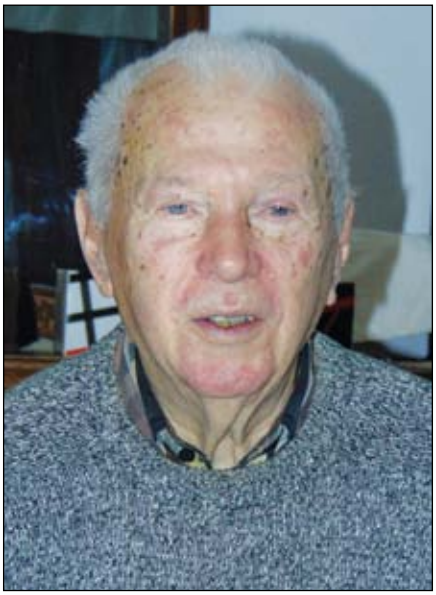
Lună nouă

Mantie ce îmbraci câmpia,
broderie a infinitelor nopți unde am visat,
o lagună, duhul nimfelor,
la ce mister tainic îi potoleşti setea..
N-ai cuvinte, numai versuri,
instrument de viață,
fir mărunt de nisip
care urlă către vânt prezența lui.
Mireasă a încântării, candidă,
acum pe cer
te laşi goală,
singură cu gândurile tale.
Puritatea ta
curăță simțurile mele
şi mă eclipsez,
un răsărit fără accente
care caută drumul lui.

Profesorul din copilărie

de **Dan Gîju**

Pe chipul și în privirea lui, deși la prima vedere se prezenta destul de sobru și reținut, distant și greu abordabil altfel decât în cadrul activităților școlare, ca de altminteri toți dascălii vremii mele – nu ca azi, când mare parte dintre ei și în special domnișoarele dăscălițe au ajuns să se tragă de șireturi (ca să nu mai zic de altceva) cu elevii! – profesorul **Vasile „Sică" Bustuchină** (***foto medalion***) era și a rămas, în ciuda avalanșei de ani prăvăliți peste noi, un om de o noblețe sufletească înnăscută. Întâmplarea a făcut ca, fără să realizeze vreodată, întrucât nu am avut șansa să-i fiu măcar un ceas elev la clasă, cum ar veni direct, să-mi predea o primă și unică lecție dintr-o materie la examenul căreia puțini dintre noi reușesc: bunătatea omenească. Sau să fi fost vorba despre cu totul și cu totul altceva, ce mintea mea de copil de atunci n-a putut să pătrundă nicicum? În orice caz, era către toamna anului de grație 1970, Legea învățământului se schimbase de relativ puțină vreme, în sensul că, de acum, vârsta de înscriere a unui copil în clasa I a școlii generale scăzuse de la șapte la șase ani și, întrucât numai bine că eu urma să împlinesc șase ani cam atunci, tata, precum îi era felul, a și început să se laude prin sat, pe la neamuri și pe la toată lumea în stare să-l asculte, dar în primul rând la prietenii lui de pahar de la MAT, bineînțeles că și față de mine, ca să mă pregătească psihologic cum ar veni, că gata, de acum are băiat mare, atât de mare încât „din toamnă îl și dau la școală". Mie, atâta mi-a trebuit, să aud că merg la școală, în vreme ce prietenul meu cel mai bun de joacă, în speță Petrișor Cimpoieru, din Răsfiratii Teleormanului (azi Satul Nou din comuna Didești), născut în vara lui 1965, rămâne tot la grădiniță!… Și dă-i și laudă-te și tu (adică eu) la Petrișor și la alții. Și pe logica asta, nici una, nici două, întrucât urma să fiu înscris la școala din comuna natală, la Didești – fiindcă se întâmplase să cresc aici, sub oblăduirea bunicilor din partea mamei, nu de alta, dar mama era ocupată cu serviciul iar tata cu alte probleme nu mai puțin importante care-i permiteau să stea zece ore din douăzeci și patru la MAT, dar nici zece minute cu noi acasă –, tataia m-a luat cu el la școală să vadă ce și cum, de ce nu trecuseră cei de la comisia de înscriere să mă ia și pe mine în evidență încă din anul acela… Ca să i se explice cât se poate de simplu și de clar că „nepotul matale, nea Mitică, fiind născut la sfârșitul lunii noiembrie 1964, încă nu are șase ani împliniți acum, la 15 septembrie 1970, și, conform legii, nu poate urma școala decât începând de la anul!... A, dacă ar fi trecut o zi–două, chiar o săptămână peste baremul acesta, ar mai fi fost ceva, dar el depășește cu o lună și jumătate…" Pe scurt, nu m-au înscris la Didești, iar eu pune-te pe miorlăit, chipurile de dragul școlii, în realitate însă de ciudă că o să mă ia ceilalți mucoși peste picior că mă lăudasem degeaba, ca fraierul, că schimb ghiozdănelul cu sandviciuri pe ghiozdanul cu cărți, ca băieții mari, deh! În acest context, ca să scape de tărăboiul pe care-l făceam (numai când era de față ea singură, nu și tataia!), bunica Maria Fidel m-a luat de o aripă și, cum tocmai își propusese să-și viziteze fiica la Crâmpoia, undeva cam la douăzeci de kilometri de Didești, în estul județului Olt, când pe jos, când cu autobuzul, în vreo patru ceasuri, tata s-a trezit cu mine acolo, plocon, să mă înscrie el la școală, că doară el nu avusese de lucru și-i spusese copilului, adică mie, „că îl dă la școală, auzi, când el nici n-are șase ani împliniți, ca să nu mai spunem că vârsta normală ar fi de șapte ani, ca până acu'!". Parcă-l văd și astăzi pe tata, săracul (a plecat pe lumea cealaltă peste fix 14 ani din momentul acela!), purta pe cap o bască tip vânători de munte, numai că neagră și destul de soioasă, un costum destul de uzat și acesta, cu pantalonul tip burlan – vestonul stătea însă bine pe el, că încă nu începuse să se cocoșeze, ca mai târziu –, iar lăboaiele lui mari, atât de mari că niciodată nu găsea încălțăminte pe potrivă decât la comandă, odihneau într-o pereche de sandale cum am văzut că purta Marin Preda într-o fotografie tot cam în perioada aceea, destul de obosite și acelea, sandalele adică, și în rest cu nelipsita-i „mărășească" în colțul buzelor (numai la sărbători își permitea Carpați fără filtru) și mâinile cât cazmaua înfipte în buzunare până la plăsele, deși era vară încă, mi se pare că final de august… „Bine bă, a zis, du-te și te spală pe ochi și hai cu mine, că o să vorbesc eu cu cineva, știu eu cu cine... Da' trebe să fii și tu de față, ca să vadă că ești băiat mare!" Adevărul e că arătam cam cu o jumătate de cap și chiar mai mult peste băieții de vârsta mea, și nimeni nu se îndoia că, atunci când voi ajunge la deplina maturitate, nu voi avea tot doi metri înălțime, ca tata… (Până la urmă, voi fi exact media dintre el și mama, care nu avea decât un metru și jumătate; când apăreau amândoi pe stradă unul lângă altul, că se mai întâmpla și minunea aceasta, parcă erau girafa cu iepurașul!) Așa se face că, nu peste multă vreme – era mai către seară –, soarele chiar apusese deja, am apucat-o către Școala nouă din Crâmpoia, tot pe direcția aceea fiind atât spitalul unde lucra mama, cât și, voi afla mai târziu, casa directorului școlii, dar n-am apucat să ajungem prea departe, mai bine-zis nu ne depărtaserăm nici douăzeci de pași de casa acoperită cu șindrilă a coanei Linica, unde stăteau ai mei în gazdă, că ne-am și întâlnit, pe partea cealaltă a drumului, în dreptul unui dud bătrân ce străjuia gardul de uluci văruite al lui Picu Aldescu, zis „nea Albină", cu un bărbat în floarea vârstei și aparent mult mai tânăr ca tata, deși erau cam același leat aveam să constat, îmbrăcat foarte elegant pentru un intelectual de țară, cu un costum impecabil de tergal, pălărie de fetru cu bor mic, pantofi lustruiți și proaspăt ras, de o sobrietate reținută însă calm și, în ciuda aerului aparent dur, cu o privire blândă, liniștitoare, limpede și în același timp optimistă ca o apă de câmpie. Era Sică Bustuchină, directorul școlii din localitate cu care, întâmplător, tocmai aveam noi treabă, adică tata… Și cu care tata se cunoștea destul de bine, deși mie nu mi s-a părut că ar fi fost așa mare prietenie între ei doi, cum susținea tata. Ba, după cum îl asculta pe tata – care, cu mâinile în buzunare și glas rezonant, cum avea el, că ar fi spart ferestrele dacă s-ar fi concentrat mai tare, îi explica nu știu ce de mama focului, uitându-se din trei în trei secunde la mine, care tăceam mâlc –, dar mai ales după privirea cu care mă fixa „Domnul Sică" pe mine când și când, de acum cunoscând eu foarte bine și precedentul de la Didești (că și acolo fusesem de față când se „negociase" înscrierea mea la școală), eram ferm convins că ne vom întoarce cu coada între picioare și de aici, când numai ce-l aud pe director: „Bine, domnu' Nicu, foarte bine, o să vină la noi aici, la Crâmpoia, dar nu la Școala nouă, ci la Școala veche… Cum s-ar zice, o să fie înscris ca voluntar…" Cuvântul acesta, „voluntar", pe care atunci l-am auzit întâia oară în viață, mi s-a părut unul teribil și ca rezonanță, dar mai ales ca frumusețe și, nu în ultimul rând, ca efect la țintă… Eram de acum, cum spusese directorul Sică Bustuchină și cum tata repeta obsedant, ca papagalul, de fiecare dată când se întâlnea cu câte un cunoscut – și el avea cunoscuți, mai ales din

cei de pahar, la fiecare sfert de pas! –, ceea ce se chema… „elev voluntar”. Doamne, ce era de mine în momentele acelea nu mai povestesc! De prisos să mai spun că, din clipa aceea, mi s-a părut că nu există om mai bun la suflet și mai deștept – că dacă nu era deștept, nu inventa chestia aceea cu voluntariatul, nu?, ca să pot urma eu clasa I, deși nu aveam șase ani împliniți – decât „Domnul Sică”, directorul școlii generale din Crâmpoia. Că mai târziu, chiar după primul an petrecut acolo, imaginea lui s-a estompat aproape an cu an, deceniu cu deceniu, până aproape de uitarea deplină, eu unul fiind aruncat pe alte și alte orbite ale vieții, foarte depărtate de centrul lumii care s-a întâmplat să fie atunci, în anul școlar 1970–1971, comuna Crâmpoia, asta este o cu totul altă poveste. Cert rămâne amănuntul că nu tocmai întâmplător, în urmă cu vreo patru–cinci ani, tot meditând pe marginea întâmplărilor din trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat, dintr-o dată mi-a apărut din negura memoriei imaginea învățătoarei mele de la Crâmpoia, Marieta Marincuț și, ca de la sine, a omului care dăduse, poate fără să știe, cum se petrec lucrurile de obicei, verdictul decisiv în privința parcursului meu ca individ supus capriciilor destinului: înscrierea ca elev voluntar la o școală generală, în clasa I, într-un moment când camarazii mei de generație încă se jucau cu cercuri și cubulețe la grădiniță. „Înscriere” vorba vine că, din câte voi remarca peste vreo lună–două, nici nu am fost trecut în catalog, ceea ce nu m-a împiedicat să învăț alfabetul și aritmetica și, la final, să obțin și un premiu special acordat de învățătoare (cărticica de povestiri *Aragonezul și telegraful*, nu pot uita!), chit că, după aceea, a trebuit să repet clasa I, de astă dată cum ar veni cu acte în bună regulă. Anul acela însă urmat „în plus” și totodată în avans, ca să zic așa, mi-a dat un ascendent decisiv în raport cu camarazii mei de mai târziu, care va fi recuperat cu greu de aceștia, nu chiar de toți, și abia către clasa a VIII-a, când ferm convins că mă născusem mai deștept decât toți, mă cam lăsasem pe tânjală, vorba bunicii, preferând beletristica algebrei și educația fizică (mai exact fotbalul) oricărei alte materii aducătoare de glorie școlară tocilarilor.

Fără să știe, printr-un simplu „da” rostit calm și cuminte atunci, în acel superb final de august 1970 la Crâmpoia, pe înserat, profesorul Sică Bustuchină îmi arvunise un destin pe care, prin prisma evenimentelor ce vor urma, nu numai că nu-l voi renega, dimpotrivă, mă voi mândri cu el. Și sigur că nu numai profesorul Sică Bustuchină a contribuit la aceasta, în ecuație intrând, desigur, un întreg complex de necunoscute și de împrejurări, dar ceea ce vreau să spun este că Domnia Sa rămâne una dintre figurile de început, și încă dintre cele mai memorabile. Pe care destinul, acest zeu capricios pe care nimeni dintre muritori nu l-a putut struni vreodată, avea să mi-l scoată din nou în cale acum patru–cinci ani, cum spuneam, grație unei cunoștințe comune, profesorul și colaboratorul „ProARME”-lor Ion Georgescu, de la Tufeni, care mi-a dat numărul său de telefon. Ca să constat, și iarăși nu tocmai întâmplător, că suntem aproape vecini și aici, cât e Capitala de mare, nu doar la Crâmpoia atunci, prin anii ’70! Și dincolo de bucuria revederii, în semn de prețuire și mulțumire pentru profesorul meu de demult, care m-a învățat indirect – poate pentru simplul fapt că acesta este modul său de a fi – să fiu bun și generos atunci când nu mă costă nimic, să fiu mereu amabil și îndatoritor cu lumea satului și cu toți cei apropiați nouă, indiferent că ne sunt amici sau numai cunoscuți, dintr-o pornire de moment am decis că e cazul să-i dedic și eu măcar o pagină în revista mea, să rămână aici, peste ani, ca amintire. Cu atât mai mult cu cât în afara statutului de profesor, Sică Bustuchină este și tatăl cunoscutei interprete de muzică folk din anii ’70–’80 Mihaela Bustuchină, medic neurolog la Paris și, nu în ultimul rând, scriitoare și colaboratoare de ocazie a „ProARME”-lor.

Profesorul Vasile Bustuchină, așadar, s-a născut la 5 decembrie 1932 la Crâmpoia, ca fiu al unor învățători (Elena și Toader) originari tot din aceeași zonă (mama, tatăl fiind din Drăgășani), însă abia reveniți din Basarabia, unde fuseseră detașați, după Marea Unire, ca să… reromânizeze copiii de român abia scăpați (din păcate temporar) de cnutul țaristo-bolșevic. A urmat inițial, după ciclul primar, Școala Pedagogică Normală (Liceul „Radu Berceanu”), 6 clase, fiind repartizat ca învățător, în 1951, mai întâi la Crâmpoia, imediat mai apoi la Beciu (Olt, raionul Drăgănești). Va reveni la Crâmpoia în 1952, ca în 1953 să se însoare cu Alexandra, fiică de preot, învățătoare normalistă și ea. Din 1969, după ce va absolvi și Facultatea de Biologie din București, deși putea obține un post de desenator tehnic în Capitală, preferă tot Crâmpoia, de astă dată venind aici ca profesor de biologie și unde va rămâne, de altfel, pentru tot restul vieții, de trei ori încadrând și funcția de director al școlii din localitate, în perioadele 1962–1965, 1967–1973, respectiv din 1977 și până în 1990, când a ieșit la pensie la cerere, după aproape patru decenii dăruite copiilor din localitatea natală, dornici să învețe carte. Practic, deși unii dintre aceștia poate că nu-și mai amintesc, între timp ajungând, la rândul lor, „oameni mari”, profesorul Sică Bustuchină este unul dintre fiii referențiali ai acestei mari și frumoase localități de câmpie olteană, din mâna sa ieșind șlefuiți mii și mii de fii de țărani, de muncitori, funcționari ș.a.m.d., în marea lor majoritate, în anii de vârf ai comunismului funcționând aici și câte patru clase paralele, per total școala având uneori la sălile de clasă în jur de 1 400 de elevi, mai ceva ca la o școală similară de la oraș. Acum nu prea de mult când, trecând prin Crâmpoia după mai bine de un sfert de veac de absență, în căutarea propriilor amintiri, am poposit și la casa profesorului Sică Bustuchină, onorând o invitație făcută anterior la București (vara, profesorul petrecându-și-o acolo, la țară), l-am găsit în livada dinspre Valea Dorofeiului, printre pruni, cireși și caiși, meri de nu știu câte soiuri și piersici, atât de încărcată de rod livada aceea încât, dacă aș fi dat peste așa comoară în anii când o făceam pe elevul voluntar pe acolo, nu cred că aș mai fi avut cine știe ce motiv să scriu cu atâta detașare aici… Oricum, mânat de un impuls lăuntric atunci, văzându-l cu câtă mândrie se uita la niște mere de toată frumusețea, l-am întrebat așa, ca ziariștii rămași în pană de subiect, care a fost cea mai mare satisfacție a vieții sale, nu conta din ce anume perspectivă, ca om, ca dascăl, ca orice… Mă gândeam că-mi va vorbi despre reușitele profesionale de odinioară, de nu cumva mai degrabă de merele acelea cât pălăria, roșii și strălucitoare în bătaia soarelui la amiază. M-a privit calm deși cu interes, cred că nu-l mai întrebase de mult cineva despre așa ceva, și am crezut că-mi va cere să detaliez, dar nu, mi-a răspuns prompt, de parcă avusese răspunsul gata pregătit precum planul-conspect al lecțiilor de odinioară: „Cea mai mare satisfacție – a zis – a fost că m-am însurat și că am luat o femeie de toată isprava, în primul rând gospodină. Care mi-a dăruit imediat mai apoi un copil, pe Mihaela, deși, medical vorbind, nu avea voie să nască… A riscat și am fost fericiți!” Mi-aduc aminte că atunci, în vara aceea, la plecare, profesorul Sică Bustuchină i-a dăruit soției mele un braț de flori, de toate culorile și care de care mai parfumată, din grădinița din fața casei. Iar anul acesta, recent, în toamnă târziu, când a revenit de la Crâmpoia, mi-a dăruit o plasă mare, plină cu ionatane frumoase și tari, sănătoase, cum de altfel, am înțeles, dăruise tuturor vecinilor de palier din casa în care locuiește peste iarnă aici, nu departe de Drumul Taberei, în zona Academiei de Înalte Studii Militare. Era foarte bucuros că poate să-mi facă un dar precum acela, mere din propria-i livadă de la Crâmpoia, îngrijită cu mâinile lui, iar eu și mai mult bucuros că primeam… Nu i-am spus atunci și, dacă nu mi-ar fi venit ideea să-i dedic aceste pagini, n-ar fi aflat niciodată, poate, că darul său cel mai prețios mi-l făcuse atunci, în fragedă-mi copilărie, când, fără niciun moft, deși pe de altă parte riscase enorm (din câte aveam să realizez eu însumi, ca militar, mult mai târziu – că pericolul era mare, puteam face oricând o boacănă, suferi vreun accident grav, scoate ochiul vreunui coleg, da foc la școală, după cum dădusem și la casa gazdei noastre, bătrâna și buna coana Linica – etc.) când rostise acel simplu „da”, dându-și acordul adică să urmez, ca elev voluntar, clasa I la Școala veche din Crâmpoia, azi demolată din câte am auzit... Așa și numai așa, fără să realizez multă vreme, am învățat să citesc cu un an mai înainte decât alții și, învățând să citesc, Dumnezeu mi-a arătat mai departe calea să ajung scriitorul de azi.

Vă mulțumesc pentru tot, domnule profesor!

Proză memorialistică

Ursul negru

de **Nicolae Diaconu**

Când nepoata Ariadna, elevă în clasa întâi, venind acasă abătută, tristă și îngândurată, fără poftă de mâncare, m-a luat de-o parte și, cu lacrimi, m-a întrebat: „Tataie, de ce mor și copiii?”, într-o primă fază, oarecum surprins, n-am ştiu ce să-i răspund. Dar ea a continuat: „Bunicii și bunicile sunt mai în vârsta, nici ei nu ar trebui să moară..., dar copiii?” Aveam să aflu atunci, tot cerând detalii ca să ştiu ce-i răspund, că un elev din clasa lor, întâmplător tocmai colegul ei de bancă, încetase din viaţă. „A murit, tataie, și a rămas locul gol!... A fost durere mare, tataie, i-am adus flori, l-am condus pe ultimul drum, am depus coroanele pe mormânt, a fost trist, tataie, e trist și acum. De ce tataie? De ce? E greu de răspuns? Spune-mi, tataie!” Privind în urmă, mi-am revăzut viaţa cu toate greutăţile și bucuriile ei, mai multe greutăţi decât bucurii... „Știi tu, Ariadna, când noi venim pe lume, bunul Dumnezeu ne dăruiește un ghem, i se spune ghemul vieții, și mai știi ceva? Mai este şi după noroc... Unii au mai mult noroc, alții mai puțin. Când ne naștem, primim acest ghem. Ghemurile nu sunt egale, unele au mai multă ață de deşirat, adică ani, alţii mai puţină. Derularea are loc din momentul când începem să gângurim şi până ajungem la capătul ei. Colegul tău, care zici că nu mai e printre voi, a primit un ghem mic..., norocul lui!” Cam aşa i-am spus Ariadnei, nepoata mea. A fost ochi și urechi. Într-un târziu, m-a rugat: „Tataie, eşti foarte priceput, te pricepi aproape la orice. Te rog, tataie, te rog, hai să căutăm ghemul vieții mamei şi hai să-l înnădim cu o ață lungă, lungă, să trăiască foarte mult, să-mi fie aproape toată viaţa.” Acum, privind în urmă, la cei 75 de ani, am constatat că am trecut prin multe momente grele, foarte periculoase, reușind să supraviețuiesc totuşi, „discuţia” cu nepoata mea însă a reuşit să răscolească fără să vrea nimeni ceva de demult, din trecutul meu. Şi m-am pomenit meditând asupra primelor greutăți din anii tinereții, când nu avem experienţă, când nu ştim preţui viaţa și ața ghemului, oricât ar fi de lungă, s-ar putea rupe. Cândva demult, da, şi aţa de pe ghemul vieţii mele se putea rupe, şi încă atât de uşor încât, amintindu-mi, simt cum mă trec fiorii.

Eram elev la Şcoala medie tehnică de cărbune din Câmpulung Muscel, secția Exploatări miniere, în anul școlar 1954–1955. În anul 1955 însă, în ianuarie, școlile medii tehnice au fost transformate în școli profesionale, cu secțiile Electricieni de mină, Lăcătuși de mină și Tâmplari de mină. Nu am avut posibilitatea să mă transfer în altă localitate, toate școlile tehnice au suferit aceleași transformări. Am încheiat anul școlar cu programa școlii medii tehnice, urmând anii II și III la cursurile şcolii profesionale. Obținând rezultate bune, am avut posibilitatea să aleg un loc de muncă la o întreprindere de prestigiu, şi doream ca acesta să fie pe undeva prin Ardeal. La terminarea cursului, aveam 16 ani și trei luni, având calificarea electrician de mină. Unitățile miniere din Ardeal însă nu aveau ateliere la suprafață, iar în subteran erau admiși numai cei cu vârsta de minimum 18 ani. Prin anul 1955, în Oltenia s-a deschis o de exploatare a cărbunelui la suprafața. O parte dintre absolvenți, cei sub 18 ani, au fost repartizați la Exploatarea miniera Rovinari, unde se practica mineritul la suprafață, unitate miniera în stadiul de pionierat. Nu numai la Câmpulung Muscel au fost desființate școlile, ci la Filipeştii de Pădure, Lupeni, la Petroșani și Anina, toate au avut aceeași soartă, aici pregătindu-se de asemenea personal calificat în meseriile de electricieni, lăcătuși, tâmplari, sudori şi tinichigii de mină pentru minele subterane. Și, uite-aşa, am venit noi, un val de 30–40 tineri, între 16–18 ani ca vârstă, viitori meseriași de bază ai exploatării din Rovinari. Având transportul CFR asigurat pe ruta Roșiori Nord–Târgu-Jiu, de către Grupul Școlar Câmpulung Muscel, împreună cu repartiția ca electrician la Exportarea Minieră Rovinari, înarmat cu certificatul de calificare și cu diploma de absolvire, am părăsit casa părintească, surorile, vecini și prietenii din copilărie, fără să știu că voi mai reveni printre ei doar din când în când, de regulă cu ocazia concediilor de odihnă. Am păşit în necunoscut sigur pe mine că mă voi descurca în viaţă, că voi reuși să mă afirm. Aveam încredere în mine asemeni puiului de pasăre care învățase să zboare părăsindu-și cuibul. Cum „necunoscute sunt căile Domnului!” ne spunea preotul nostru la biserică, tot cam aşa au fost și căile mele. Am fost încadrați cu 11,50 lei pe post, zilnic, ceea ce însemna cam 380 de lei pe lună, bani impozabili. Şi greutăți la tot pasul! Dar eram tineri, ne cunoșteam de pe băncile școlii, formam o familie, ne ajutam, nu ne simțeam singuri și, în acest fel, depășeam toate greutățile ce apăreau. Acolo, în grupurile din colonia ce urma să fie leagănul și locul unde am crescut și ne-am format ca nucleu de baza al mineritului la suprafață, de unde au pornit mai târziu specialiștii care au contribuit la funcționarea și dezvoltarea noilor cariere la exploatările miniere din Gorj, s-au remarcat două personalităţi deosebite, inginerul electromecanic Galtoi Attila și inginerul mecanic Lucian Ionescu. Poate aşa a rânduit Cel de Sus și Sfânta Barbara, să fie aduși în zonă aceşti doi ingineri. Dacă la partea administrativ-financiară se mai găsea personal de specialitate și nu necesita prea multa bătaie de cap, cei doi ingineri se confruntau cu probleme deosebite. Situația secției Utilaj greu era mai bună, au fost aduse câteva excavatoare, dragline, tractoare, remorci, autocamioane şi nu numai care lucraseră pe canalul Dunăre–Marea Neagră, unde, prin anul 1953, lucrările fuseseră întrerupte. Această tehnică trebuia deservită de un personal calificat, bine instruit, capabil să își desfășoare activitatea conform normelor tehnice. Dacă noi, cei de pe băncile școlilor, eram să zicem novici, veniți dintr-un medi disciplinat, știind ce este respectul și buna cuviință, nu același lucru era valabil și pentru muncitorii mai în vârstă, care lucraseră pe șantierele patriei (nu toți) și erau unși cu toate alifiile vieții, mai ales ale vieţii... libertine. Conștienți că vor reuși să se achite de sarcini numai dacă își formeze un colectiv de muncitori capabili, cei doi şefi au început să-i organizeze pe tinerii absolvenți, între care foarte puțini erau localnici. Când lucrările de infrastructură au fost încheiate, terminându-se locuințele individuale, clubul, cantina, dispensarul și căminele de nefamiliști, cadrele de conducere – directori, ingineri, șefi de sector, contabili, tehnicieni, maiștri, excavatoriști și oamenii de bază – au primit apartamente (locuințe duplex) cu două dormitoare, baie, bucătărie, beci, o anexă pentru depozitat cărbune, coteț de pasări, teren (circa 5 ari), aducându-și cu aceasta ocazie soțiile și copiii acolo, cu ei. S-a realizat astfel legarea lor de instituţie și, automat, garanția că sunt create condițiile unui trai decent, având astfel asigurat personal pentru deservirea etalajelor. Când și cele doua cămine de nefamiliști au fost date în folosința, tinerii de la secția Utilaj greu au fost cazați într-un cămin de nefamiliști cu 12 camere, un grup social și spălător, camerele fiind dotate cu patru paturi și o sobă de teracotă, în total intrând 48 de locatari. Sectorul Electro-mecanic a primit și el un cămin identic, inginerii Galtoi Attila și Lucian Ionescu rămânând întotdeauna în mijlocul nostru, ca un fel de părinti. Dar ce să facă ei cu noi, toţi acei tineri, a căror grijă până mai ieri ne-o purtaseră părinţii şi școala, care ne asiguraseră tot confortul pe care până atunci nu învăţaserăm încă să-l prețuim? Acum, nu tu cantină, nu tu baie, nu tu căldură, nu tu mâncare, nu tu bani și

o minimă idee de a-ți organiza și planifica timpul și încadrarea în program, nu nimic!... Nu mai erau nici pedagogii, care să-ți dea deșteptarea, de acum singur îți asumai anumite riscuri dacă nu ştiai sa te achiți de sarcini și să te încadrezi în programul de lucru. Acomodarea în noul colectiv a fost grea pentru noi, încă nişte copii la cei 16 ani ai noştri, şi câte necazuri pe bieţii de noi, până mai ieri răsfăţaţi și alintaţi, iar acum singuri, numai bine ca dorul de cei de acasă, de la ţară, să pice foarte greu. Cei doi ingineri, Galtoi Attila și Lucian Ionescu, căruia noi i-am zis „Frățică”, după cum ni se adresa el însuşi nouă, cred că s-au sfătuit într-o bună zi, ori poate că aşa a fost să fie, ca pe lângă problemele grele din carieră să ne ia și pe noi sub aripa lor ocrotitoare, ocupându-se în timpul lor liber de completarea instrurii şi educării noastre. Domnul inginer Galtoi – apelativ pe care nu am îndrăznit sa îl schimbam cu uzualul „tovarăşe” – a preluat tinerii lăcătuși, electricieni, sudori şi tâmplari veniţi de la grupul școlar, pe care i-a cazat în Căminul de burlaci nr. 2, numit „Mecanici”, în total 40 de tineri. Excavatoriştii veniți de la grupul școlar Brăila și T.U.G. București, precum și excavatoriștii burlaci care au lucrat pe canalul Dunăre– Marea Neagră, au fost cazați în Căminul nr. 1, care se va numi Excavatoriștii, printre ei regăsindu-mă și eu, singurul electrician. Dacă la început am avut doar o pătură, două cearşafuri, faţă și dos de perină, prin grija celor doi ne-au mai fost aduse de la grupul școlar din Câmpulung o masă, două scaune şi un dulap cu compartimente. Ne-au sfătuit să ne cumpăram un reșou, ceva vase, farfurii, și să ne pregătim de-ale mâncării. Mai aveam fiecare sub pat valiza de lemn din primul an, când am părăsit căminele părintești, pe care am luat-o cu noi și atunci când am fost chemați să satisfacem serviciul militar. Supravegheați, ajutați și îndrumați, am reușit să formăm două colective unite, capabile să rezolve cele mai dificile lucrări și intervenții pentru menținerea în funcțiune a utilajelor, afirmându-ne și devenind oamenii de baza ai carierei în anii ce au urmat, dând satisfacție deplină „dascălilor” noștri, cei doi ingineri evocaţi mai sus.

*

Munca în carieră nu era ușoară. În ziua de Crăciun a anului 1957, o draglină păşitoare, din cauza zăpezii afânate, în marș spre digul Jiului care amenința să se rupă, nu a mai putut face niciun „pas”. Se adunase un strat de zăpadă sub turelă şi patinau bărcile ce asigurau deplasarea turelei. Împreună cu excavatoriștii Radu Cornel, Chiotea Octavian, Dumitru Mihai și ajutorii Țein Stelică și Mieilă Nicolae, au fost planificați la lucru și doi tractoriști ce deserveau nişte buldozere folosite pentru asigurarea platformei de deplasare a utilajului, sub conducerea inginerului șef Galtoi Attila. Pentru manevrele de decuplare și cuplare, debranșare și branșare a cablului de alimentare cu tensiune de 6 kv, am fost planificat eu, ca electrician. Cum singura metoda de a înlătura zăpada a fost topirea ei cu ajutorul focului, în care sens s-a folosind un butoi de motorina, pe post de combustibil folosindu-se diferite materiale inflamabile, plasat sub turela atât de înclinată încât aveai impresia că se răstoarnă. Într-un final, am reușit să o dezgheţăm cum ziceam, topind zăpada, după care s-a reluat deplasarea mastodontului prin asigurarea căii de marș cu ajutorul lamelor de tractor. Aşa am ajuns cu utilajul până la digul Jiului, unde, asigurând-ui condițiile de lucru, am terminat treaba în jurul orelor 19. Au rămas în continuare, să consolideze digul, Radu Cornel împreuna cu ajutorul său, tot un tânăr ca noi. Pe toată perioada cât am fost în foc, nu am simțit nici pic oboseala şi, culmea, nici senzația de foame! Dar când, apropiindu-mă de alimentară și de chioșcul de pâine, am constatat că sunt închise, atunci, cele două senzații de sete şi foame s-au declanşat brusc, ca o explozie. Mai ales foamea a explodat! Cu pașii grei m-am apropiat de cămin, sperând că voi găsi ceva prin bucătăria comună, măcar o coajă de pâine. Ca un făcut, nu era niciun coleg acolo, să împrumut un covrig, ceva, toţi fuseseră invitați la familiile colegilor din satele învecinate cu ocazia Crăciunului. M-am mirat totuşi, şi m-am bucurat totodată, să găsesc un pachet de cafea *Menado*, unul singur şi, cum foame îmi da ghes, cum ar zice Creangă, adică golătatea înconjoară, dar foamea dă de-a dreptul, nici n-am mai stat pe gânduri, în primă urgenţă stabilind să-mi prepar o cafea tare, consistentă, să-mi amăgesc stomacul, ceea ce presupunea două căni mari, restul rămânând pentru dimineață. Aşa că aduc apa de la chiuvetă urgent, mai bat pe la două-trei uși, sperând totuşi şi la ceva pâine, dar liniște şi pace, absolut nimeni. Umplu oala, las loc și pentru cafea, să fac mai multă mi-am zis, dacă tot m-am apucat, ca să am şi a doua zi, că nu se ştia când apărea sătenii cu niscaiva bunătăți spre vânzare, şi aşez oala pe reşoul de 600 de waţi. Oala având trei litri, din care eu ocupasem aproximativ două tremi cu apa, iar reșoul fiind destul de slab, m-am pus pe aşteptat, nerăbdător însă, atent să înceapă să iasă aburii, şi până una alta, să nu mai pierd vremea, iau pachetul de *Menado* și îl răstorn tot, amestecând bine cu lingura, să nu rămână cocoloaşe. Apa a fiert, s-a făcut cafeaua, acum aşteptam cu nerăbdare să o dau jos, bucuros că va fi gata repede şi, de acuzm liniştit, cu „garda jos”, că în mintea mea ce fusese mai greu tocmai trecuse, mă aşez pentru prima dată pe pat, dar nu cum spune cântecul – „mă aşezai în pat lungit” –, ci cumva în capul oaselor, atent la reșou. Pentru o clipă–două, am ridicat privirea din spirele încinse ale reşoului şi am privit în gol, nu mult, suficient însă cât să se rupă filmul. Nemaifiind agitat şi concentrat, am adormit buştean, ca secerat, acolo pe loc. Ce înseamnă destinul, totuşi, instinctul de conservare, ghemul vieții, norocul de care ziceam mai la început faţă de „somnul morții”! Am adormit, aşadar, şi am avut un vis frumos, se făcea că, împreuna cu colegii de joacă din copilărie, mă aflam în pădurea din satul meu, din Dideşti, şi era primăvara, la cules de ghiocei şi de viorele, mâncând frunze fragede, de leurdă. Mergeam din floare în floare și rupeam câte o frunză, veselia și bucuria erau atotstăpânitoare printre noi toți, şi tocmai când ne veseleam noi mai mult, întorc capul şi ce văd? Din spate alerga un urs uriaş, negru şi greu, exact în direcția mea alerga, şi aşa de fioros părea că până şi azi, când scriu rândurile acestea, revăzând scena din vis, mi se face pielea de găină şi simt cum mă trec transpiraţiile. O iau la fugă cât mă țin picioarele, şi fug, şi fug..., dar mă ajunge ursul şi, doborându-mă pe spate, se așează pe stomacul meu și nu mai vrea să plece. Dau din mâini şi din picioare, mă zbat, ţip, dar fiara nimic!, îmi apăsa pe pieptul din ce în ce mai greu încât, nemaiputând respira, simţind că nu mai am aer, mă zbat de ceasul morții, să scap de sub greutatea ursului, şi tot zbătându-mă eu aşa, minune mare!, împingând dihania cu mâinile, din toată puterea, reuşesc s-o dobor. Fericit, mă ridic să o iau la fugă din nou, dar cad fulgerat cu fruntea în pământ, de data asta treaz. Privesc în sus, nedumerit, să îmi dau seama unde mă aflu, dar nu văd nimic altceva, adică niciun urs, decât un firicel roşu, în tavan!... Era filamentul becului rămas aprins și, mutând privirea, zăresc undeva jos, un cerc roşu. Era oala cu cafea din care se evaporase toată apa... Mai rămăseseră ceva cafea şi zahăr care, lăsate fund, luaseră foc, degajând un fum dens şi negru, nimic altceva decât „ursul” din somnul meu, prăvălit peste mine acolo, în pat. Cu ultimele puteri, m-am târât spre uşă şi, din instinct, reușind să ajung, cu un ultim efort disperat am apucat clanța, apăsând-o şi, dând de aer curat, mi-am umplut plămânii. După mine, mai să mă dărâme din nou, a dat buzna şi „ursul” de fum. Am lăsat ușa deschisă, rămânând mult timp afară, până mi-am revenit complet. Emailul de pe oală se topise, lipindu-se de șamota reșoului, şi cu greu am reușit să o desprind. Din oală continua sa iasă un fum gros și înecăcios. Am deschis fereastra să arunc oala, am deschis și geamurile de la capetele holului, și ușile de la intrare, apoi am îmbrăcat pufoaica, pe care o cumpărasem de la un soldat, cu 100 de lei, și, aproape un ceas–două, m-am plimbat pe aleile dintre blocuri. Trist, dar şi bucuros, totodată, că aţa de pe ghemul vieţii mele, deşi greu încercată, rezistase...

Luni-dimineaţa, după sfârșitul programului, când colegii au revenit la cameră, au constatat doar lipsa oalei, atât. În rest, totul era normal.

Noi şi Europa

de **Gheorghe Indre**

După evenimentele din decembrie 1989, visul oferit poporului român de către politicieni a fost aderarea la UE, integrarea în Europa, perspectiva de a deveni europeni cu acte în regulă, ca şi cum am fi emigrat de undeva din afara continentului, din ţinuturi foarte îndepărtate sau dintr-o civilizaţie şi o istorie total diferite de cele ale acestui continent. De fapt, ceea ce ni se oferea nou era perspectiva unei societăţi democratice, iluzia că prin alegeri poporul va putea influenţa şi determina evoluţia societăţii, progresul ei material şi spiritual. Ni se prezenta perspectiva eliminării unei birocraţii stufoase, a unui sistem politic bazat pe dominaţia unui partid unic, cu peste 3 milioane de membri, la o populaţie de peste 22 milioane de locuitori şi înlocuirii acestora cu o nouă birocraţie şi mai stufoasă, roasă permanent de viermele corupţiei şi alimentată de clientelismul unui număr mai mare de partide, cu programe şi promisiuni diferite, dar care în esenţă mizau pe acelaşi model de reformare a societăţii bazat pe restructurarea economiei, pe privatizare şi diminuarea sau chiar eliminarea totală a rolului statului din economie. Se propunea o atomizare a deciziilor privind dezvoltarea economică a României, introducerea hazardului privind viitorul dezvoltării şi bazarea viitorului nostru pe oportunităţile de realizare a profitului de către investitori, indiferent de nevoile şi aşteptările votanţilor, care îşi împuterniceau aleşii să aibă grijă de ziua de mâine şi de apărarea avuţiei naţionale şi valorificarea acesteia în interesul şi spre binele României şi a poporului roman. De fapt, era vorba de însărcinarea lupilor să păzească oile, situaţie neperceptă în adevăratele ei dimensiuni decât de cei care ştiau că a venit vremea îmbogăţirii prin minciună, jaf, înşelătorie şi manipulare a maselor.

La mai bine de 25 de ani de la acest început de vis eliberator, România, devenită ţară membră a UE cu drepturi depline, teoretic stat suveran şi independent, se prezintă la apelul observatorului lucid şi de bună credinţă cu o economie extrem de firavă, dezindustrializată, cu o agricultură total dependentă de capriciile vremii, cu rezultatele producţiilor roditorului pământ românesc însuşite în mare parte de străinii care au pus mâna, la preţuri de nimic, pe cele mai productive suprafeţe agricole, care scot grâul din ţară pentru a ni-l revinde la preţuri de speculă, cu circa 90% din capital deţinut de străini, cu o infrastructură de transporturi în mare suferinţă, fără flota comercială de altădată şi fără flota de pescuit oceanic, cu un sistem de căi ferate total neperformant şi aproape abandonat, fără trenuri de marfă, ale căror vagoane au fost tăiate la fier vechi de firme clientelare ale integral decidenţilor politici, fără trenuri de personal, ale căror vagoane au avut în mare parte acelaşi destin, cu o reţea rutieră în care, deşi s-au cheltuit miliarde de euro, nu prezintă decât fragmente de autostrăzi, cu copii abandonaţi de părinţii nevoiţi să pribegească în Europa pentru un loc de muncă, cu sate îmbătrânite şi fără speranţă, în care fânul şi furajele nu mai au căutare, iar numărul de animale domestice a devenit aproape simbolic, cu un mare număr de analfabeţi şi cu un procent incredibil de abandon şcolar, cu tineri care caută cu disperare un loc de muncă înnotând în apa tulbure a ajutorului de şomaj, fără cercetare ştiinţifică şi cu un număr de doctori şi spitale mult sub necesar, o lume în care a crescut mulţimea de cerşetori pe străzi, cu pensionari care, după o viaţă de muncă, îngroaşă rândurile la cozile unde se distribuie ajutoare sociale primite de laUE, dar şi cu zone luxoase în care strălucesc, de regulă în spatele unor împrejmuiri cu garduri de zid ce par ziduri de cetăţi, vile şi uneori adevărate palate cu grădini proiectate de arhitecţi peisagişti şi întreţinute de servitori cu calificare de horticultori, cu automobile scumpe, ale unor proprietari cu conturi grase şi afaceri foarte prospere pentru ei şi familiile lor. Societatea s-a polarizat, au renăscut aroganţa şi dispreţul pentru oamenii de rând,categorie denumită de unul din apologeţii şi beneficiarii noilor vremuri, „pulimea”, atitudini provenite mai ales din partea elitelor de politicieni şi îmbogăţiţi ai unei nesfârşite tranziţii – spre ce, nimeni nu ştie precis, spre o destinaţie iluzorie similară celei spre care se îndrepta „trenuleţul comunismului”, un fel de Eldorado al promisiunilor deşarte de mai bine.

În lumea europeană de azi, suntem mai liberi: liberi să circulăm, liberi să vorbim, liberi să ne alegem modul de viaţă, dar suntem mai supravegheaţi ca oricând, mai dependenţi ca oricând de energia electrică, de sistemele de comunicaţie şi de calcul, de telefoane mobile şi mijloace electronice capabile să ne controleze integral jocul vieţii, capabile să asigure cea mai strictă supraveghere şi înregistrare a tot ceea ce facem, ce spunem, ce gândim, să ne influenţeze adeseori decisiv comportamentul, starea de sănătate fizică şi mentală, echilibrul şi sistemul propriu de valori. Suntem educaţi, instruiţi şi avertizaţi permanent că noi suntem vinovaţi de tot ceea ce nise întâmplă, că trebuie să avem grijă în primul rând de noi înşine şi de cei apropiaţi nouă; că interesul colectiv este o valoare perimată care aparţine vechiului regim politic şi ramolitului sistem de gândire. Noţiunile care ar putea asigura solidarizarea şi diminuarea individualismului şi egoismului aparent protectoare, noţiuni cum ar fi patriotismul, dragostea de ţară şi de neam, respectul tradiţiilor şi valorilor naţionale sunt tot mai marginalizate şi minimalizate, aproape eliminate complet din manualele şcolare şi înlocuite cu valori şi priorităţi regionale, europene sau, şi mai în vogă, globale, evitându-se sintagma „mondiale”, deoarece ar aduce aminte de cele două cumplite războaie ce au zguduit omenirea în secolul 20. Pe această linie de gândire se regăseşte şi euforia generală după intrarea în NATO, cu toate consecinţele sale. S-a instalat un aer liniştitor din punctul de vedere al asigurării securităţii teritoriului, al apărării în caz de agresiune sau război, izvorât din convingerea că vom fi apăraţi de orice primejdie de trupele NATO, că nu mai avem nevoie de serviciu militar obligatoriu, că doctrinele de apărare dinainte de 1989, bazate pe doctrina militară a războiului întregului popor, pe capacitatea de mobilizare a tuturor resurselor umane şi materiale pentru apărare la caz de nevoie, reprezentau o concepţie de sorginte naţionalist-comunistă şi autarhică, că am intrat într-o Europă cu prieteni, fără pericole şi mai mult, că tratatul de aderare la NATO reprezintă un scut inexpungnabil.

Una dintre marile dobândiri ale acestor ani şi a transformărilor profunde a fost, fără nicio îndoială, recunoaşterea dreptului la asociere şi declararea lui ca principiu şi mecanism important în organizarea şi funcţionarea societăţii româneşti. S-au constituit pe această bază partidele politice cu scopuri programatice bine definite, reprezentând aspiraţia unor grupuri de membri ai societăţii de a obţine şi menţine un rol hotărâtor în luarea deciziilor politice în elaborarea legilor şi actelor normative care urmau să guverneze ţara, să formeze guvernele care urmau să conducă destinele poporului român, dar şi asociaţiile

fără scopuri politice, categorisite de cadrul legal ca asociaţii neguvernamentale independente, care îşi propuneau să reprezinte şi să apere interesele unei comunităţi restrânse şi precis definite, cum ar fi o categorie profesională, un grup de oameni cu preocupări şi interese comune de ordin social sau cultural, literar, artistic, umanitar etc. Astfel de asociaţii, care existau la începutul anilor '90 în forma şi cu limitele de exprimare a acţiunii specifice restricţiilor dinainte de '89, s-au reorganizat şi consolidat, iar altele noi s-au constituit şi s-au înregistrat ca persoane juridice în acord cu cadrul legislativ în vigoare. Între acestea Comitetul Naţional Român al Consiliului Mondial al Energiei (CNRCME) este, fără nicio îndoială, una dintre cele mai mari şi mai reprezentative asociaţii profesionale, neguvernamentale din România. Constituită iniţial numai din profesionişti şi companii din sectorul energiei electrice, asociaţia a dobândit forţa şi importanţa pe care o are azi, de-abia după regândirea statutului şi integrarea tuturor domeniilor din sectorul energiei: industria energiei electrice, industria petrolului, industria gazelor naturale, industria minieră, domeniile industriale ale valorificării resurselor energetice regenerabile, domenii ale utilizării eficiente a energiei ş.a. Indiscutabil, cea mai importantă acţiune prin care se exprimă capacitatea organizatorică, de reprezentare şi influenţare a dezvoltărilor din sectorul energiei, pe care o realizează CNRCME în ultima vreme, la fiecare doi ani, este desfăşurarea lucrărilor Forumului Regional al Energiei (FOREN), care reuneşte specialişti şi instituţii din domeniu români şi din regiunea de sud-est a Europei în cadrul unei manifestări ce durează cinci zile, de duminică până joi. Trebuie precizat că această manifestare cu dimensiune regională îşi are rădăcinile în eforturile depuse după '90, de organizare a Conferinţei Naţionale a Energiei (CNE), a cărei primă ediţie a avut loc în 1992, sub egida RENEL (Regia Autonomă de Electricitate), înfiinţată prin lege, în 1990. Din 1992 până în 2000, s-a organizat CNE pentru dezbaterea problemelor energetice ale ţării, în anii 2000, 2002, 2004 şi 2006 s-a organizat FOREN, ca forum naţional, extinzându-se aria de acoperire şi pe sectoarele petrol, gaze şi minerit, iar din 2008, s-a extins aria de acoperire geografică la nivel regional, în strânsă legătură cu dezvoltarea pieţelor regionale de electricitate şi gaze, evenimentul devenind recunoscut ca desfăşurat sub egida CME. Programul este deosebit de complex, se desfăşoară cum ziceam, sub egida CME al energiei, şi cu participarea autorităţilor reprezentative UE (reprezentanţi ai Comisei UE), reprezentaţi ai secretariatului CME de la Londra, din România reprezentanţi ai Parlamentului, ai Ministerul Energiei, dar şi reprezentanţi ai comitetelor membre ale CME din regiune şi ai ţărilor învecinate, cum sunt cei din Republica Moldova. Efortul depus de CNRCME pentru organizare şi realizare este imens, el se întinde, de fiecare dată, pe durata a doi ani, şi începe aproape imediat după încheierea unei ediţii cu evaluarea rezultatelor şi formularea declaraţiilor finale şi a lecţiilor de învăţat, finalizându-se cu deschiderea şi desfăşurarea lucrărilor viitorului eveniment.

Grafică de *Octavian Covaci*

Anul acesta, FOREN şi-a desfăşurat lucrările în perioada 11–16 iunie pe Litoral, la Costineşti, Complexul turistic „Vox Maris", bucurându-se de participarea ministrului Energiei la deschidere, a unui secretar de stat din cadrul Ministerului Energiei, a unui reprezentant al Secretariatului CME de la Londra, a unui reprezentant al DGTREN din cadrul Comisiei Europene şi a câtorva sute de reprezentanţi din industria energetică, la expoziţia organizată în cadrul FOREN participând peste 30 de companii. Rezultatele exprimate în date statistice şi cifre al celei mai recente ediţii sunt cunoscute şi publicate pe pagina web a CNRCME (www.cnr-cme) şi ne permit o încercare de evaluare a importanţei şi dimensiunii FOREN în Europa, corespunzător titlului propus, anume *Noi şi Europa*.

Evenimentul european cu care dorim să facem comparaţie este *European Utility Week*, care se organizează anual, de compania Synergy, Clarion Events Ltd din Olanda, şi acoperă o arie tematică şi o structură de desfăşurare asemănătoare cu FOREN. Pentru a da dimensiunea reală şi proporţiile dintre cele două evenimente, menţionăm câteva caracteristici şi anume: EUW durează trei zile şi are mai multe secţiuni de comunicări şi dezbateri şi o expoziţie cu realizări şi aspecte tehnologice din domeniu, de la transportul energiei electrice până la utilizatorul final; FOREN durează cinci zile şi după cum bine ştim are secţiuni de comunicări, evenimente importante, mese rotunde şi o expoziţie pe temele specifice sectorului energetic; La EUW din 2015, care a avut loc la Viena, s-au înregistrat şi au participat 9 300 de oameni din 77 de ţări, iar în 2016, la Barcelona, se estimează participarea a circa 12 000 participanţi; La expoziţia de la Viena au participat 500 de expozanţi, iar la Barcelona se estimează că vor participa circa 600 de firme expozante; Şi FOREN, şi EUW sunt evenimente regionale, privite la scară globală, dar cu toate străduaniile noastre ca organizatori, imensa diferenţă de dezvoltare şi progres social şi economic dintre cele două regiuni se reflectă, păstrând proporţiile, din păcate şi în rezultatele celor două evenimente reflectate în cifre şi date statistice; Nu discutăm aici multe alte detalii, calitatea şi conţinutul dezbaterilor, anvergura şi valoarea vorbitorilor, costurile participării, dimensiunea bugetelor celor două evenimente etc.

Ideea acestui articol ne-a fost sugerată şi de una din intervenţiile participanţilor la discuţiile pe marginea evenimentului „Trilema energiei" din cadrul FOREN 2016, în cadrul căruia s-a discutat conţinutul şi utilitatea studiului „Trilema energiei" pentru anul 2015, elaborat de Compania de consultanţă „Oliver Wyman", în baza unui contract cu CME, în care unul din participanţi observa prezenţa unei abordări entuziaste şi oarecum triumfaliste. Din toate motivele prezentate mai sus şi, din păcate, din multe altele, în calitatea mea de consilier al CDCNRCME, responsabil de organizarea evenimentului, nu am putut să nu roşesc şi să nu îmi caut anumite explicaţii. Ceea ce pe mine m-a entuziasmat în prezentarea *Raportului „Trilema energiei" pentru 2015*, ţinea de ideile din raport, de conţinutul acestuia şi de modul de prezentare a datelor şi informaţiilor, de metoda de elaborare,de înaltul profesionalism al experţilor care au lucrat la raport şi, mai ales, de utilitatea acestui document ca instrument de orientare şi sprijin pentru elaboratorii de politici energetice.

August, 2016

Batalionul 1 Instrucţie Caracal şi-a cinstit eroii căzuţi în 1916 la Prunaru

de preot militar
lt.-col. **Iulian Toader**

Marţi, 15 noiembrie 2016, pe câmpul de onoare – astăzi marcat de Mausoleul-monument şi Cimitirul eroilor – din satul Prunaru, comuna Bujoreni, judeţul Teleorman, a fost comemorată trecerea a 100 de ani de la sublima jertfă dată de cavalerii Regimentului 2 Roşiori „Bârlad" şi infanteriştii Brigăzii 43 mixtă, în încercarea reuşită de a elibera calea Diviziei 18 Infanterie, aflată, la rându-i, în repliere spre poziţiile de pe Neajlov, unde avea să lupte în Bătălia pentru Bucureşti. Momentul luptei a fost dramatic. Situaţia generală de pe frontul românesc nu era nici pe daparte favorabilă trupelor noastre. Acestea, lovite sistematic de formidabila „maşină de război" germană condusă de experimentaţi generali – printre cei mai buni din corpul de comandă german, adică Falckenhayn, Schmettow, Kneussel, Kraft, Kosch, Mackensen şi Goltz –, care aveau ordin din partea OHL (*Oberste Heeresleitung* – Comandamentul de căpetenie al armetei germane) să scoată România din război cât mai urgent, prin înfrângerea totală a armatei sale, şi ocuparea întregului teritoriu care să fie exploatat riguros, în interesul Germaniei. La 10 noiembrie 1916, Corpul de cavalerie al generalului Schmetow ocupă podul de peste râul Olt, la Stoeneşti, şi se pregăteşte să avanseze spre est, în direcţia Ruşii de Vede. Tot în această zi, la Zimnicea, o puternică grupare inamică aflată sub comanda generalului Robert Kosch trece Dunărea la Zimnicea şi înaintează spre Alexandria şi Drăgăneşti Vlaşca, ameninţând astfel Detaşamentul Zimnicea (fracţiuni din Divizia 18 Infanterie şi alte unităţi) cu încercuirea şi nimicirea. Brigada 43 mixtă şi Regimentul 2 Roşiori aveau misiunea de a asigura flancurile Detaşamentului care se retrage spre Est, fără comunicaţii, înconjurat de trupe germane, departe de trupele noastre care se repliau şi ele spre noua poziţie... În aceste condiţii, în noaptea de 14/15 noiembrie (sv), un batalion (7), comandat de căpitanul în rezervă Engels, din Regimentul (2)9 Jaeger (lt.-col. Anschauer) al Diviziei 217 Bavareze (von Galwitz), a ocupat satul Prunaru, interzicând accesul la nodul de comunicaţie din marginea acestuia spre Est (Naipu) – unde se afla Divizia 21 (gen. Lambru) sau nord-nord-est (Letca), unde se aflau alte unităţi române. Colţul de vest şi nord-vest al satului Prunaru era fortificat şi avea în poziţie un număr mare (12 sau 18) mitraliere. Nu descriem bătălia (a făcut obiectul unui mini-serial în numerele 12/2012, 13 şi 14/2013 ale revistei „ProARME"), spunem doar că, în urma acesteia, au rezultat un număr de peste 1 200 de morţi în circa cinci ore (în contextul în care Bătălia de la Mărăşeşti, din august 1917, care a durat 28 de zile, a înregistrat circa 5 100 de morţi...). Deci, un bilanţ dramatic: patru morţi pe minut, unul la 15 secunde... Acestor eroi le-a fost adus un prinos de recunoştinţă la 100 de ani de la trecerea lor din această lume, pe care au vrut-o mai bună pentru urmaşii lor.

Comemorarea cu ceremonial militar a fost hotărâtă de Ministrul Apărării încă de la începutul anului 2014 (înainte ca Guvernul României să declanşeze acţiunile sub egida Centenarului) şi a pornit de la o scrisoare a unui sătean (bolnav şi imobilizat la pat), pe nume Radu Ciupitu, fost pădurar, decedat la începutul anului 2016. Acesta a scris Ministrului Apărării, solicitând (şi motivând) ceremonialul. În sat mai avuseseră loc ceremonii în cinstea eroilor în 1969 (cu participarea unor protagonişti ai şarjei: generalul Hristea Ionel, coloneii Postelnicescu Constantin şi Chiţan Alexandru), 1976 (cu participarea unor văduve ai căror soţi fuseseră atunci...), în 1997 (la inaugurarea Cimitirului de Onoare, refăcut de un vrednic edil, preotul Nicolae Dina, primar atunci, azi trecut în eternitate) şi în 2009, la 140 de ani de existenţă a Batalionului 1 Instrucţie Olt, fost Regiment 2 Roşiori. Ca la orice acţiune de acest gen, piedici au fost destule..., dar au fost depăşite şi uitate. Din partea Batalionului 1 Instrucţie au participat Garda de onoare (comandată de locotenentul Răzvan Moldoveanu), şeful de stat-major – comandant împuternicit al unităţii, locotenent-colonelul Marius-Cătălin Bumbac, subofiţerul de comandă plutonier adjutant principal Daniel Chirea (ofiţer cu presa şi spicher al activităţii) şi preotul militar (locotenent-colonel) Iulian Toader, capelanul Batalionului, care a susţinut, după ceremonie, o evocare la şcoala generală din comuna Bujoreni. S-au implicat cu entuziasm şi respect pentru înaintaşi economistul Florentin Burcea, primarul comunei Bujoreni, preotul Constantin Dina, parohul satului Prunaru (care a asigurat, prin efortul său personal, costurile deszul de ridicate), vice-primăriţa Maria Badea, şi doamna Eugenia Ionescu de la Consiliul Judeţean Teleorman, a cărei prezenţă a ajutat evident la depăşirea multor bariere administrative şi de rea-voinţă din partea unora, nu în ultimul rând merită aprecieri direcorul Şcolii generale din Bujoeni şi doamna profesoară Mirela Manea, de la aceeaşi şcoală care, împreună cu cadrele didactice, au mobilizat copiii, după care în final, cu toţii – preot, primar, vice-primar, personalul Batalionului 1 Olt şi nu numai – au plantat, de Ziua Armatei Române, nu mai puţin de 216 stejari în jurul Cimitirului de Onoare, adică tot atâţia câţi roşiori căzuseră acum 100 de ani în bătălie... Ceremonia a avut loc începând cu orele 11.00, pe ninsoare (uşoară, ce-i drept) şi ger. Acum 100 de ani fusese frig, ceaţă şi noroi... La ceremonie, am avut frumoasa surpriză să vină alături de noi Asociaţia Tradiţia Militară, prin preşedintele acesteia, inginerul

Batalionul 1 Instrucţie Olt în onor pentru eroii săi la Prunaru, 2016.

Mircea Stoica, precum şi Asociaţia „Tradiţia Cavaleriei”, care a delegat doi cavaleri care să dea onorul Regimentului 2 Roşiori şi Eroilor neamului. De asemenea, la ceremonie au mai participat Ierarhul Alexandriei şi Teleormanului, PS Galaction Stângă, Protoiereul de Caracal Pr.Ic.Stavr. Vînătoru Mihai (delegat al Episcopului Slatinei şi Romanaţilor, PSS Sebastian Paşcanu), Protoiereul de Videle, Ic.Stavr. Petre Dobrescu şi un sobor de preoţi. Reprezentantul Şefului Statului Major General a fost generalul-maior Nicolae Lupulescu, iar al ANVR, generalul (r) Dragnea Marin Badea. ANCE „Regina Maria” a fost reprezentată de colonelul (r) Victor Epure, fost ofiţer în cadrul Batalionului 1 Instrucţie Olt. Din partea *Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge* a fost prezent Cristian Scarlat, iar din partea ONCE, profesoara Alexandra Iliescu.

Ceremonialul a început milităreşte, cu primirea reprezentantului cu rang înalt din Armată, cu trecerea în revistă a gărzii de onoare, şi continuând cu alocuţiunile comandantului Batalionului 1 Instrucţie Olt şi primarului comunei Bujoreni, apoi au urmat parastasul şi rugăciunile de iertare rostite de Arhiereu, ridicarea colivei de către preoţi şi comandanţii (foşti –coloneii Aurelian Brănescu şi Dumitru Călin şi de cel actual, locotenent-colonelul Marius Bumbac) ai Batalionului 1 Instrucţie Olt. Programul a mai inclus un moment epic susţinut de profesorul Mihai-Ştefan Minulescu de la Liceul „Tudor Vladimirescu” din Drăgăneşti Olt – elev în tinereţe al maestrului Liviu Vasilică –, care a interpretat cântecul *Dunăre, apă vioară,* cules de Liviu Vasilică, se pare, chiar din această zonă. În acest timp, copiii din comuna Bujoreni, îndrumaţi de profesori şi militari, au pus câte o lumină la fiecare cruce de erou, în total 222. După ce au adus lumina eroilor, copiii au împărţit cu bucurie darul acestora, coliva, dar îngheţat din cauza gerului, dar primit şi purtat cu drag. Pentru ei a fost mesajul ceremonialului, aşa cum pentru alţi copii au căzut eroii acolo unde i-a ajuns sorocul datoriei. A urmat alocuţiunea Preşedintelui de Onoare al ANVR, generalul

Copii şi elevi cinstind eroii neamului românesc căzuţi în noiembrie 1916 pe pământul localităţii lor (Prunaru, Teleorman, 2016).

Dragnea Marin Badea, citită tinereşte, fără ochelari şi cu voce puternică, netremurată, deşi generalul, cavalerist la origine, veteran al ambelor fronturi – de Est şi Vest – şi cu o activitate ulterioară prodigioasă în slujba Ţării, a fost îmbrăcat cu o scurtă din prelată, cam veche şi improprie pentru un om la vârsta Domniei Sale. După depunerea de coroane, în număr mare, a urmat defilarea Gărzii de onoare, formată din oşteni în ţinuta de atunci şi de azi. La trecerea acesteia, spicherul a făcut următorul anunţ: *Onorată asistenţă, Regimentul 2 Roşiori are onoarea a raporta: existăm mai departe prin Batalionul 1 Instrucţie Olt!* După care s-a aşternut liniştea, exact ca acum 100 de ani când, după ce a trecut iureşul focului şi răniţii, români şi germani, cavalerişti şi infanterişti, au început să se strângă la şcoala de peste drum, aproape de locul luptei, iar sătenii să adune morţii căzuţi la datorie pentru Ţara şi urmaşii lor.

Semnal

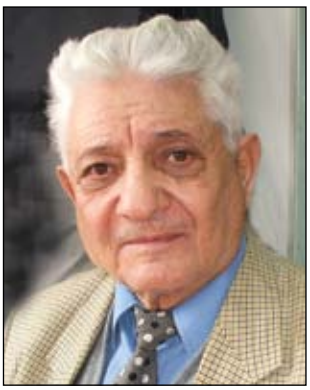
Florian Gârz, ***Creșterea și declinul imperiului american***, Editura Laurent, București, 2016, 222. Scriitor militar apreciat, îmi place să cred, și din paginile „ProARME”-lor, colonelul (r) Florian Gârz ne-a oferit prin intermediul poetului și colaboratorului nostru Liviu Zanfirescu noua carte a Domniei Sale abordată în maniera de acum cunoscută, bine documentată și la obiect, în care analizează cu mijloacele omului de meserie ceea ce rezultă cât se poate de explicit din titlu. Pe de altă parte, este – din câte mi-a transmis de asemenea însuși autorul în dedicație – „*cartea bilanț* a unei vieți de ofițer de informații”, și cu asta am spus totul, cred, despre interesul pe care-l poate stârni colonelul Gârz în lumea cititorului interesat de cel puțin una dintre marile probleme ale lumii contemporane. Lucrată pe principiul așa numitului clopot al lui Gauss, adică plecând de la miraculoasa ascensiune către „cele mai înalte piscuri” ale ceea ce se poate numi pe bună dreptate Imperiului American, la începuturile secolului al XX-lea, cu ajungerea la apogeu imediat după 1945 (până în 2015) și terminând cu „declinul” aducător de prăbușire întâmplat în zilele noastre, nu înainte de a trece prin faza de „bolnav cronic” – cum era și Imperiul otoman pe vremea lui Dimitrie Cantemir –, cartea aceasta, rodul unei analize la sânge venite din partea unui specialist care nu mai are nevoie de nicio prezentare, cu un stil

bine legat și foarte cursiv, se citește ca un fascinant roman de aventuri, deși problemele abordate sunt cât se poate de grave și serioase, toate judecățile de valoare fiind solid argumentate, cu cifre statistice și citate din surse credibile, în afara oricărei speculații. Dincolo de toate acestea, colonelul Gârz rămâne obiectiv, deși s-a spus pe undeva că ar fi antiamerican: „Nu-i plâng pe americani și nici nu le cânt prohodul. Statele Unite sunt pe departe cel mai puternic stat din lume, cu un uriaș potențial de refacere și de dezvoltare. Produsul intern brut al S.U.A. este de 16,2 trilioane de dolari. China este pe locul doi, cu un P.I.B. de două ori mai mic. Urmează Japonia, cu un P.I.B. de 6 trilioane dolari, Rusia este departe, cu tot potențialul uriaș de care dispune. […] Cu toate că se retrage din multe zone ale lumii, iar «urmele bocancilor» trupelor S.U.A. pe suprafața globului vor fi mai puține, americanii nu vor renunța la planul lor de a-și muta bazele militare din Europa Occidentală în Bulgaria, România și Polonia. Aceasta în concordanță cu obiectivul lor strategic de a croi o Rusie mai mică, atunci când împrejurările geopolitice și geostrategice vor permite acest lucru.” (p. 212–213) Ca o concluzie: „Criza societății americane este o criză de sistem, ce nu poate fi soluționată decât prin schimbarea sistemului. Acest lucru nu se poate face decât prin reforme profunde sau prin revoluție. Este treaba americanilor ce drum vor urma.” (p. 215) Până una-alta, părerea mea e că americanii, ca și ieri și întotdeauna, sunt călare pe drumul aurului, al petrolului, al celor mai importante bogății ale lumii. Și vor mai trece sute de ani până când vor ajunge în șanț. Din cauză de boală, de bătrânețe sau măturați de alții ca ei.

(***B.D.***)

Șarje ale cavaleriei române în campania din 1916

de colonel (r)
George Gheorghiu

Motto:
…Să amintim acum, gloria din trecut
Eroii călăreți
Ce-au luptat șarjând
La Prunaru, Robănești
Sângele lor,
Noi avem simbol și astăzi fapta lor,
Eroii călăreți vor retrăi…

(Versurile cântecului cu care defilau pe străzile Târgoviștei elevii Școlii de ofițeri activi de cavalerie „Regele Ferdinand”)[1]

Un eveniment care ar trebui să aibă o adâncă rezonanță afectivă în inimile românilor de azi are loc în 2016, când se împlinesc 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial. În acest context, în cele ce urmează, rememorăm eroicele șarje de sacrificiu ale cavaleriei române în campania anului 1916 și anume șarja de la Cicracii (Dobrogea), la 10 octombrie 1916, șarja de la Robănești (Dolj), la 10 noiembrie 1916, șarja de la Roșiorii de Vede (13 noiembrie 1916) și nu în ultimul rând șarja de la Prunaru (Teleorman), la 15 noiembrie 1916.

Organizarea și înzestrarea cavaleriei române la 1916

Cavaleria – gen de armă în compunerea din trecut a Forțelor Terestre, caracterizată „prin utilizarea calului ca mijloc de deplasare în afara luptei și uneori chiar în luptă”[2] –, la 15 august 1916, ziua în care Guvernul a declarat mobilizarea, era structurată pe două divizii, „fiecare divizie cu câte trei brigăzi a două regimente a patru escadroane[3], o secție de mitraliere, un divizion de artilerie cu trei baterii și servicii (o coloană subzistență, o coloană muniții, ambulanță. Cavaleria număra în rândurile ei 772 de ofițeri, 21 037 subofițeri, gradați și soldați, și 23 151 de cai. Ca armament, pe lângă cel tradițional rămas încă în uz (lancea și sabia), s-a adăugat revolverul și carabina, ca armament individual, precum și armament automat (puști mitralieră și mitraliere), acestea din urmă întrunite în secții (o secție cuprindea una–două piese).[4]

În diviziile de cavalerie se găseau regimente de roșiori și regimente de călărași. „Unitățile de călărași erau constituite în proporție de 75 la sută din voluntari și 25 la sută din cadre active. Regimentele de roșiori constituiau o cavalerie de linie ale cărei efective, în proporție de 75 la sută erau compuse din ofițeri, subofițeri și călăreți activi, iar restul de 25 la sută din rezerviști. În regimentele de călărași, călărețiii voluntari cu caii lor proprii proveneau din același cătun, sat, comună, județ. Ofițerul de cavalerie din unitatea de călărași era pus în situația să comande o celulă tainică, închisă, repliată în ea însăși, aproape familială, deoarece nu erau rare cazurile când se regăseau reuniți acolo frații, cumnații, verii. Întotdeauna prieteni din copilărie, cunoscându-se de la naștere.”[5]

Forma de luptă a cavaleriei a fost șarja. „Șarja avea loc în goana cailor, inamicul, aflat în câmp deschis, fiind lovit cu armele albe de tăiat sau împuns. A fost folosită cu succes până la apariția mitralierei.”[6] Invenție brevetată de americanul Gatling la începutul lunii noiembrie 1862, mitraliera a revoluționat desfășurarea conflictelor militare. Tot mitraliera, care a produs mari pierderi în rândul cavaleriei române în timpul Primului Război Mondial, a pus capăt șarjei, constituind implicit un factor care a dus la dispariția cavaleriei clasice, concomitent cu apariția „calului-putere” multiplicat de sute și chiar de mii de ori în ceea ce s-a numit „tanc”, în septembrie 1916, în bătălia de pe râul Somme (Franța). De remarcat că regulamentele militare românești ale vremii conțineau prevederi prin care șarja era interzisă.

1. Șarja de la Cicracii (10 octombrie 1916)

La 15 august 1916, Brigada 5 Călărași se găsea dislocată în Dobrogea. În compunerea brigăzii erau două regimente: Regimentul 9 Călăraşi, comandat de colonelul Romulus Scărişoreanu, şi Regimentul 10 Călăraşi, comandat de locotenent-colonelul Camil Marini. Brigada totaliza 52 de ofiţeri, 1 460 trupă şi 1 560 de cai. În intervalul 15 august–10 octombrie 1916, Brigada 5 Călăraşi a luat parte la toate luptele desfăşurate în spaţiul dobrogean.

Marţi, 15 noiembrie 2016 la Prunaru, cu ocazia comemorării eroilor căzuţi în celebra şarjă de acum 100 de ani. Călăreţi în uniforma timpului dintr-o asociaţie de păstrare a tradiţiilor militare româneşti.

În dimineaţa zilei de 10 octombrie 1916, Brigada 5 Cavalerie bulgară (coincidenţă de număr), organizată pe trei regimente, a trecut la urmărirea forţelor româno-ruse care se retrăgeau pe comunicaţia Constanţa–Hârşova (principal punct de trecere a Dunării), cât şi spre Tulcea. Dată fiind superioritatea

[1] General de brigadă (r) Emil Gheorghiță, colonel (r) George Gheorghiu, *File din istoria cavaleriei și tancurilor din armata română*, Editura Vasile Cârlova, București, 2007, p. 53.

[2] Academia Militară, *Lexicon militar*, Editura Militară, București, 1980, p. 168.

[3] Subunitate echivalentă companiei de infanterie compusă din 3–4 plutoane de călăreți, termen folosit și în prezent în unele armate (Franța, SUA) pentru subunitățile din compunerea regimentelor de cavalerie blindată (unități de cercetare care pot fi aerotransportate.

[4] ***, *Istoria cavaleriei române*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1998, p. 196.

[5] Cpt. cv. Ion V. Emilian, cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul”, *Cavalerii Apocalipsului*, carte apărută prin grija generalului cv. (r) prof. C.I. Bucur, Manheim, Germania, 2002, p. 2–4.

[6] Academia Militară, *Lexicon militar*, Editura Militară, București, 1980, p. 168.

şi presiunea inamicului, acesta îşi propusese să cucerească Hârşova, înaintea sosirii trupelor româno-ruse în zonă, în scopul închiderii acestei treceri peste Dunăre. Potrivit generalului bulgar Hissof, bulgarii credeau iminentă cucerirea localităţii susmenţionate, astfel că, la un moment dat, Brigada 5 Cavalerie bulgară a trecut la urmărirea în galop. Brigada 5 Călăraşi română, comandată de colonelul Romulus Scărişoreanu (era totodată şi comandantul Regimentului 9 Călăraşi), se găsea în ariergardă, ajunsă cu capul coloanei în dreptul localităţii Cicracii (astăzi Sibioara, *n.n.*). Aflând că în spatele brigăzii sale mărşăluieşte o brigadă de cavalerie inamică, colonelul Scărişoreanu a hotărât să o nimicească prin atac prin surprindere, deşi raportul de forţe îi era defavorabil (brigada română era organizată doar pe două regimente). Lovitura principală, șarja, a fost dată de către escadroanele Regimentului 9 Călăraşi. Acestea s-au desfăşurat în dispozitivul de atac pe dealul Tape-Burnu şi au şarjat inamicul de front. Sub lovitura năpraznică a şarjei, călăreţii bulgari au căutat salvarea spre dreapta, spre dealul Amet-Bair. Aici însă au fost întâmpinaţi de focul secţiei de mitraliere a Regimentului 9 Călăraşi şi al secţiei de puşti-mitraliere a Regimentului 10 Călăraşi. Loviţi de ambele părţi, panica şi deruta s-au produs în dispozitivul bulgar. Aceştia nu au mai opus o rezistenţă serioasă şi, sub acoperirea unor subunităţi de rezervă, au încercat să se salveze, rupând lupta şi fugind în dezordine către sud, părăsind totodată bateria 5 artilerie rusă şi căruţele refugiaţilor din localităţile din zonă, capturate anterior. Şarja Regimentului 9 Călăraşi de la Cicracii reprezintă „un caz unic” în analele cavaleriștilor noștri, în sensul că „o ariergardă în inferioritate numerică şarjează o avangardă superioară din punct de vedere numeric”[7].

Şarja de la Roşiorii de Vede (13 noiembrie 1916)

În situaţia de ansamblu a frontului, în momente dificile pentru trupele române, o puternică grupare de forţe sub comanda generalului german Koch a trecut Dunărea, pe la Zimnicea, pentru a dezvolta ofensiva spre Bucureşti. La 12 noiembrie 1916, Grupul de armate „General Prezan” a început angajarea bătăliei cu inamicul, cunoscută ca Bătălia de pe Argeş-Neajlov, care în desfăşurarea ei a scos în evidenţă participarea semnificativă a cavaleriei române la războiul de apărare națională.

În seara zilei de 12 noiembrie 1916, avangarda Diviziei 6 Cavalerie germană (din Corpul de cavalerie general Schmetow) a ocupat localitatea Roşiorii de Vede şi, a doua zi, 13 noiembrie, a făcut joncţiunea cu o altă divizie de cavalerie din gruparea generalului Koch. Comandantul Brigăzii 3 Roşiori (din Divizia 1 cavalerie), comandată de colonelul Traian Străinescu, a primit ordin de la generalul Referendaru, comandantul Diviziei 18 Infanterie, să înainteze spre Roşiorii de Vede. În marş, în avangarda brigăzii se găsește escadronul 1 din Regimentul 5 Roşiori (comandant colonel Anton Lupaşcu). Odată intraţi în oraş, călăreţii escadronului 1 au descălecat şi au început lupta cu inamicul ca pedeștri. Au fost supuşi unui foc violent de mitraliere şi, mai ales, venit din partea unei baterii germane de artilerie dispusă la nord-vest de oraş. În acest context, escadronul 3, comandat de căpitanul Corlătescu, a primit ordinul de a neutraliza bateria de artilerie inamică. Șarja s-a declanşat impetuos, cu un elan deosebit, călăreţii atacând în iureşul cailor bateria germană. Cu preţul unor mari pierderi, misiunea a fost îndeplinită, bravul comandant al roşiorilor şi jumătate din efectivul escadronului 3 căzând seceraţi de focul mitralierelor germane.[8]

În loc de concluzie

Memorabilele șarje ale cavaleriei executate în prima parte a campaniei din Primul Război Mondial (1916) de la Cicraci, Robănești, Roșiorii de Vede și Prunaru rămân înscrise în Cartea de Aur a istoriei militare românești.

Campania anului 1916 a scos în evidență curajul și spiritul de sacrificiu al ostașilor, subofițerilor și ofițerilor din unitățile și marile unități de cavalerie. Zilele de 10, 13 și 15 noiembrie 1916 marchează faptul că șarja cavaleriei, intrată demult în legendă, nu mai corespunde ca formă de luptă, războiul tinzând să devină „tot mai mecanic”[9] odată cu apariția mitralierei, cum precizam la început. Cu toate acestea, monolitul sudat de secole între luptător și cal va continua să existe în armate, ca de pildă în armata noastră la vânătorii de munte (mai nou la jandarmi, *n.red.*), unde sunt folosiți caii din rasa Huțuli, cu durata de serviciu de 15–20 de ani. Dincolo de toate acestea, rămâne trecutul glorios al acestei veritabile „prințese a câmpului de luptă” care a fost brava noastră cavalerie, astăzi o frumoasă legendă, în care aidoma călăreților, și caii au căzut sub gloanțe la galop, înecați în mlaștini și ape reci, înghețate, cu răni cangrenate, dar întotdeauna tăcuți, răbdători și credincioși cum nici un animal, poate cu excepția câinelui, nu i-a mai fost omului. Articolul de față s-a vrut un gest de omagiu și pentru ei, dragii noștri cai de luptă de odinioară, din glorioșii ani ai armatei române.

Unități de cavalerie înnobilate

Regimentul 4 Roșiori „Regina Maria” București;
Regimentul 5 Roșiori „Împăratul Nicolae II” Oradea Mare;
Regimentul 7 Roșiori „Cuza Vodă” Iași;
Regimentul 9 Roșiori „Principesa Elena” (până în 1930), ulterior, între 1940–1947 „Regina Elena” București;
Școala de ofițeri activi de cavalerie „Regele Ferdinand I” Târgoviște;
Regimentul 9 Călărași „Regina Marioara a Jugoslaviei” Constanța.

Eroi cavaleriști de la 1916

Colonel **Gheorghe Naumescu**, comandantul Regimentului 2 Roșiori;
Căpitan **Corlătescu**, Regimentul 5 Roșiori;
Locotenent **Iuliu Roșca**, Regimentul 9 Roșiori;
Locotenent **Alexandru Budac**, Regimentul 2 Roșiori;
Sublocotenent postmortem **Gheorghe Donici**, voluntar la 68 de ani, Regimentul 9 Roșiori;
Căpitan **Constantin Văsescu**, Regimentul 8 Roșiori Botoșani (căzut la 1 septembrie 1916 în luptele de la Lemeni-Brețcu și înălțimile Megheluș);
Căpitan **Gheorghe Mirodescu**;
Căpitan **Petre Carp** (unul dintre cei trei fii ai fostului prim-ministru P.P. Carp), Regimentul 2 Roșiori, căzut în luptele din 28–29 septembrie 1016 în zona Megheluș–Brețcu.
Glorie lor!

[7] Colonel Ciprian Dobovicescu, Șarja de la Cicracii, „Revista de Istorie Militară” nr. 6/1995, p. 2–5.

[8] Celelalte două șarje nemuritoare ale cavaleriei române din Primul Război Mondial, de la Robănești și, respectiv, de la Prunaru, mult mai cunoscute decât cele descrise aici, vor fi prezentate într-un număr viitor al „ProARME”-lor (*n.red.*).

[9] Locotenent-colonel Ion I. Rașcu, *Carele de luptă, evoluție și mod de întrebuințare*, București, 1923, p. 3.

Un ecou la… *Karpatia Show* (ediția a III-a)

un reportaj de **Dan Gîju**

(Foto: Dana-Irina Stănculea)

Intrat în posesia unei invitații din partea domnului Rareș Tudorache – coproprietar și „omul care investeşte” în astfel de evenimente, cum mi-a devoalat o doamnă simpatică din echipa organizatorică –, la 2 octombrie 2016, într-o superbă zi de duminică, am luat-o către Florești Prahova, unde se

Ridicat între 1911–1913 de către arhitectul I.D. Berindey pe banii „nababului” Gheorghe Grigore Cantacuzino, în stil eclectic, având, se zice, tot atâtea camere cât zilele unui an, „Micul Trianon” – cum a mai fost cunoscut palatul din imagine, sub ale cărui ziduri în ruină se derulează, de trei ediții consecutive, una dintre cele mai elegante competiții sportive din România postrevoluționară – a avut soarta multor bijuterii arhitectonice din România așa-zis modernă, niciodată capabilă însă, în realitate, să-și conserve avuția din patrimoniul național și particular, cel mai recent exemplu fiind Casa Radio din București, din apropierea Parcului Operei, în care s-au băgat bani cu nemiluita ca să se aleagă praful.

afla în plină derulare Concursul hipic internațional *Karpatia Horse Show*, demarat deja din 30 septembrie. Invitația mi-o procurase Nicu Tăbăcaru, din echipa „ProARME”, cu condiția să trec măcar într-una din zile pe acolo și, cum apucasem să-i promit că așa voi face, cu toate că, între timp, începuseră să mă preseze tot felul de probleme mărunte și numai de o „excursie” până la Florești nu-mi mai ardea, până la urmă a trebuit să mă țin de cuvânt. Și nu că nu am avut ce vedea, dimpotrivă, dar dincolo de orice altceva, în viața unui român oarecare, de origine modestă vreau să zic și nu nobiliară, un eveniment hipic de o asemenea anvergură s-a întâmplat să fie ceva rarisim, deși am petrecut ceva ani pe lumea aceasta… De fapt, dacă mă gândesc bine, exceptând cursele de cai – uneori și de măgari – organizate ad-hoc la mine în sat, pe Valea lui Durlea sau aiurea, de băieții mai mari și la care eu n-am luat parte decât cu privirea (că atâta îmi trebuia, să cad de pe vreo gloabă din aceea, să-mi rup gâtul!), prima dată când am asistat la o demonstrație hipică de mare artă s-a întâmplat cu vreo doi ani înainte de Decembrie 1989, pe Stadionul „Steaua”, la rampă ieșind echipele de echitație și de dresaj ale clubului militar, niște subofițeri mai exact (regret că nu mai reținniciun nume) care m-au lăsat cu gura căscată, îndeosebi la proba de dresaj. Efectiv, nu puteam pricepe cum și în cât timp oamenii aceia, sportivi de performanță și mari campioni din câte am aflat (prezenta cine altul decât Cristian Țopescu, interzis pe postul TV, nu însă și pe acel stadion!), reușeau să fie totuna cu caii de sub ei (niște animale cu adevărat superbe caii aceia!) că, la un moment dat, nu mai știam dacă nu cumva visez ori chiar îmi defilau prin față, în iarba stadionului, nu cai și călăreți în uniforma armatei române, ci escadroane de centauri în toată puterea cuvântului… Mi-am propus atunci, imediat, sub vraja spectacolului de moment, să revăd și să cunosc mai bine lumea aceasta oarecum exclusivistă cu atât mai mult atunci, în era comunistă, deloc la îndemâna oricui, așa cum de fapt este și azi, când numai cei cu stare materială cât de cât respectabilă își pot permite un astfel de moft, ca să zic așa, și din altă postură decât aceea de spectatori. Așa se face că un pic mai târziu, când am ajuns ziarist în Trustul de Presă al Armatei, între obiectivele mele cu finalitate publicistică s-a aflat din start și Secția de călărie a CSA „Steaua” București, și dacă n-am apucat să scriu prea mult pe marginea subiectului (doar fotoreportajul *Campionii cu ochi triști*, în revista „Viața militară” nr. 2/iunie 2005, p. 60–61 și încă un material), asta n-a mai ținut numai de mine. Până la urmă, nu știu cum s-a făcut că, exceptând mulțimea concursurilor televizate, mai ales în ultima vreme, pe viu însă, din păcate, n-am mai apucat să văd mare lucru. Așa că, practic, acum eram pentru a treia oară în postura de spectator privilegiat, și pe gratis (nu mă costa decât timpul, efectiv, ceea ce la urma urmei nu mai conta!), intuind deja un spectacol de neuitat. Mai ales că aveam cu mine și aparatul care te face să nu uiți, un *Sony* cam neperformant, numai bun totuși de imortalizat caii și, în cazul în care s-ar fi ivit – și n-aveam nici cea mai măruntă îndoială că nu va fi așa –, alte frumuseți ale... naturii între care câinii de rasă, mașinile de curse (erau anunțate în program) și… femeile, pentru că, nu-i așa?, acolo unde sunt cai de rasă, invariabil apar și femei de rasă, cu costumele lor cambrate, mulate pe șolduri, în rochii de pe vremea lui Napoleon Bonaparte sau la cizmă de călărie, cochete și mai dispuse ca oricând la concesii. Cum eram însoțit însă, nu mi-am permis să mă dau în spectacol și m-am rezumat exclusiv la… necuvântătoare, mai puțin periculoase când le admiri de la distanță și atât. Deci de data aceasta am mers ca să văd, să admir și să mă relaxez, nu să scriu un reportaj, ziua însă și toate câte s-au petrecut acolo, pe domeniul Cantacuzino de la Florești, au fost prea frumoase ca să nu las câteva însemnări și trei fotografii măcar.

Rareş Tudorache şi autorul reportajului la *Karpatia Horse Show*, fiecare cu... şapca lui.

Periplul pe domeniu l-am început la „atelierul” organizat de Royal Compass, unde doi tineri amabili (Alex Serea și Laurențiu Muscalu) îi inițiau contra cost, pe cei interesați, îndeosebi pe puștii însoțiți de părinții lor, în tainele tirului cu arcul și cu pistolul mitralieră, totul aproape ca pe câmpul de luptă, atâta doar că nu se simțea decât la nivel de imaginație mirosul prafului de pușcă. Am

tras și noi câteva săgeți și „gloanțe” biodegradabile, am mai dat ceva ture pe acolo, pe tarlaua cantacuzinilor, după care am tăiat-o drept spre terenul de competiție, că se anunța spectacol mare, între noi fie vorba eu unul fiind mai interesat în primul rând să văd dacă românii noștri mai sunt în stare de ceva în materie de echitație, că la fotbal mă lămurisem cu vârf și îndesat, nu mai spun de gimnastică, handbal și altele asemenea unde, cândva, chiar contam în lume. Ar fi fost tentante, nu zic, și conferința privind istoria grădinilor, susținută de Monica Neațu și, mai ales, cea despre istoria echitației în România, unde puteam afla ceva detalii, poate că altceva decât ce este accesibil și pe net, referitoare la modul în care a luat naștere echitația în lume și în România (de exemplu, genul de concurs la care tocmai mă pregăteam să asist își are originea în antrenamentul călăreților militari pe timp de pace), biografiile personalităților interesate de cai și de echitație, povestiri picante despre cai și călăreți ș.a.m.d., dar nu eram dispus să pierd vreun minut din concursul propriu-zis, mai ales că, din câte remarcasem, participau călăreți din Marea Britanie, Austria, Ungaria, Bulgaria, Italia și, bineînțeles, că și din România. Caii și călărețiii, cu ținuta aceea a lor specifică, de o desăvârșită frumusețe, echilibru și în armonie cu peisajul ambiant m-au vrăjit, efectiv, promițându-mi că voi mai veni și altă dată, că merită din plin… Nu mai spun că organizarea mi s-a părut mai mult decât onorabilă pentru posibilitățile actuale ale României, când la orice oră pot să apară surprize nedorite exact când îți este lumea mai dragă, de la bădărănia vreunui Gică de la sculărie până la omiterea de pe lista de protocol a nevestei arbitrului-șef. Pe de altă parte însă, concursul propriu-zis, în ciuda renumelui și a publicității, nu a fost unul de mare anvergură dacă e să ținem cont de numărul de participanți din afara frontierelor României, chit că au concurat, cum spuneam, britanici, bulgari, austrieci, unguri, italieni etc. Ce m-a mai impresionat cu adevărat totuși a fost interesul românilor noștri pentru un astfel de show (am înțeles că au fost circa 8 000 de spectatori la un moment dat, între care mulți bucureșteni), faptul că fenomenul tinde să prindă aderență și că organizatorii au făcut tot ce este omenește posibil, cu entuziasm și elan tineresc, cu sacrificii materiale – n-am nicio îndoială – și tot timpul cu zâmbetul pe buze ca totul să iasă perfect. O carte de vizită pentru România acest *Karpatia Horse Show*, având în vedere că și vremea a ținut cu gazdele, ambianța naturală și faptul că spectatorii în majoritatea lor tineri – deși nu am remarcat numai tineri – receptează cu mare interes asemenea ieșiri în natură… O reușită deplină deci această a III-a ediție a *Karpatia Horse Show*, fapt pentru care-mi permit să îi felicit din inimă pe cei care au susținut logistic și din toate punctele de vedere evenimentul (director, am reținut, a fost Mihnea Vîrgolici) și, nu în ultimul rând, pe cei care au avut inițiativa lansării unei invitații și înspre redacția noastră, mai puțin rapidă în mediatizarea faptelor (deh, suntem totuși o publicație… trimestrială!), niciodată însă datoare când vine vorba de contraserviciu. Una peste alta, vreau să spun că am petrecut o zi de neuitat acolo, pe moșia „Nababului”, azi cu statut de tranziție (era să zic incert), ca toate moșiile „nababilor” de odinioară din România noastră, delectându-mă cu ce ziceam mai înainte, amintindu-mi de copilărie concomitent cu adulmecarea mirosului puternic, iute-acru de cal asudat și meditând fără să vreau, la răstimpuri, pe teme grave precum, de pildă, grandoarea și decadența generațiilor, a familiilor celebre, a naturii înconjurătoare, a saltului în absolut și tot așa… La urma urmei, mi-am zis în gând, în vreme ce mă pregăteam de plecare, îmbufnat că ratasem un pahar de must în premiera noului sezon (îl lăsasem pentru la plecare și numai bine că se terminase), cai să fie, că frumsețea lumii e ca și asigurată!

FOTOTECA ProARME

Pe coperta 1 a revistei, ținem să subliniem, o avem pe amazoana *Katrin Khoddam-Hazrati*, din Austria, cu calul Flashlight, câștigătoarea Premiului I la Concursul Complet Internațional, categoria două stele (CCI2*) de la *Karpatia Horse Show* (ediția a III-a). În afară de CCI-urile cu stele (una, două și trei stele), s-au derulat și probe specifice Concursului Național Complet (CNC) pentru prenovici și novici, românii noștri regăsindu-se de regulă aici, firește și, cel mult, la CCI1*, în condițiile în care, parcă nu prea demult, pe vremea locotenentului Ionel Epure, a lui Felix Țopescu, Constantin Zahei și alții ca ei, dădeam lecții de călărie întregii Europe. Până una-alta, aici la Florești, la CCI3* a excelat italianul *Mattia Luciani*, cu calul Leopold (*în imagine*).
Și i-am mai reținut și pe alții, dar revista noastră este oricum prea mică pentru un show atât de mare…

Foarte spectaculoasă a fost și proba de atelaje cu doi și patru cai, cu trăsură tip „Maraton”, lansată pe traseu marcat cu conuri, contracronometru, recunoscută de Federația Ecvestră Internațională din 1970, românii fiind printre primii zece în lume cică, deși un echipament complet, inclusiv cai cu hamuri pentru o astfel de probă, se ridică la… 80 de mii de euro, o avere! Însă „românii” vorba vine că, de fapt, din câte m-am dumirit, marii pasionați de acest sport, de unde și performanțele în materie, sunt românii de naționalitate maghiară din Bihor și Sf. Gheorghe, între care excelează driveri precum Petre Fitero (pe atelaj cu 2 cai), proprietarul unei herghelii de cai grei de toată frumusețea, și Eduard Bartha (4 cai). Ce-i drept, rătăcit printre atelajele conduse de români cu nume de rezonanță ungurească, am remarcat și un „bolid” aparținând buzoianului Costin Ruse (sau cam așa ceva), care s-a prezentat onorabil și de care sunt sigur că vom mai auzi.

Din cărţile primite la redacţie

de **Bogdan Didescu**

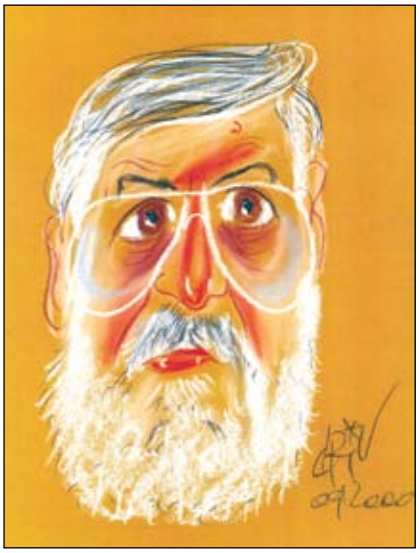
Mihai Cimpoi, ***Anatomia fiinţei. Promoţia de azi a Şcolii literare şi artistice de la Târgovişte. Medalioane în evantai***, Editura Bibliotheca, Târgovişte, 2016, 256 p., 20 lei. Realitate face ca să fim atât de mulţi, suficient de mulţi vreau să spun, încât şi dacă s-ar întâmpla să ne citim exclusiv noi între noi şi tot ne-am alege cu ceva. Mai ales că respectiv eventuala... intercitire nu ar fi un act atât de simplu pe cât pare la prima vedere, şi asta pentru unicul motiv că dincolo de orice spirit de prietenie, ne aflăm totuşi în cea mai crâncenă competiţie, fiecare dând zor şi nădăjduind în adâncul fiinţei sale de creator îndărătnic şi, evident că şi unic, să fie şi unicul încoronat cu laurii succesului fie el şi postum, dar cert. Ca atare, nu lipsesc loviturile sub centură, ambâţurile de cafenea periferică, orgoliile de artişti ai cetăţii pe cât de zgomotoşi, pe atât de neînţeleşi, persistă ori se iscă din senin tot felul de fenomene specifice, de la evadări din pluton până la căderea sub mania

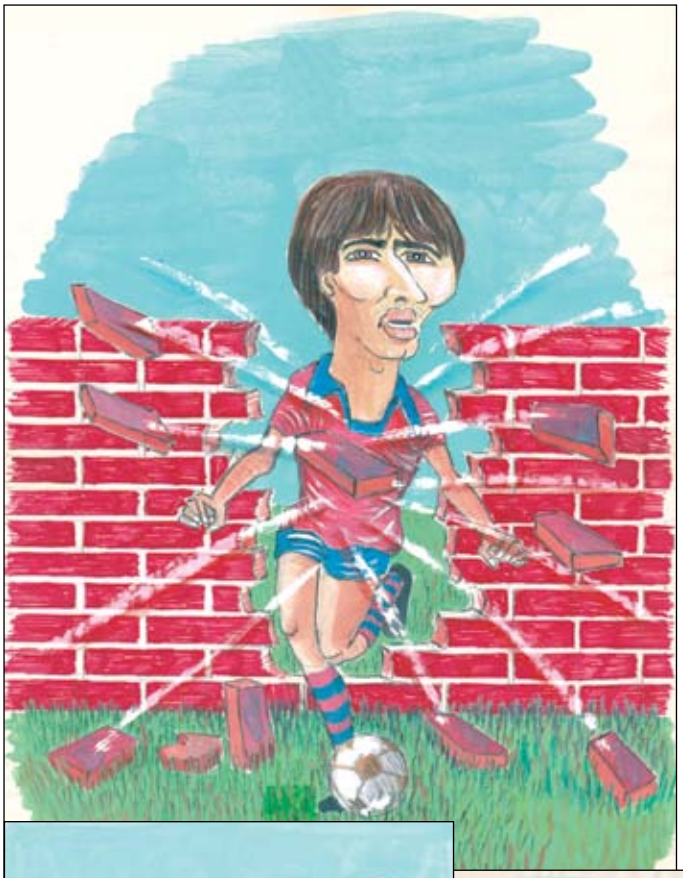
persecuţiei şi nu numai. Culmea e că bolovanul a prins aderenţă şi derapajele sunt insignifiante, adică uşor suportabile. Chiar şi loviturile de copită dinspre Capitala mereu geloasă şi pusă pe arţag când simte sub ferestre adiind vreo briză provincială – a făcut-o recent un oarecare în „Luciferul de dimineaţă” – nume de cod –, dar n-a stârnit ce credea el ci, cel mult, zâmbete rezervate şi comentarii compătimitoare; un frustrat care pierde teren cu fiecare strop de cerneală împrăştiat din călimara-i tot mai beteagă şi stearpă – sunt tot mai uşor suportabile şi receptate firesc, nu mai stârnesc acele furtuni în paharul cu apă de acum câţiva ani. În orice caz, ceea ce trebuie reţinut este amănuntul că academicianul Mihai Cimpoi este primul radiograf important al literaturii române contemporane care se apleacă serios asupra „fenomenului” de sub Turnul Chindiei, încercând să-i definească sensul şi să-i contureze destinul atâta cât va fi el să fie per ansamblul unei istorii care cerne încă şi o face în plin... Că nu este o întâmplare şi că nu a făcut-o fiindcă, vezi Doamne, este „de-al casei”, adică un obişnuit al Cetăţii de Scaun de odinioară – nu că nu a contat şi acest aspect –, o dovedeşte cartea semnalată imediat în continuare. Mihai Cimpoi va fi urmat şi de alţii, *of course*, acum că tot s-a dat startul, Domnia Sa însă rămâne primul şi acest lucru îl face şi mai stimat în ochii noştri. Evident, nu mă voi apuca acum să-mi dau cu părerea cât de profesionist, inspirat ori mai puţin inspirat a atacat subiectul în speţă, nici nu mă voi apuca să-mi dau cu părerea, cum a făcut amicul Corin Bianu în „Litere”, numărul 10(199)/octombrie a.c., p. 58, ce criterii au stat la baza selecţiei operate, adică doar 27 de sesetişti din totalul de peste 180 de membri, şi cu atât mai mult să fac „clasamente valorice” ori să analizez din ce material i-a ridicat soclul statuii unuia şi altuia, fiindcă e clar din capul locului că în ciuda şablonului ales, s-a operat cu unităţi de măsură diferite, că doar nu era să aibă pretenţie unul ca subsemnatul – mă dau exemplu pe mine ca să nu-mi sară în cap oricare altul pe care aş fi tentat să-l nominalizez! – să-mi citească toate cele peste 25 de cărţi publicate până azi pentru o... încondeiere cât mai aproape de perfecţiune, fiindcă nici nu era cazul, nu?, unui veteran al câmpului de luptă fiindu-i suficientă, de cele mai multe ori, o singură privire de ansamblu pentru încadrarea exactă a ţintei. Important e că a făcut-o, că acest gest îi onorează şi îi obligă pe toţi cei incluşi acolo, şi mai important fiind faptul că, de la o vreme, cărţile de sinteză ori de prezentare a SST-ului se adună una câte una, numai anul acesta apărând vreo patru – dacă iau în calcul şi *Dicţionarul* lui Ştefanachi, de la Iaşi –, şi acesta este abia începutul. Strict referitor la cartea de faţă, „medalionaţii” avuţi în vedere, în ordinea propusă de Mihai Cimpoi, sunt: Mihai Stan, Tudor Cristea, Victor Petrescu, George Coandă, Corin Binau, Ion Mărculescu, Florea Turiac, Emil Stănescu, George Toma Veseliu, Dumitru Copilu-Copilin, Margareta Bineaţă, Agnes Erich, Ion Iancu Vale, Dan Gîju, Ion Sorin Ivaşcu, Ioan Vişan, Vali Niţu, Savian Mur, Niculae Ionel, Victor Davidoiu, Petre Gheorghe Bârlea, Constantin Voicu, Iulian Moreanu, George D. Piteş, Anatol Covali, Grigore Grigore şi Daniela Olguţa Iordache.

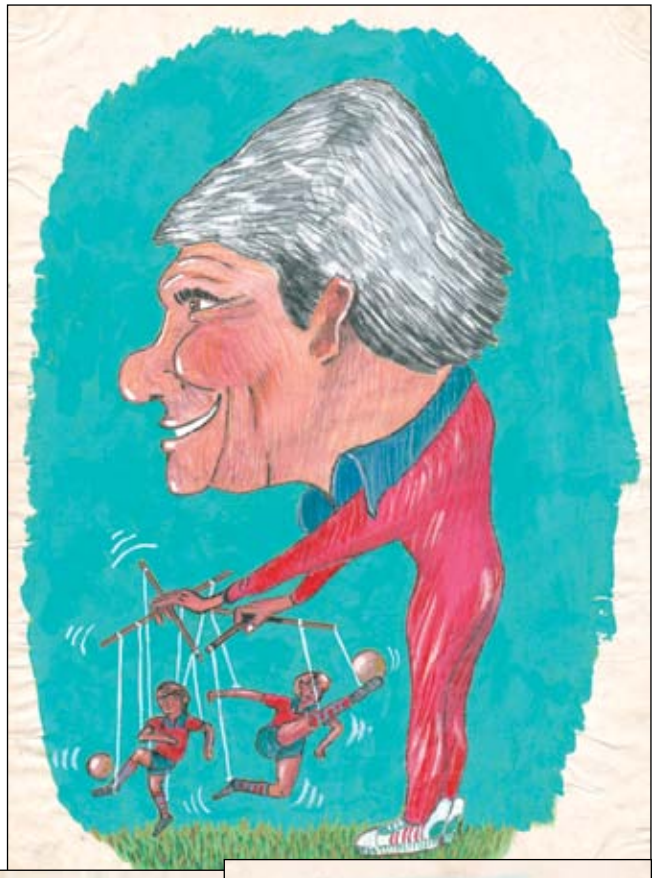
Viorel Domenico, *Jean Georgescu altfel… De la etaj la subsol*, Editura Noi Media Print, București, 2016, 204 p., cu ilustrații, lucrare apărută cu sprijinul Centrului Național al Cinematografiei. Pe baza amintirilor și a documentelor din colecția personală (fotografii, manuscrise etc.), exploatând în mod deosebit însă a filelor dosarului de supraveghere din Arhiva CNSAS-ului, pasionatul cercetător Viorel Domenico, interesat de evenimentele din 1989 și, mai ales în cazul de față, de istoria filmului, revine cu un nou volum tematic, de astă dată unul apărut în condiții grafice de lux, prin care omagiază memoria legendarului Jean Georgescu, nume de referință în cinematografia românească și nu numai. Actor, scenarist și regizor deopotrivă, în fapt un om de cinema aproape total, dar și grafician, caricaturist, instructor în arta actorului de cinema, fost elev al Liceului militar de la Craiova în debutul Primului Război Mondial, absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din București (1923), celebru în lumea filmului pentru realizarea peliculei *O noapte furtunoasă* (1943) – care marchează un moment de referință în istoria noastră de profil –, Jean Georgescu (1901–1994) rămâne înainte de toate, așa cum foarte bine se desprinde din cartea lui Viorel Domenico, un personaj tragic în propria dramă, sau mai bine-zis melodramă, unul pe cât de special având în vedere plaja socioprofesională pe care o reprezintă, pe atât de reprezentativ pentru întreaga lui generație trecută prin cele două crâncene războaie mondiale ca să eșueze încet dar sigur, să se prăbușească și să piară sufocată sub greutatea „cortinei de fier”. O consistentă filă de istorie a cinematografiei noastre în sine, lucrarea colonelului (r) Viorel Domenico reprezintă totodată și un act – tardiv, e drept, dar cu atât mai mult binevenit! – de reparație morală, de omagiere a unui mare român, un pionier, un maestru incontestabil al celei de-a șaptea arte, care ar fi putut dărui enorm din talentul și forța sa de creație țării sale dacă aceasta l-ar fi lăsat să o facă.

Caricaturizat la rândul său de CRIV, în medalionul alăturat, graficianul nostru, al „ProARME”-lor, colonelul (r) **Octavian Covaci** (n. 13 februarie 1941, Tecuci) – cel evocat la a 75-a aniversare la paginile 31–33 – i-a caricaturizat la vremea lor, în semn de prețuire şi nu din alt motiv, desigur (intenţia era să facă un calendar, dacă nu cărţi poştale), pe marii campioni de la Sevilla, din istorica zi de 7 mai 1986, când fotbalul românesc a câştigat singurul trofeu cu adevărat valabil din istoria sa: Cupa Campionilor Europeni. În amintirea acelui moment unic şi, din câte se pare – văzând mocirla în care se scaldă azi fotbalul românesc (şi nu numai fotbalul!) – irepetabil, reluăm pe coperţile 3 şi 4 câteva „figuri” de muşchetari de odinioară, în frunte cu maestrul Emerich Jenei şi cu inegalabilul portar Helmuth Duckadam care, în 100 de minute de infern pe *Estadio Ramón Sánchez Pizjuán*, au făcut propagandă României cât alţii în Parlament în 100 de ani. A fost odată ca niciodată... (***D.G.***)

Helmuth Duckadam, Eroul de la Sevilla 1986.
Grafică de *Octavian Covaci*